

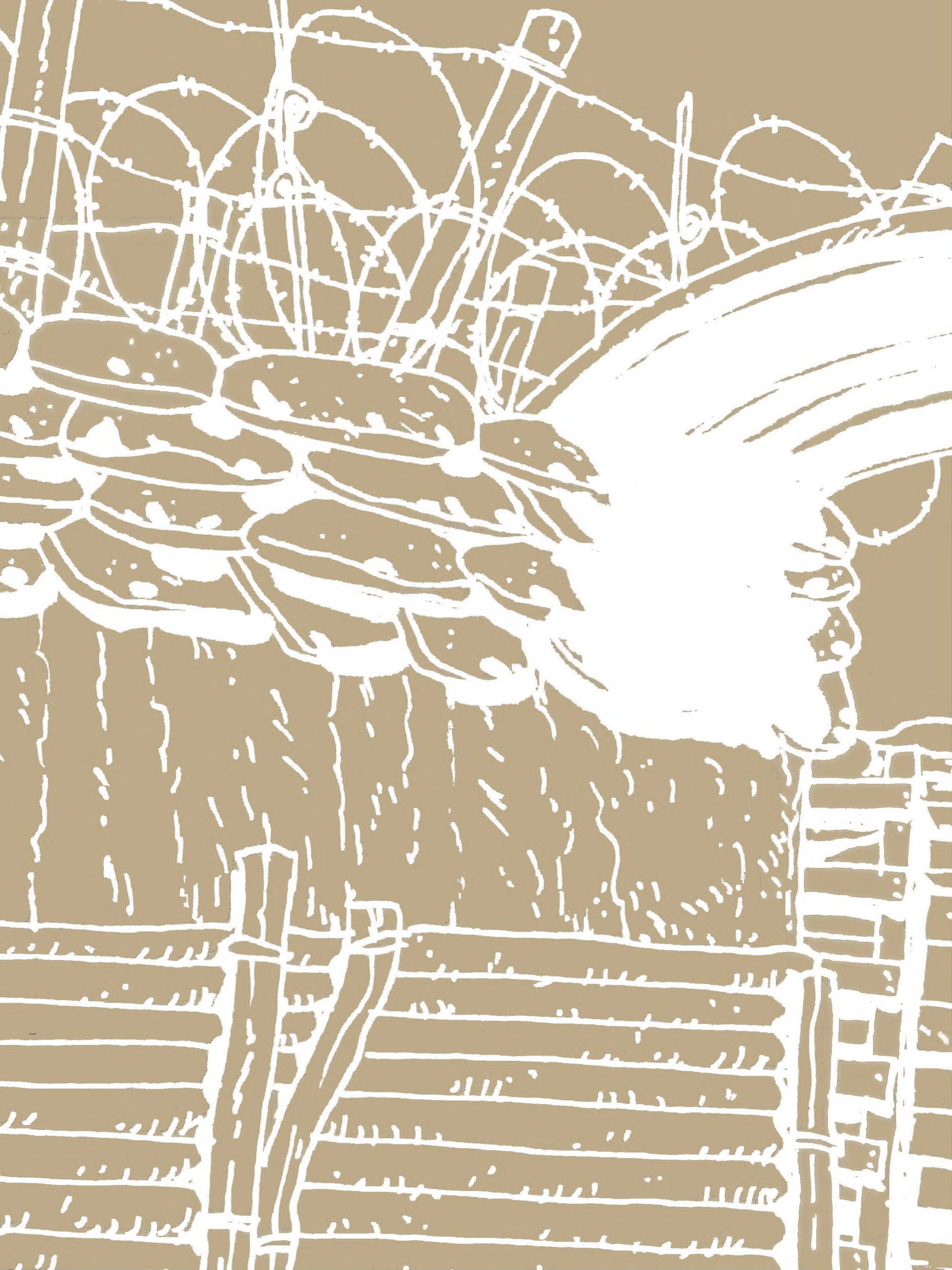
MARCEL

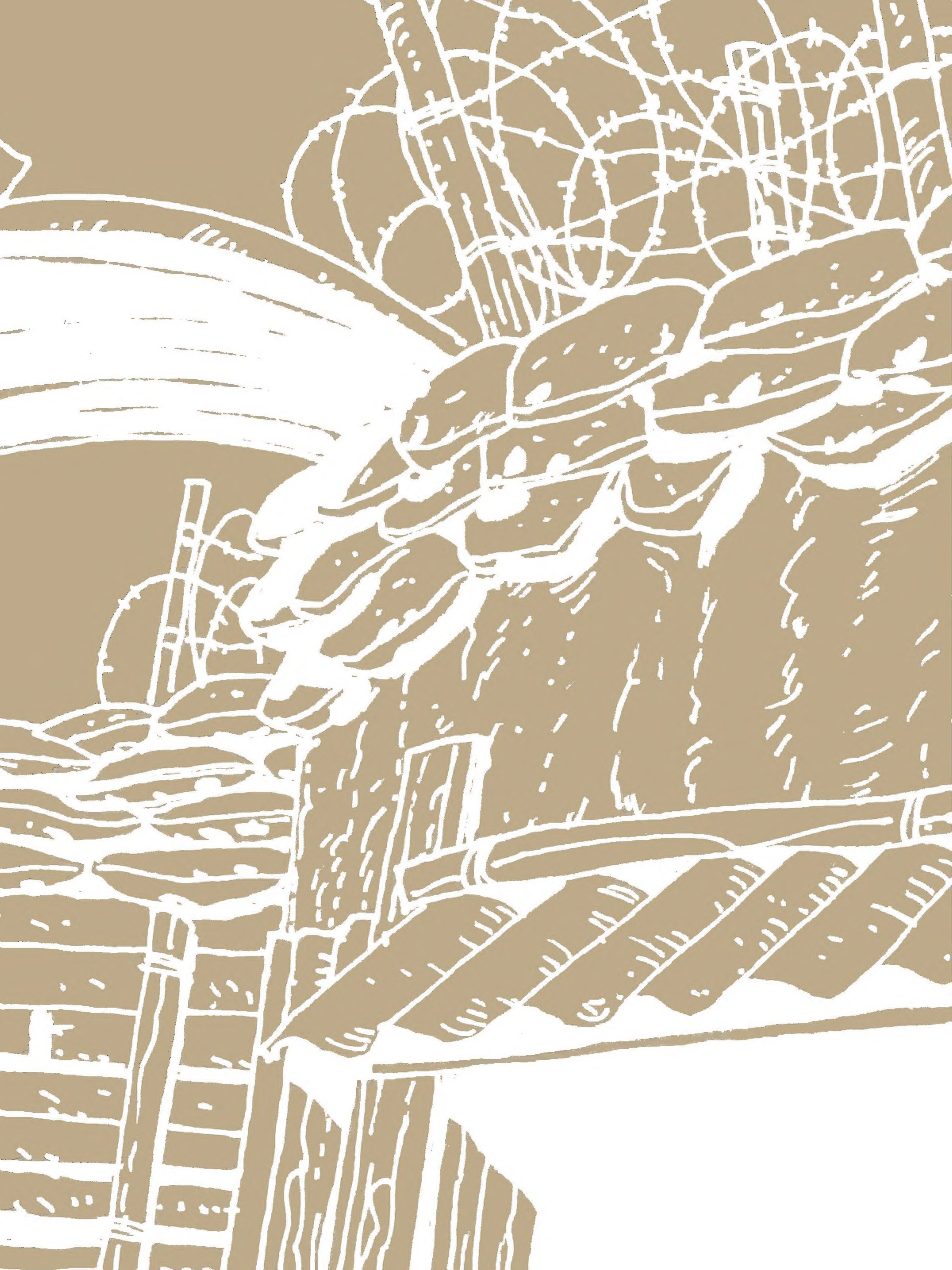
ROUFFA

SCHIMMEN

Création

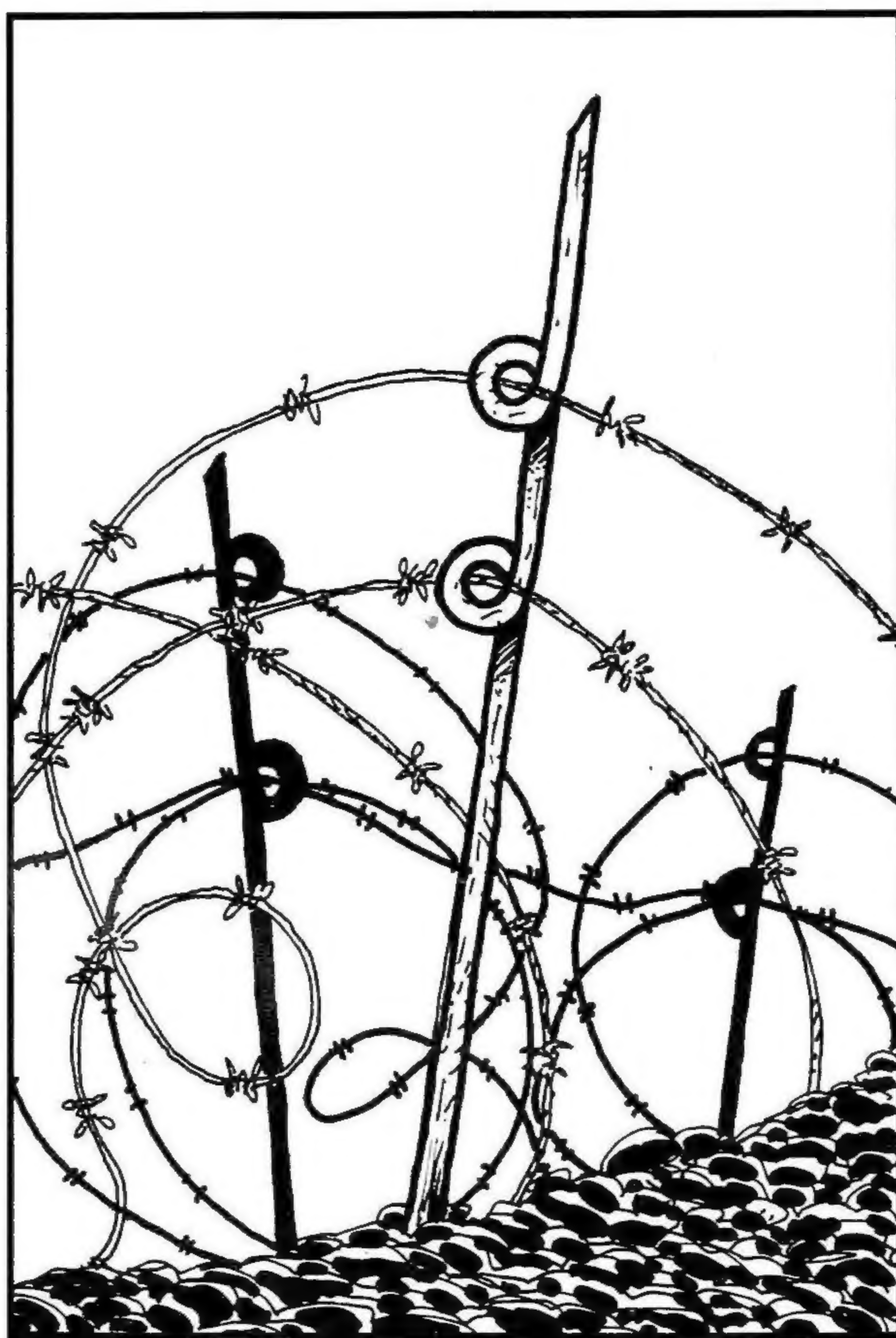

MARCEL

ROUFFA

SCHIMMEN

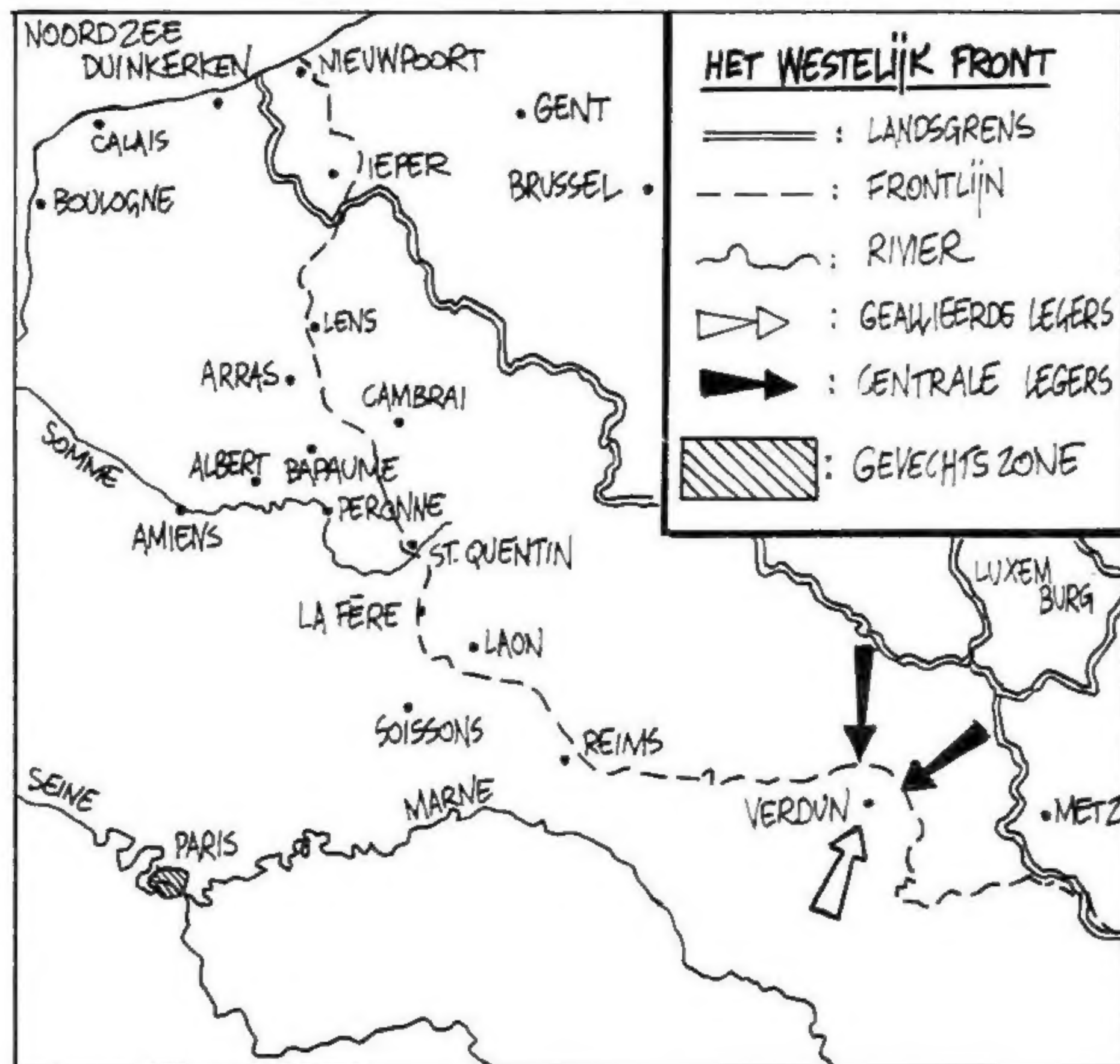
Création

Welke kant zal ik opgaan, zal ik
de rivier opvaren en verloren gaan
in ziekten en ongedierte en hulpeloosheid?
of zal ik omkeren, in de steden dwalen
en verloren gaan
in ziekten en ongedierte en hulpeloosheid?

Hans Warren
(uit *Zomer*)

ULRICH WERTHER

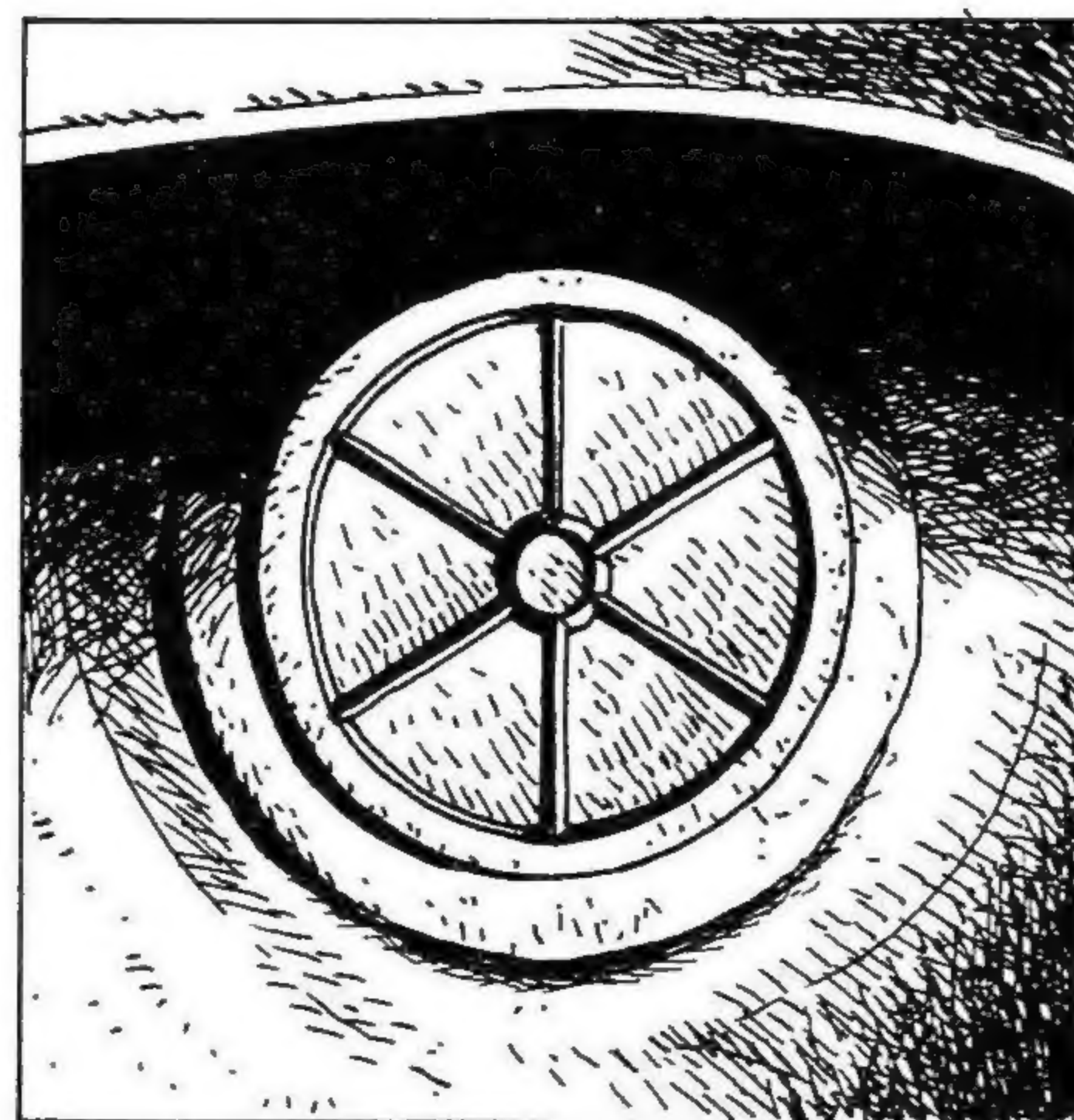
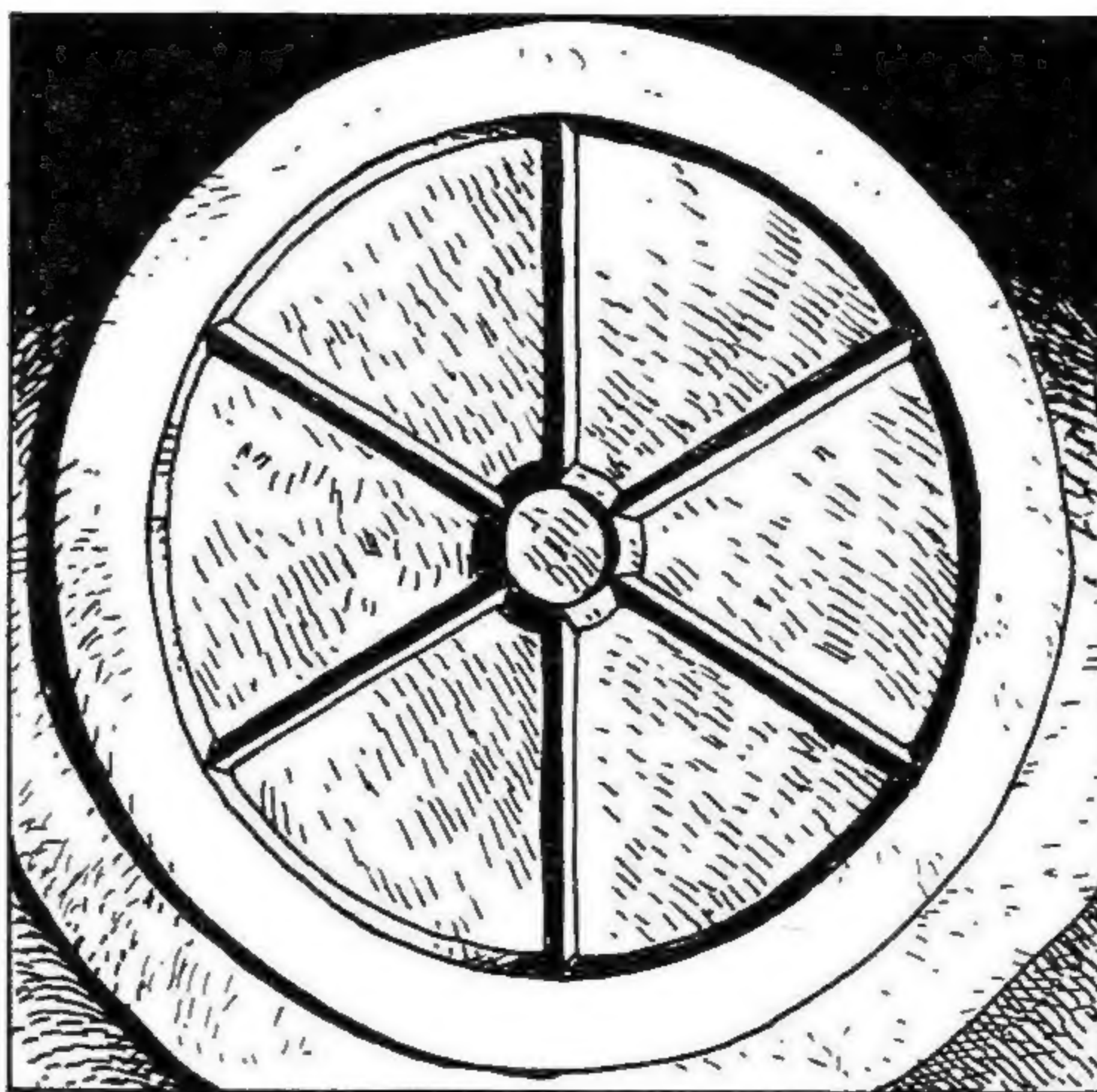
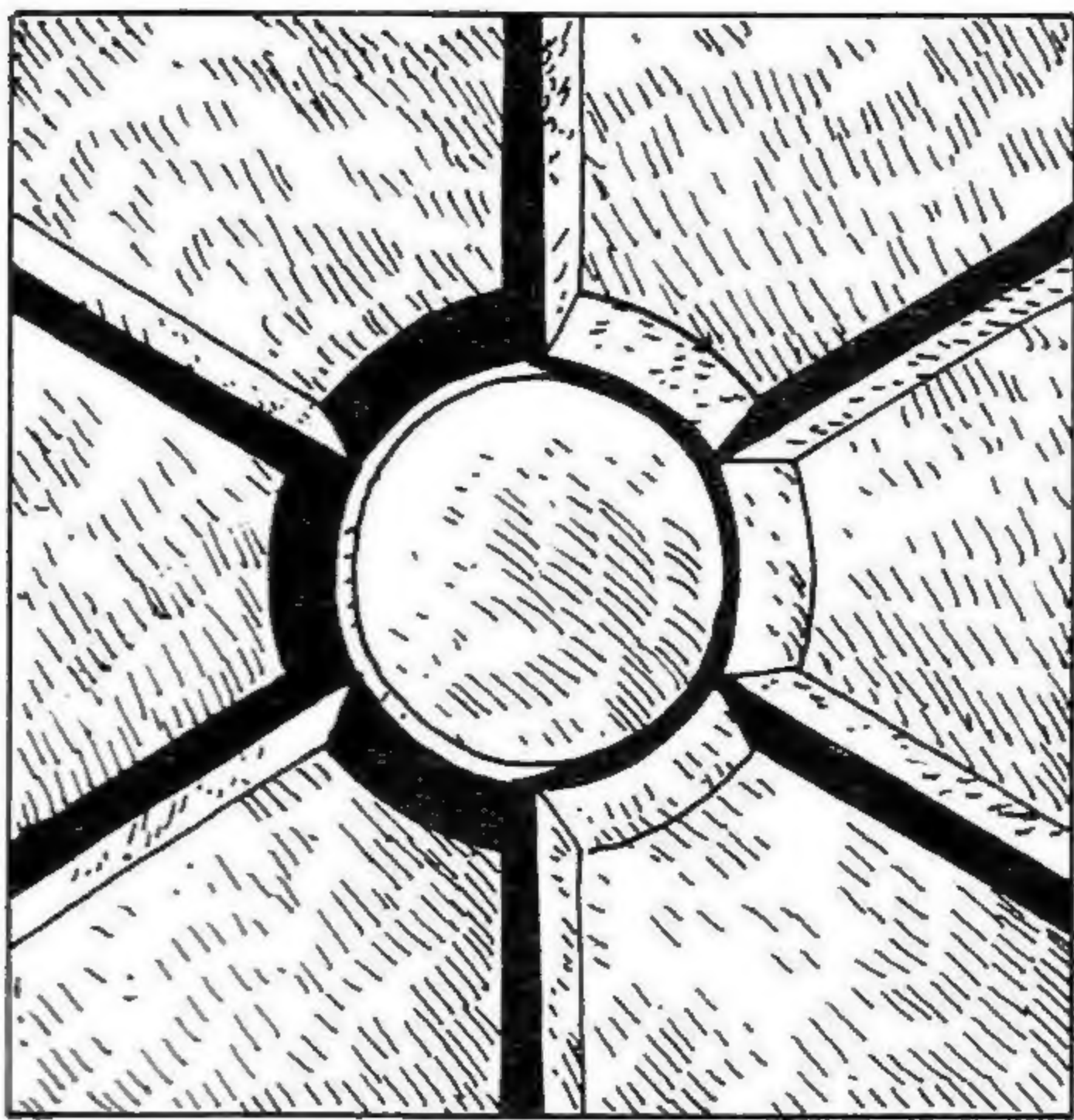

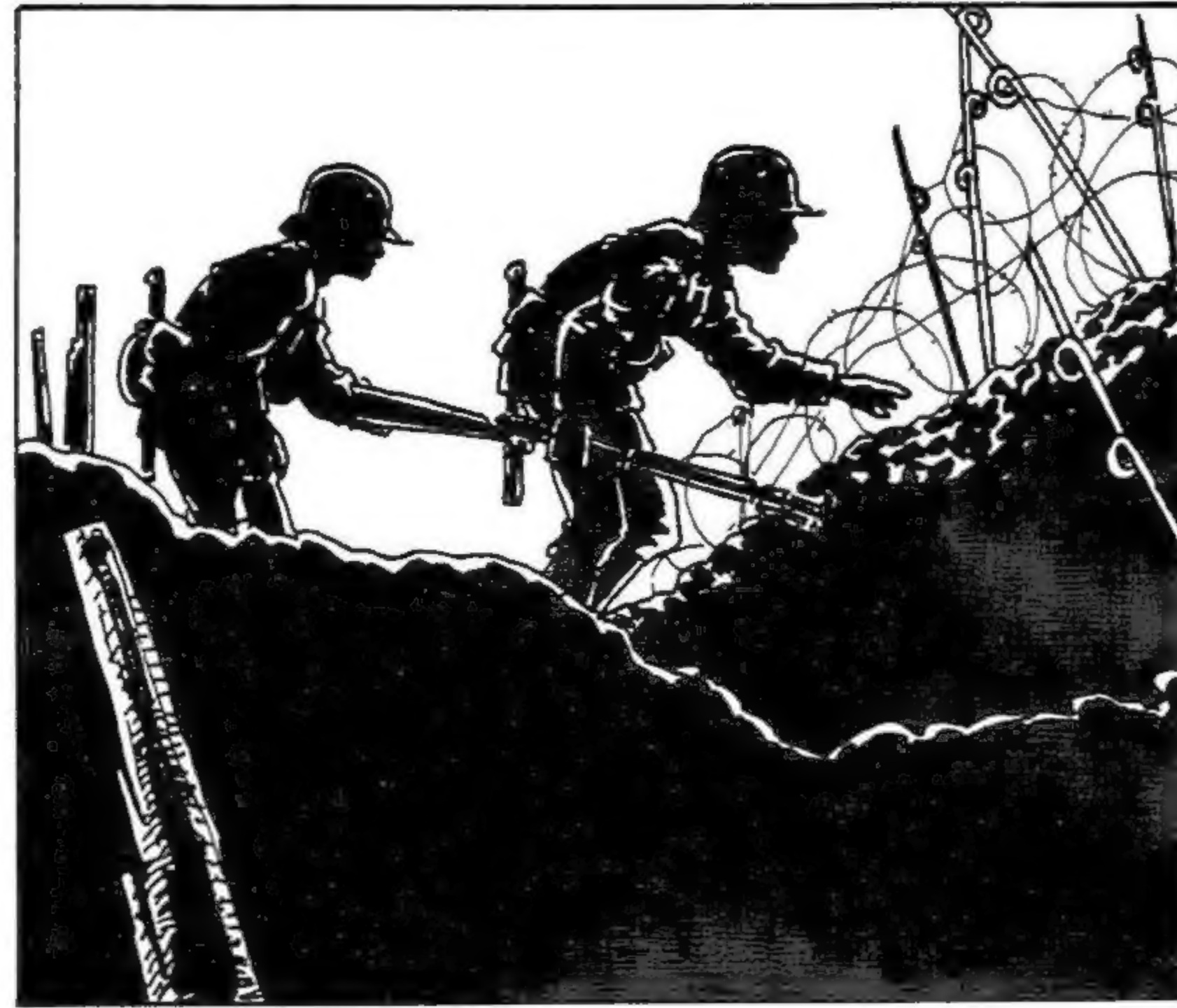

VERDUN

Verdun is voor velen nog steeds een synoniem voor massamoord. Toen op 21 februari 1916 het Duitse offensief met niet minder dan 1500 kanonnen werd geopend, beseftte niemand waartoe dit zou leiden.

Duitsland wilde Frankrijk laten doodbloeden en Verdun was de halsslagader in de Franse verdediging. Viel Verdun, dan viel Frankrijk... Het zwaard sneed echter aan twee kanten en toen in november de hevige gevechten, zonder noemenswaardige terreinwinst aan beide kanten, een einde namen waren er in totaal bijna een miljoen mannen gesneuveld in de verschrikkelijkste omstandigheden. De loopgraaf veranderde hier in een aaneengesloten reeks bommentrechters, de watervoorziening in een modderige, stinkende plas en de ziel in een schim van angst en verloren hoop...

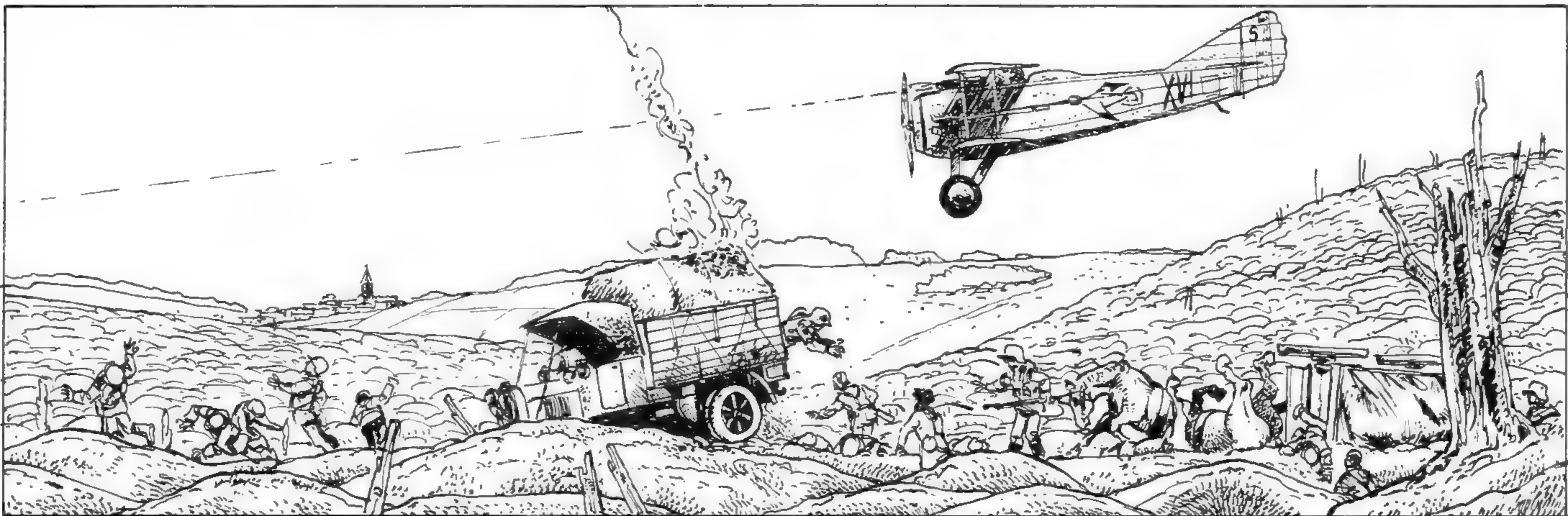
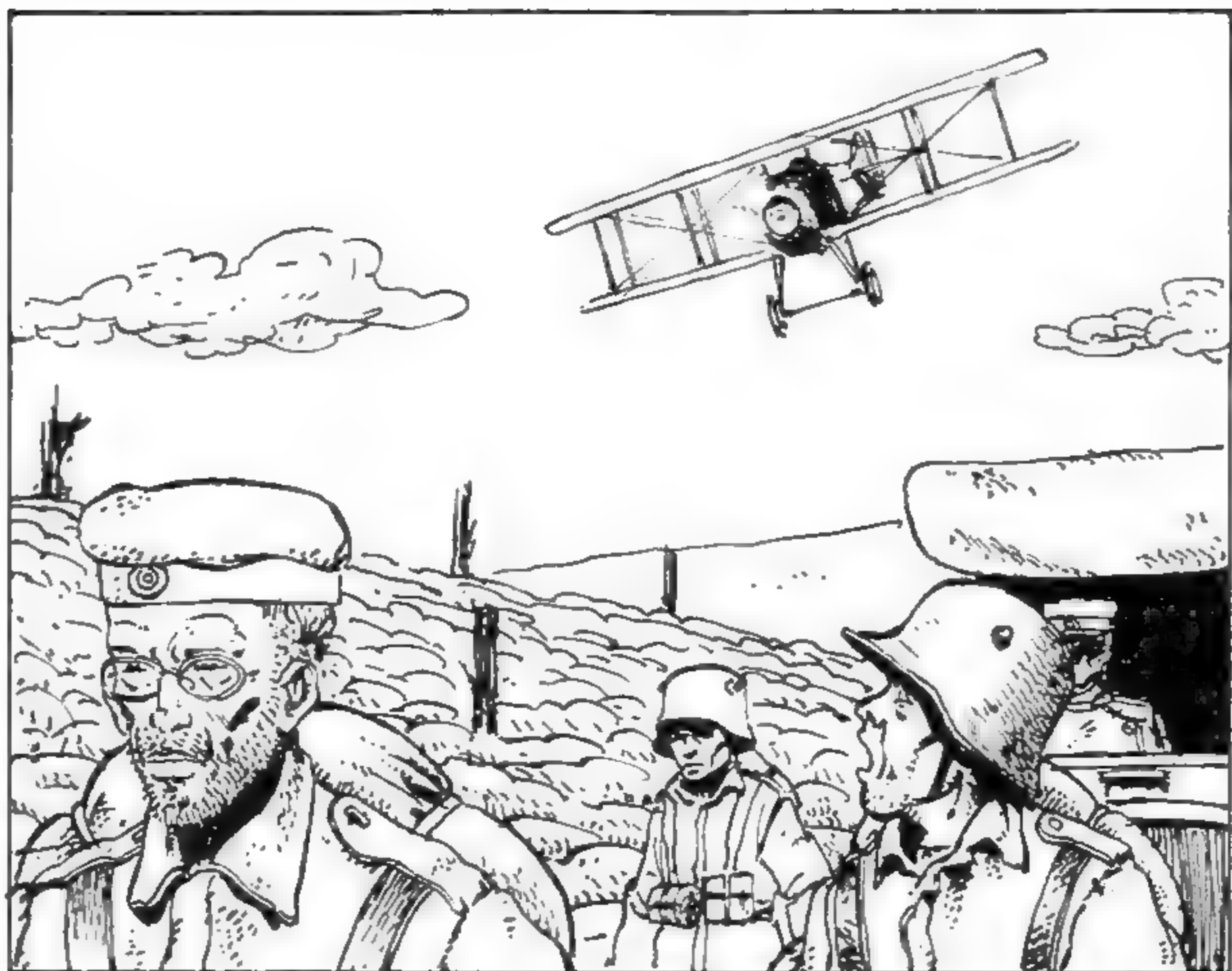
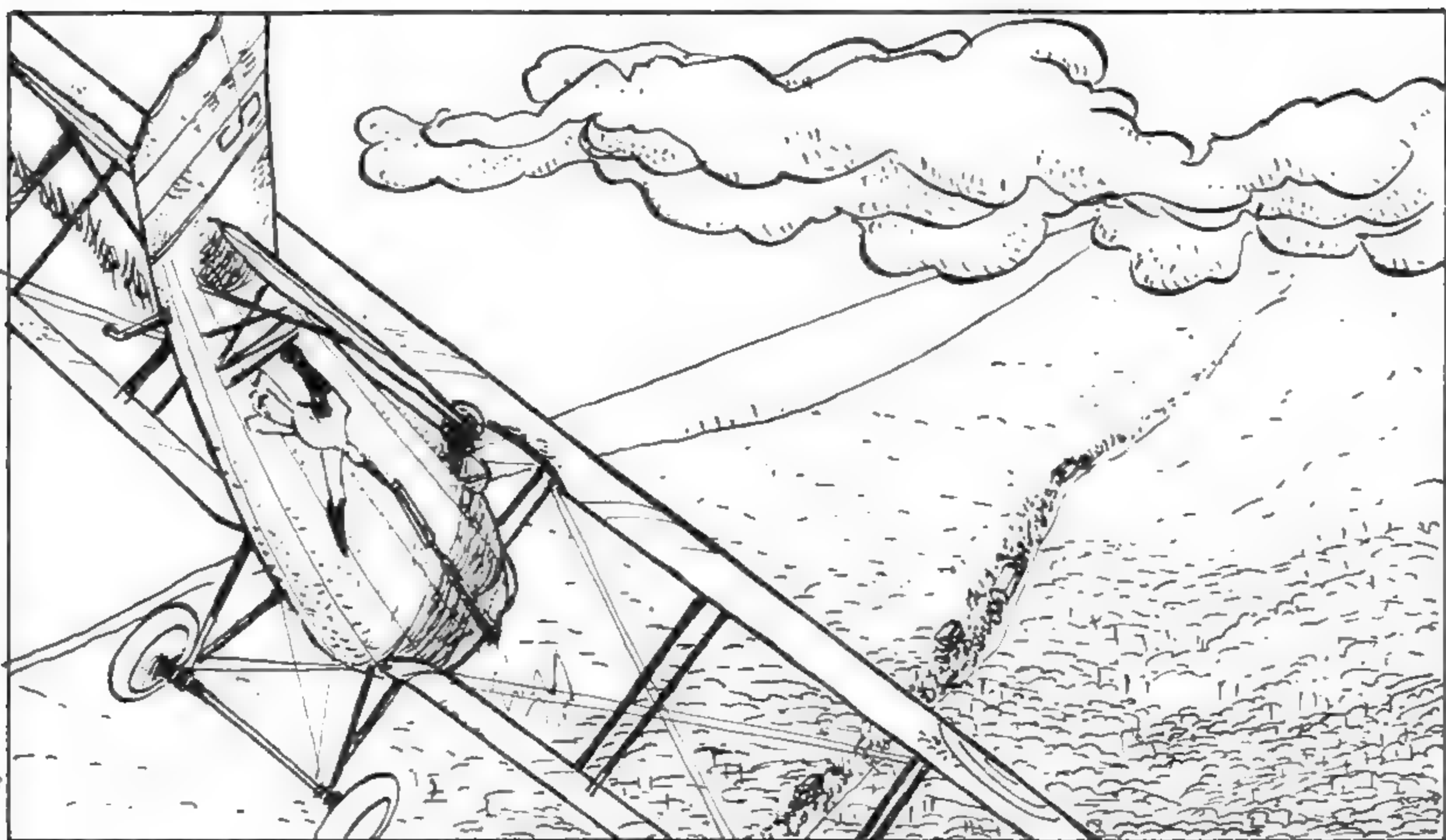

- RAFFA 86 -

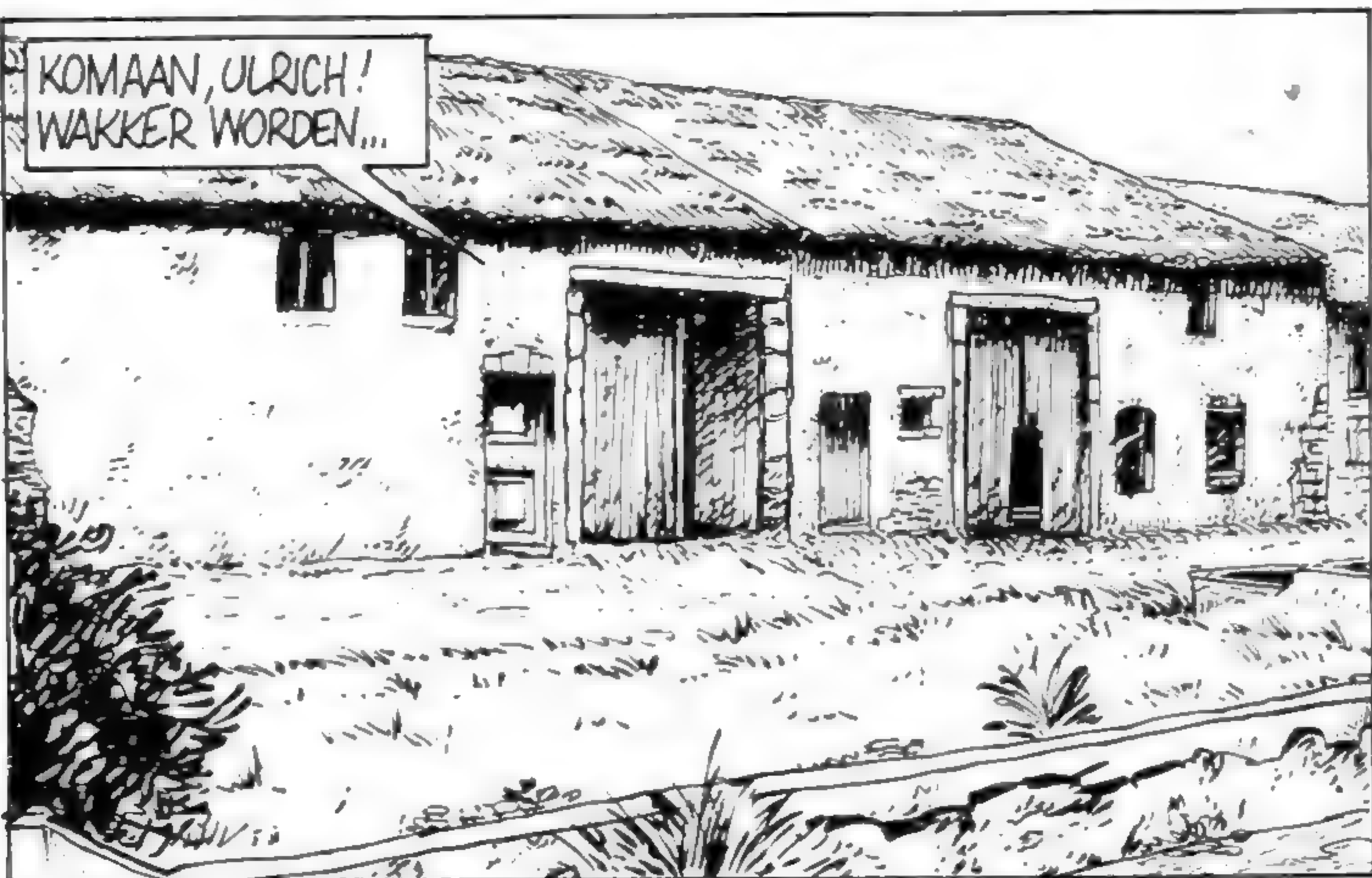

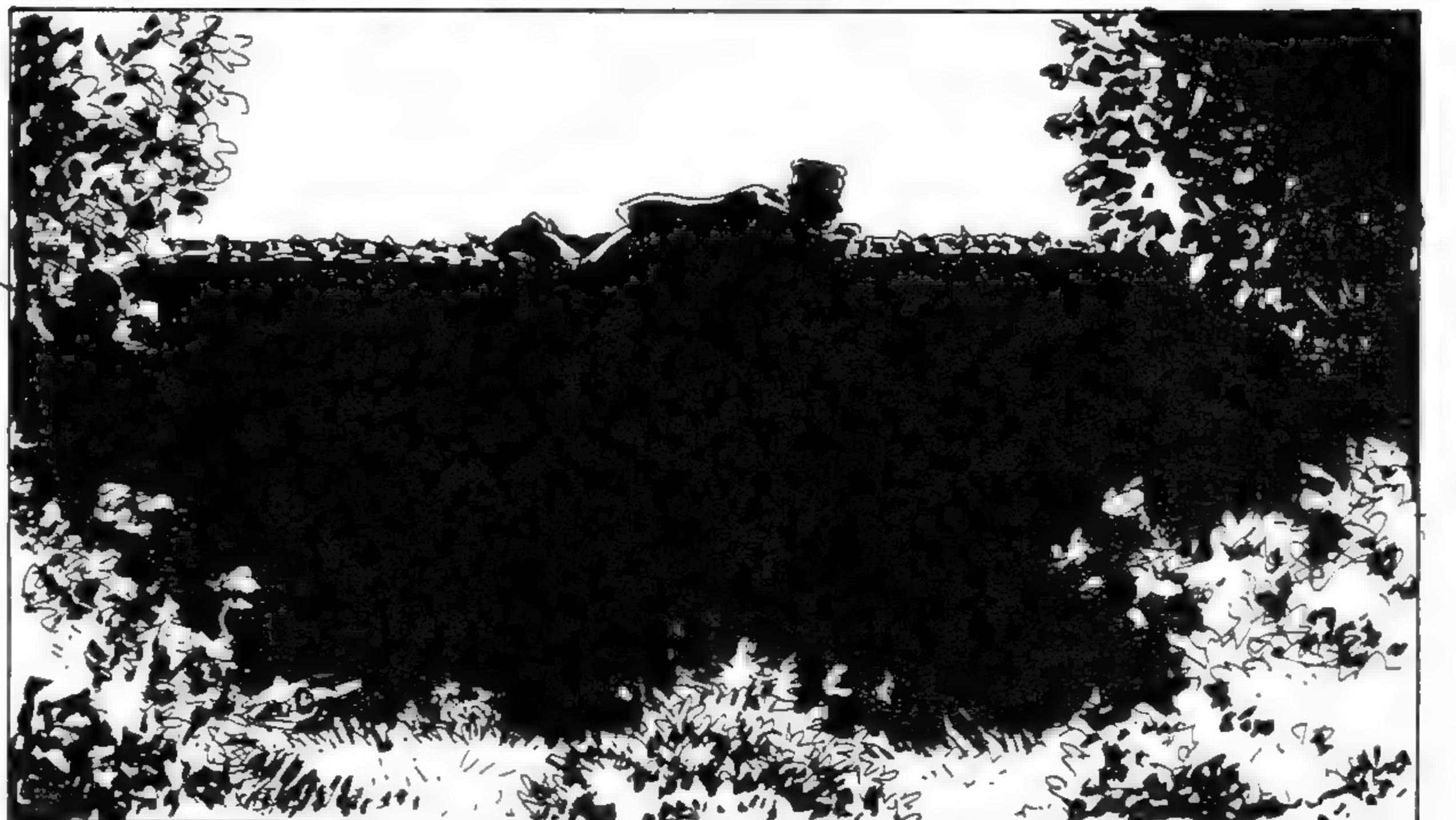
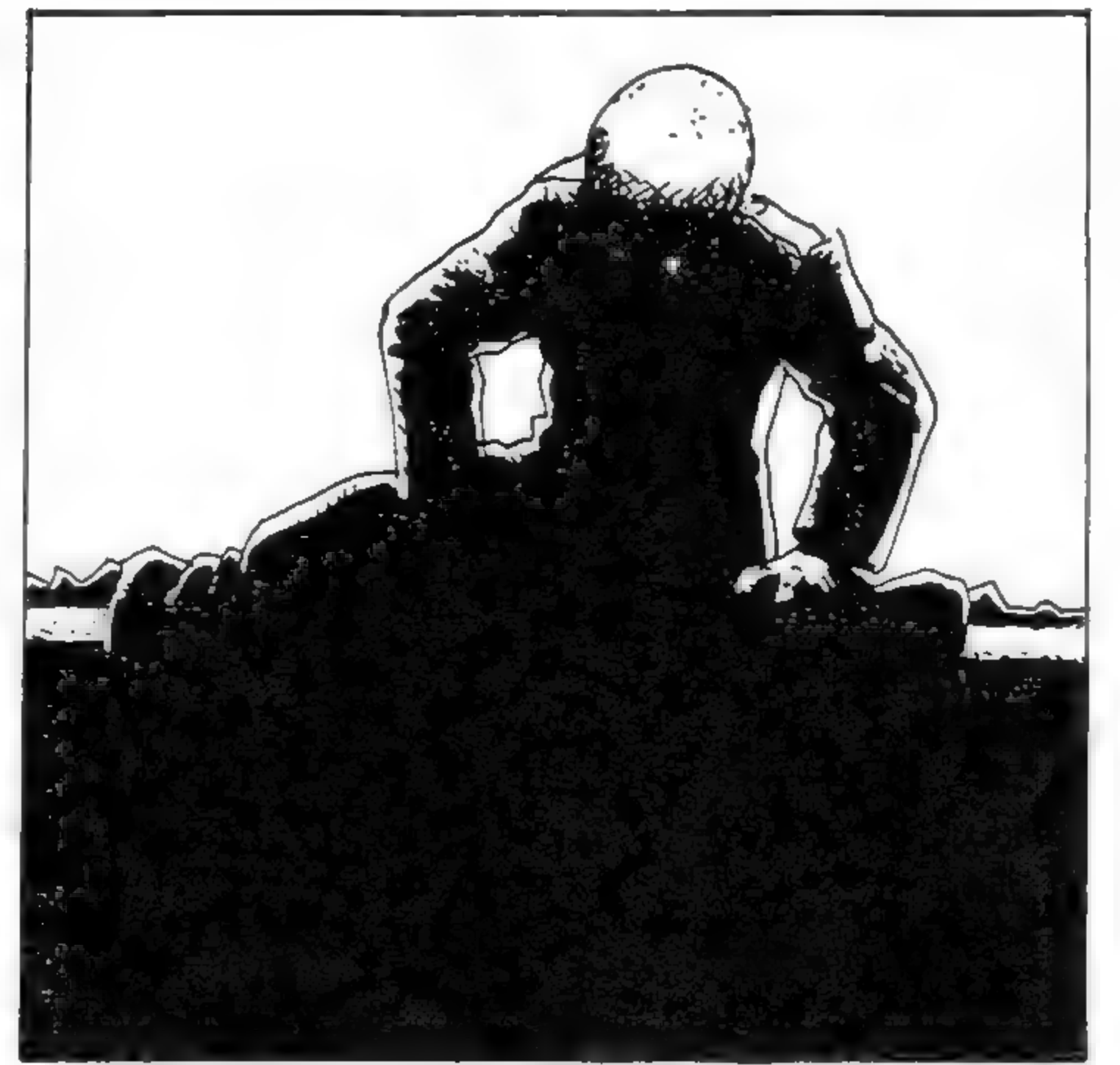
VERDOMDE ROTZAK! ALSOF WE
NOG NIET GENOEG MOETEN
VERDUREN.

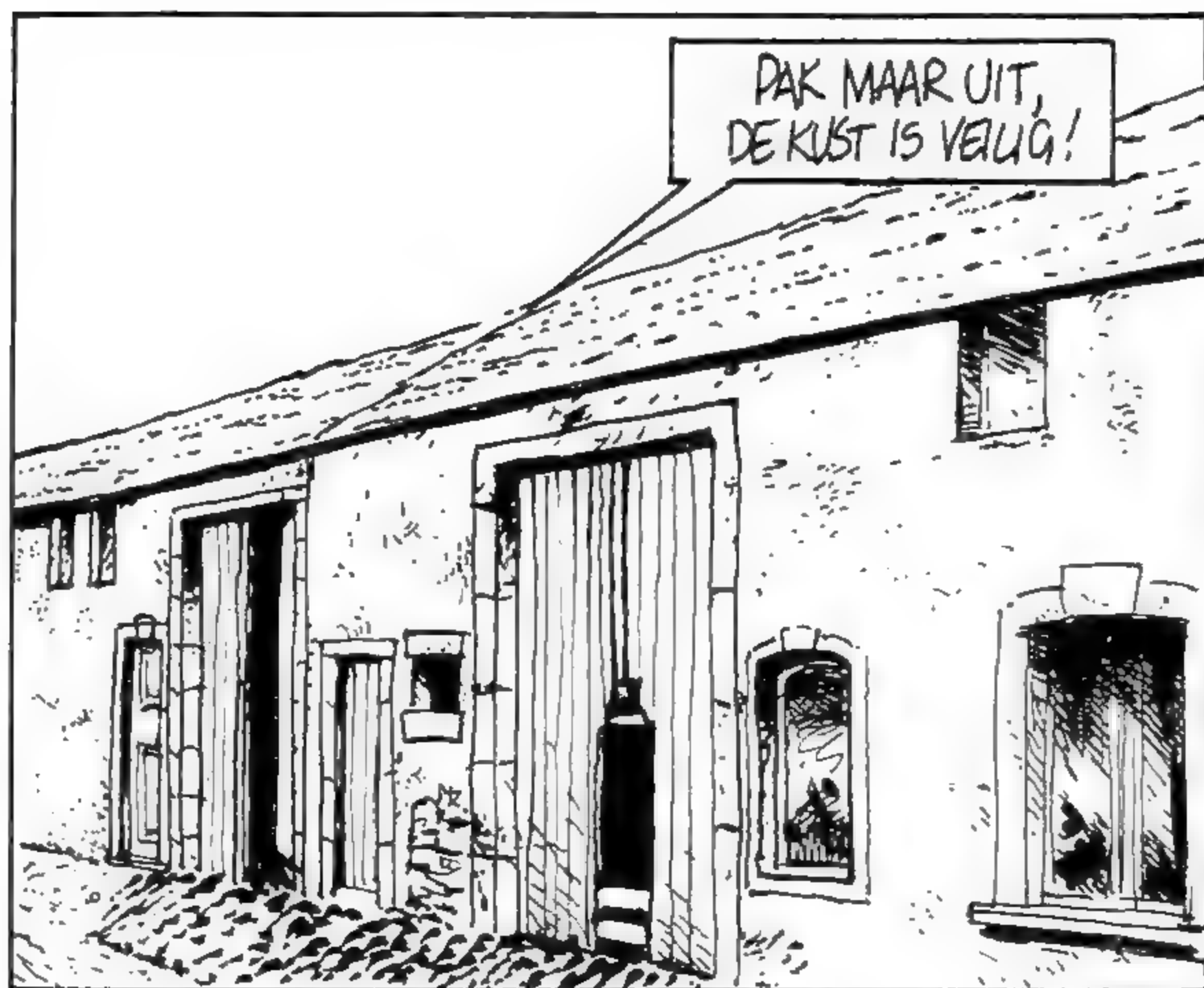
HIER HEEFT DE FOERIER
VAST NIET OP
GEREKEND...

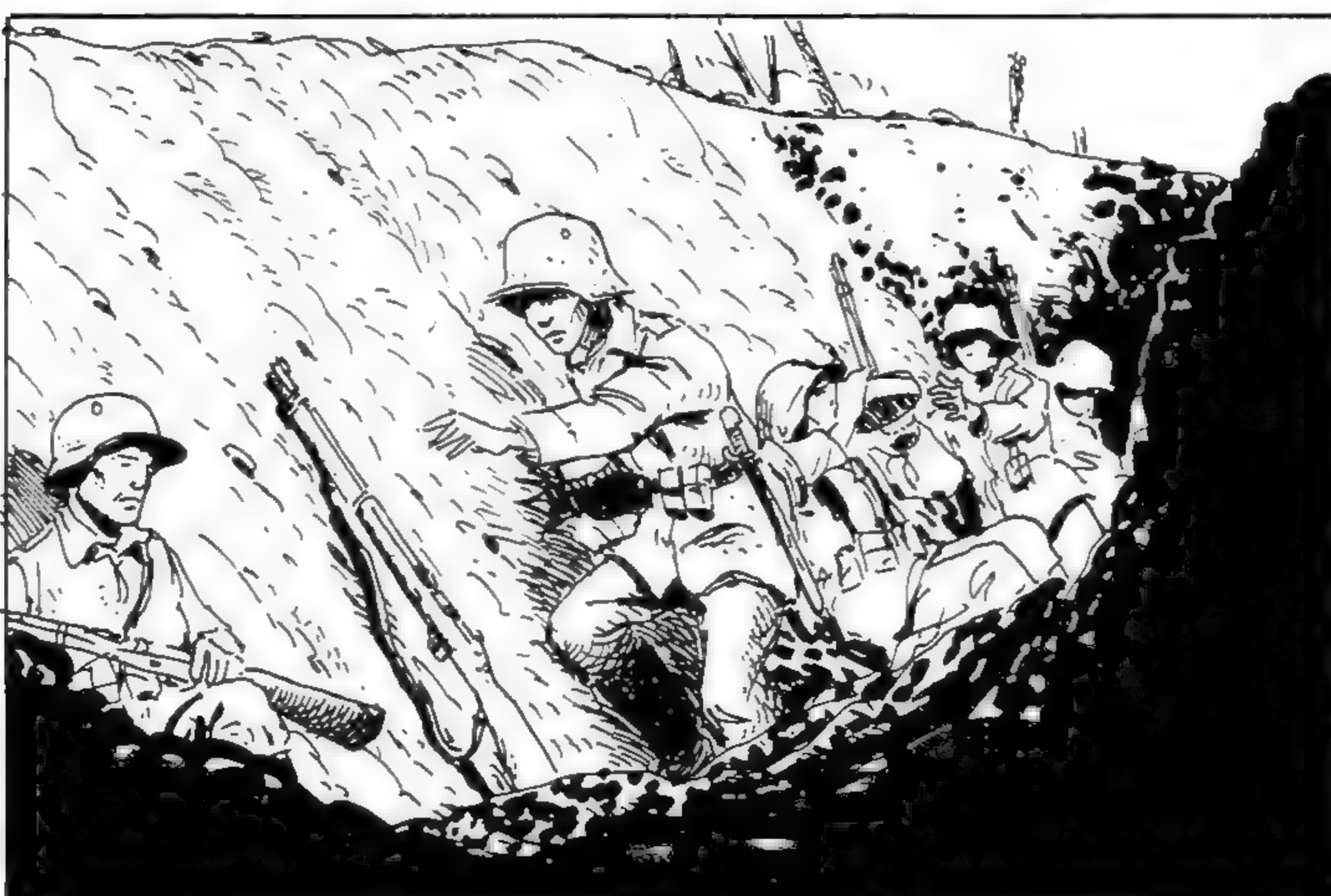
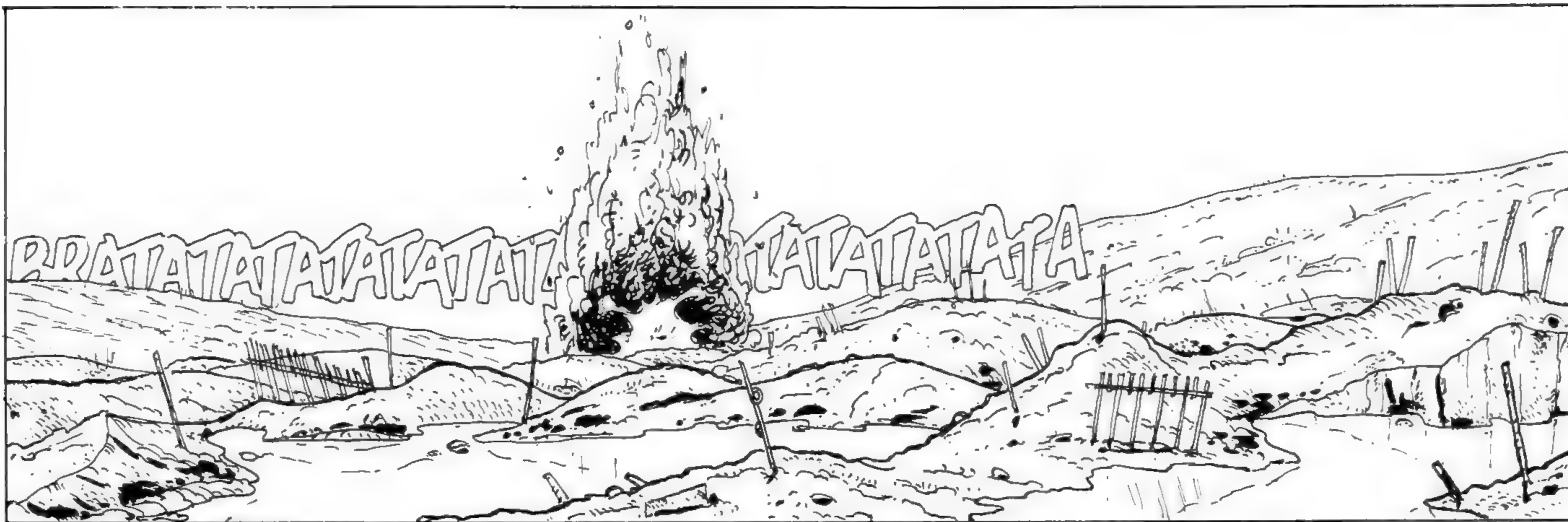

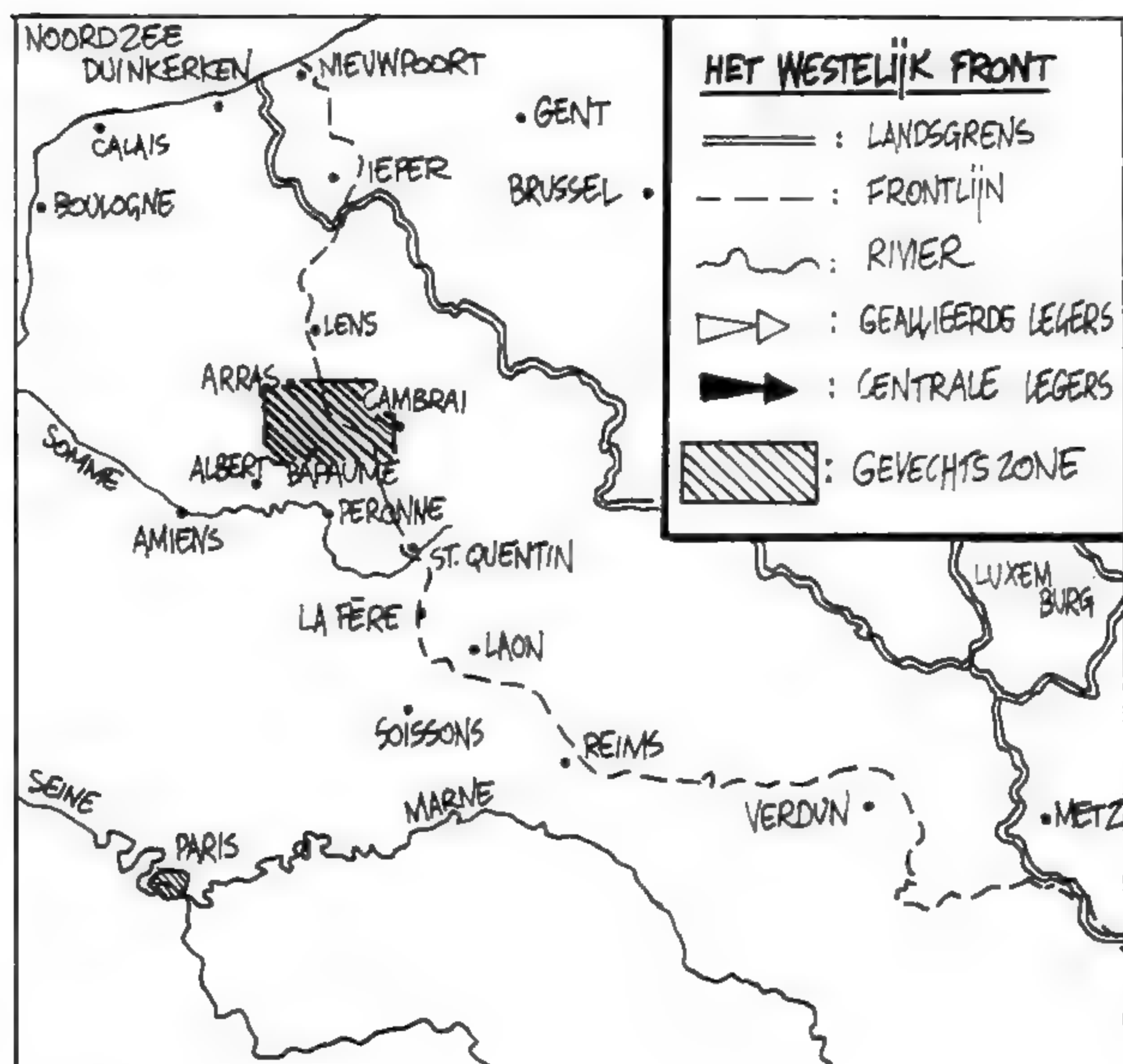

WINTERWANDELING

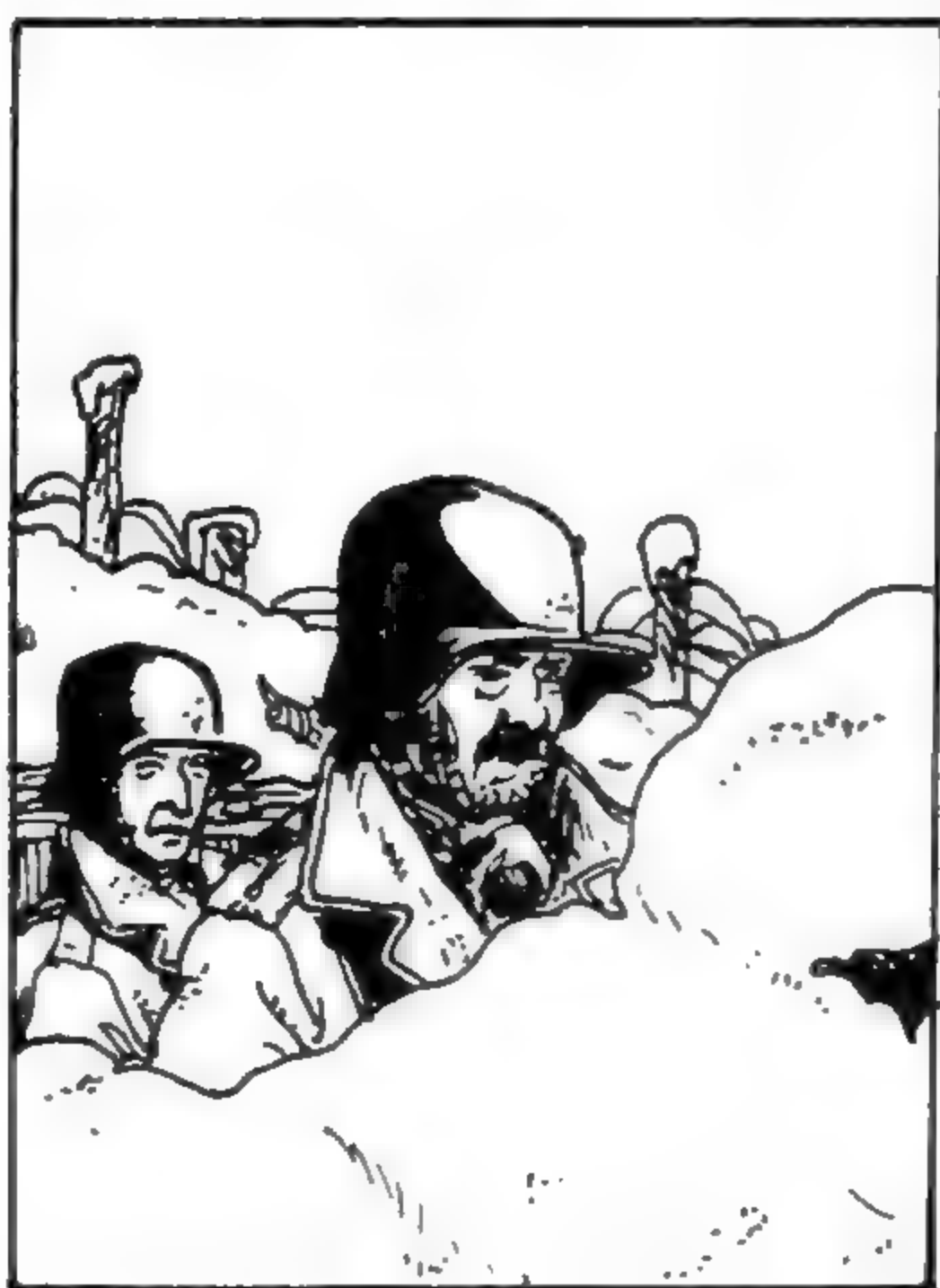
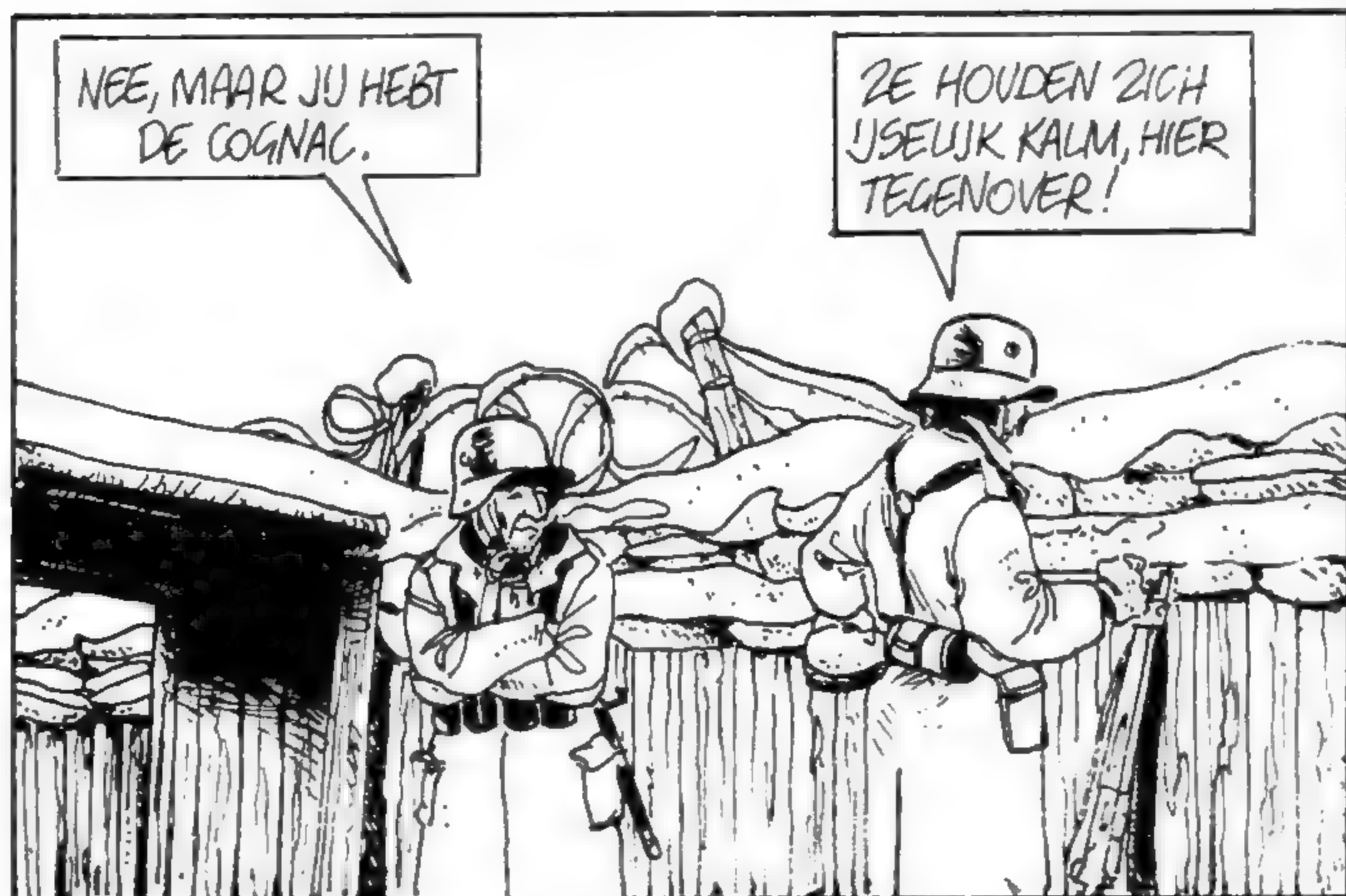

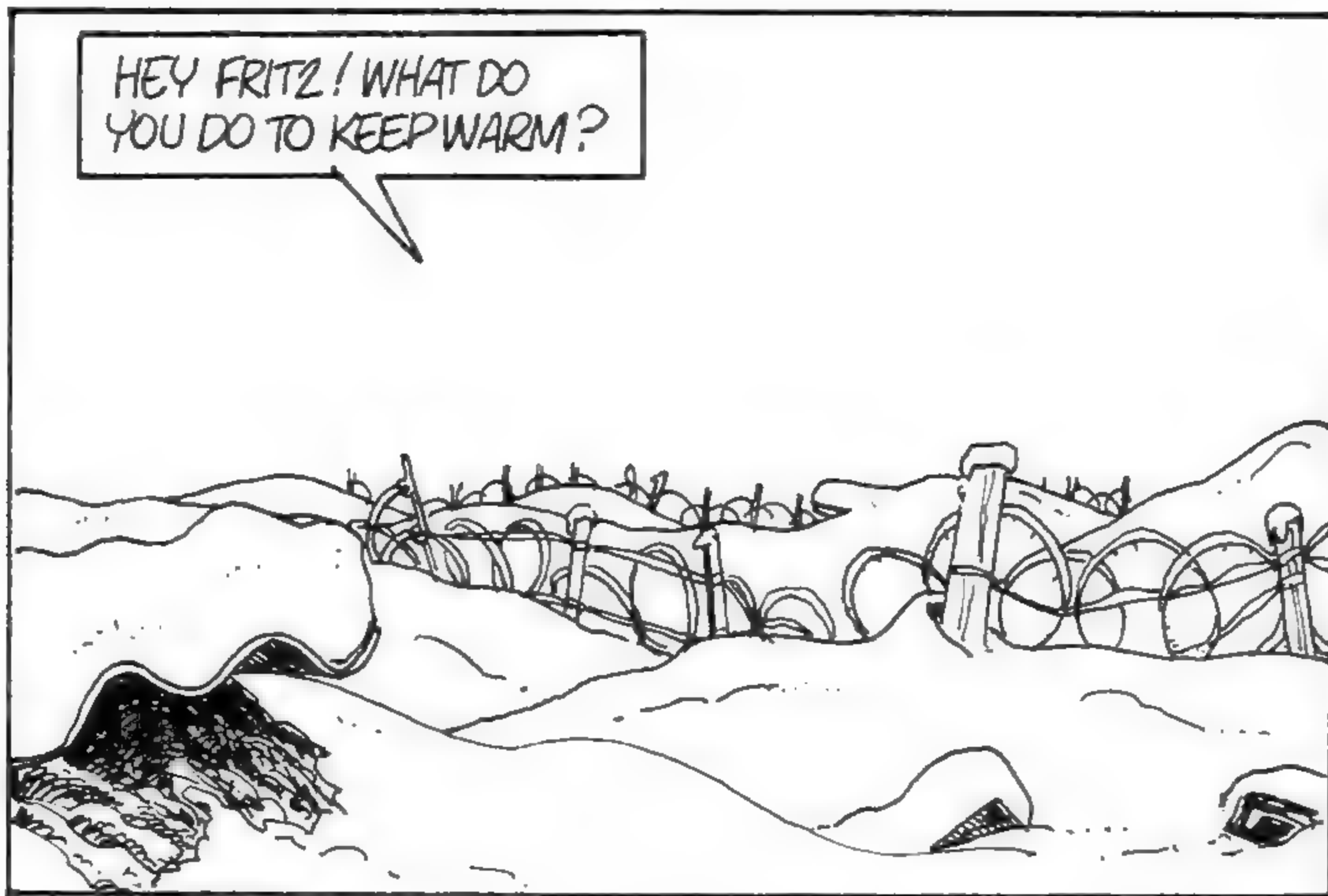

ARTOIS

De strenge winter van 1917 gaf de manschappen, uitgeput door de grote offensieven van het laatste jaar, de kans even op adem te komen. De stellingenoorlog was op haar hoogtepunt en voor velen was het zo stilaan wel genoeg geweest. Er braken dan ook muiterijen uit in elk leger en de bevelhebbers hadden de grootste moeite hun manschappen in de hand te houden en het moreel te verbeteren. De oorlog was echter nog lang niet ten einde...

Veel manschappen zagen een oplossing in zelfverminking. Zo waren er velen die een granaat in de hand hielden, hun arm door een gat van een ijzeren plaat staken en vervolgens de granaat lieten ontploffen... Men was niet mals als men deze praktijken ontdekte en meer dan één soldaat vond zich nadien terug voor het vuurpeloton. Ook zelfmoord kwam meer en meer voor. Men was het vechten moe...

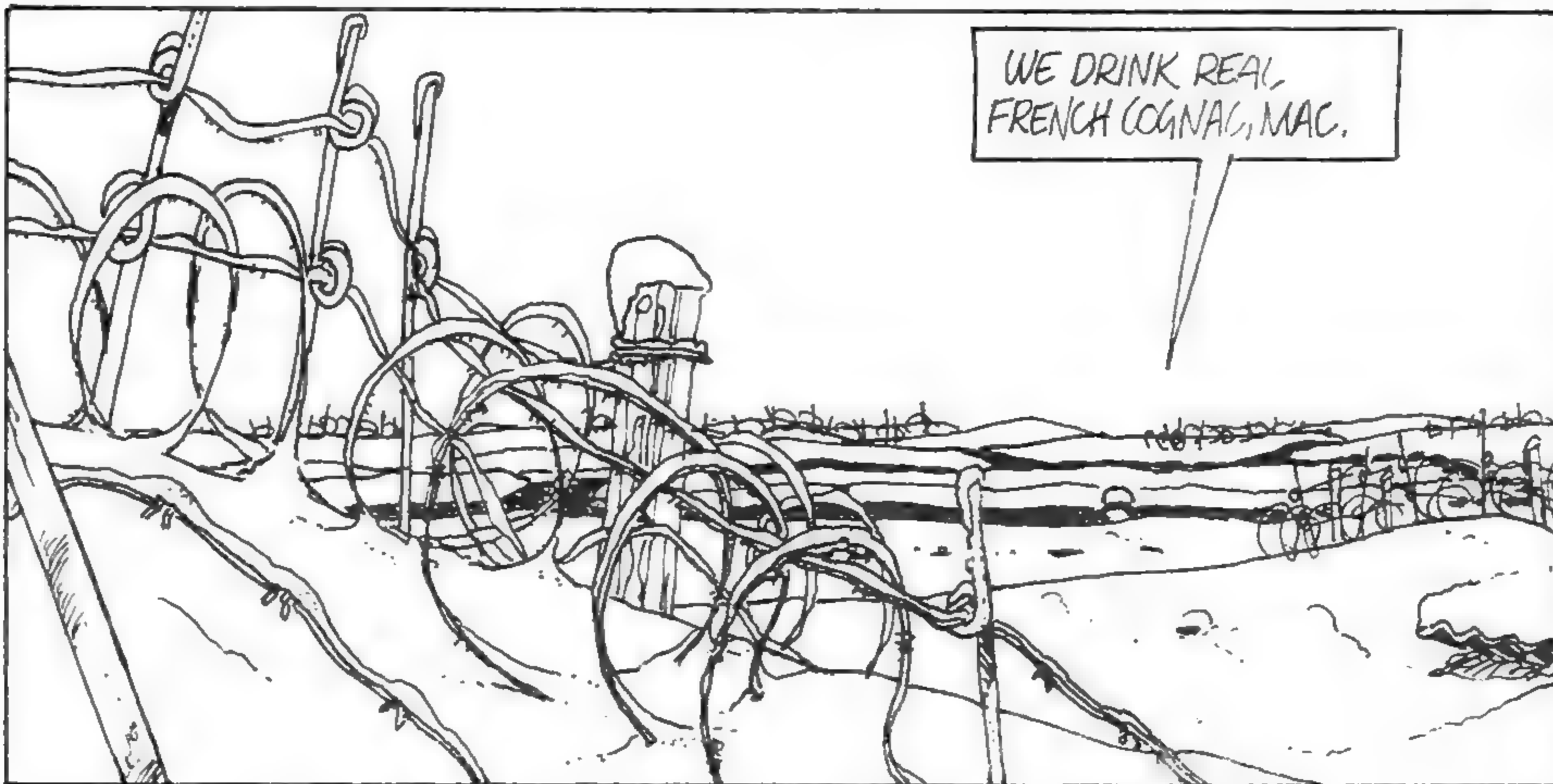
HEY FRITZ! WHAT DO YOU DO TO KEEP WARM?

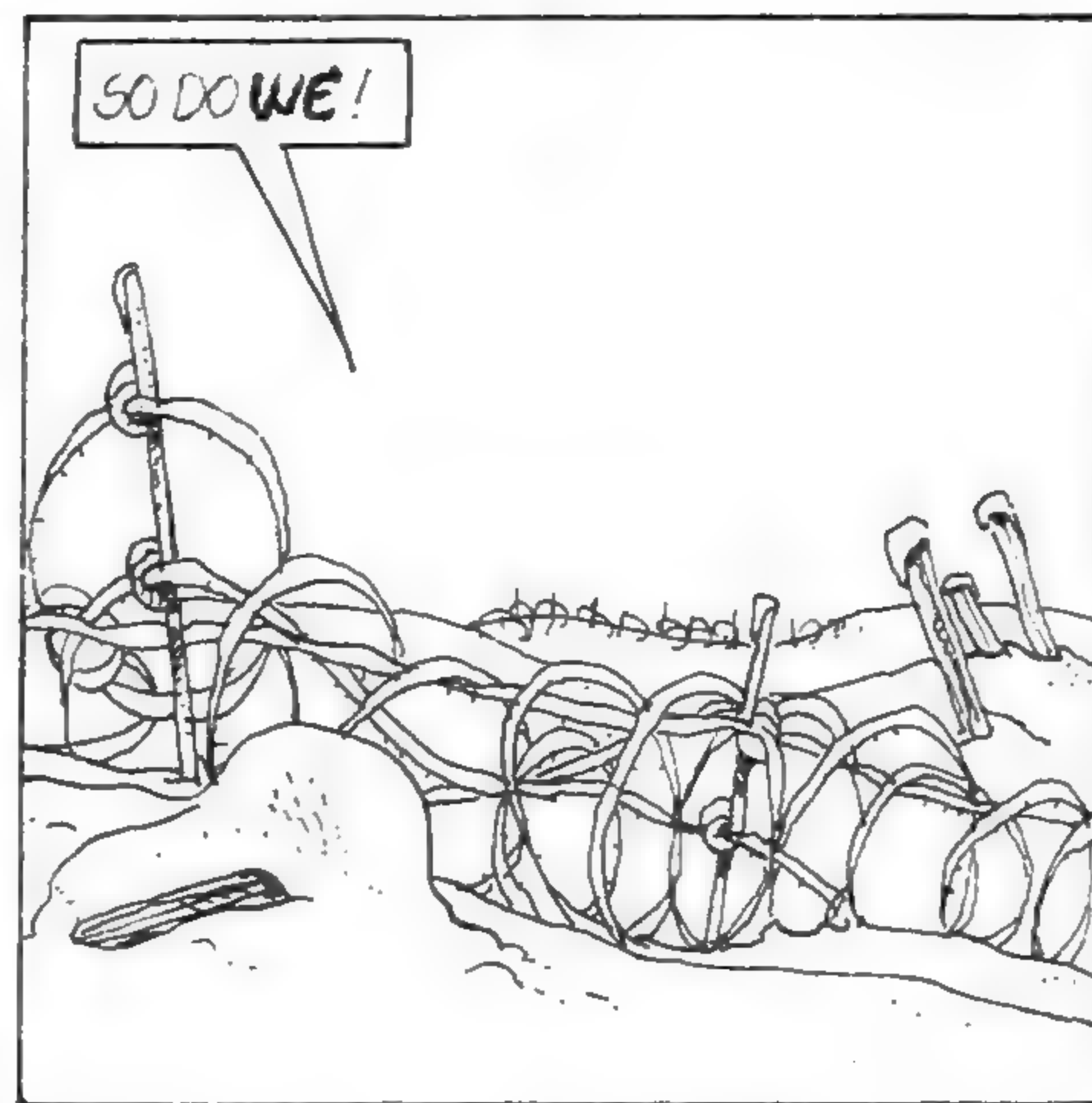
DIE HEBBEN ZIN IN 'N BABBEL!
WAT ZEGGEN ZE?

HIJ VRAAGT WAT WIJ DOEN OM
ONS WARM TE HOUDEN.

WE DRINK REAL
FRENCH COGNAC, MAC.

SO DO WE!

EN?

IK ZEI 'M DAT WE FRANSE
COGNAC DRONKEN EN HIJ
ANTWOORDEDE DAT ZIJ DAT
OOK DEDEN...

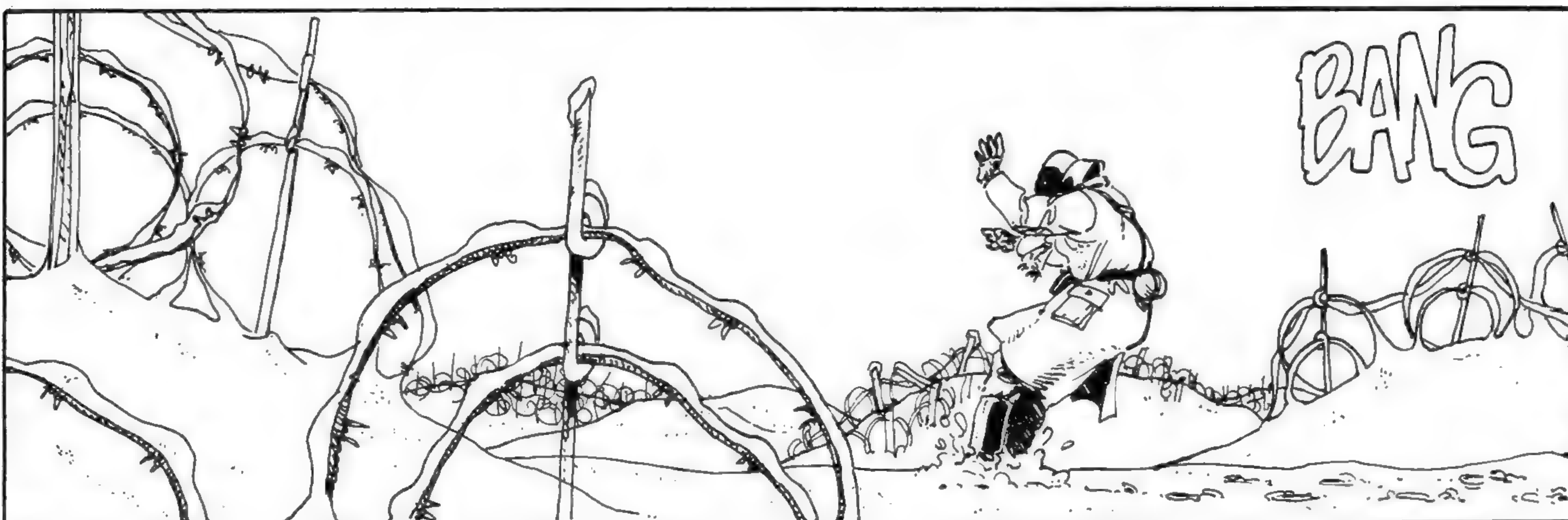
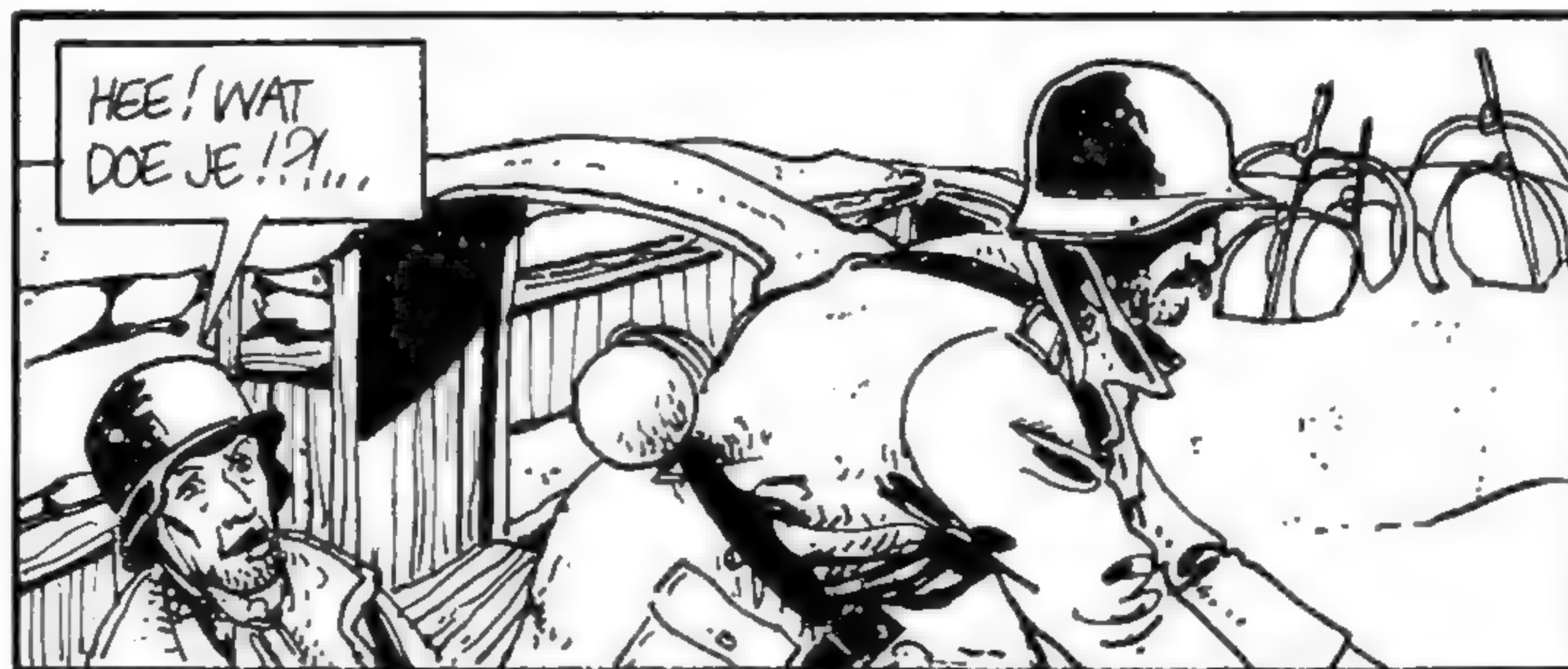
MAAK DAT DE GANZEN WIJS...
DIE STAAT TE LIEGEN DAT IE
BARST. NOU, ZEG 'M MAAR...

WAAROM LEER JE GEEN
ENGELS? KAN JE 'T ZE
ZELF VERTELLEN...

HEE, LAAT M'N NEUS HEEL,
WIL JE... WAT BEZIELT JOU
DE LAATSTE TIJD?

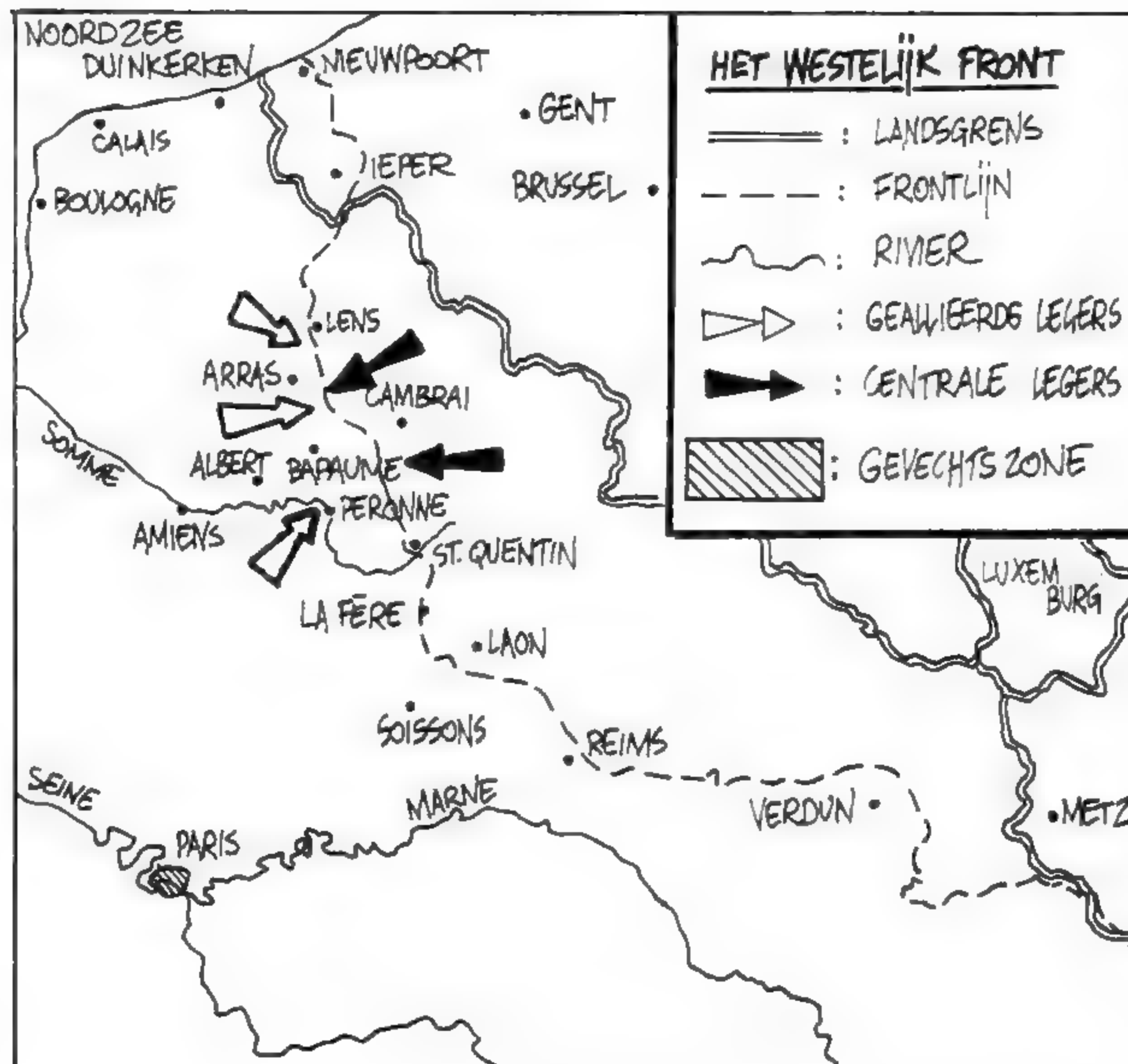

PATROUILLE

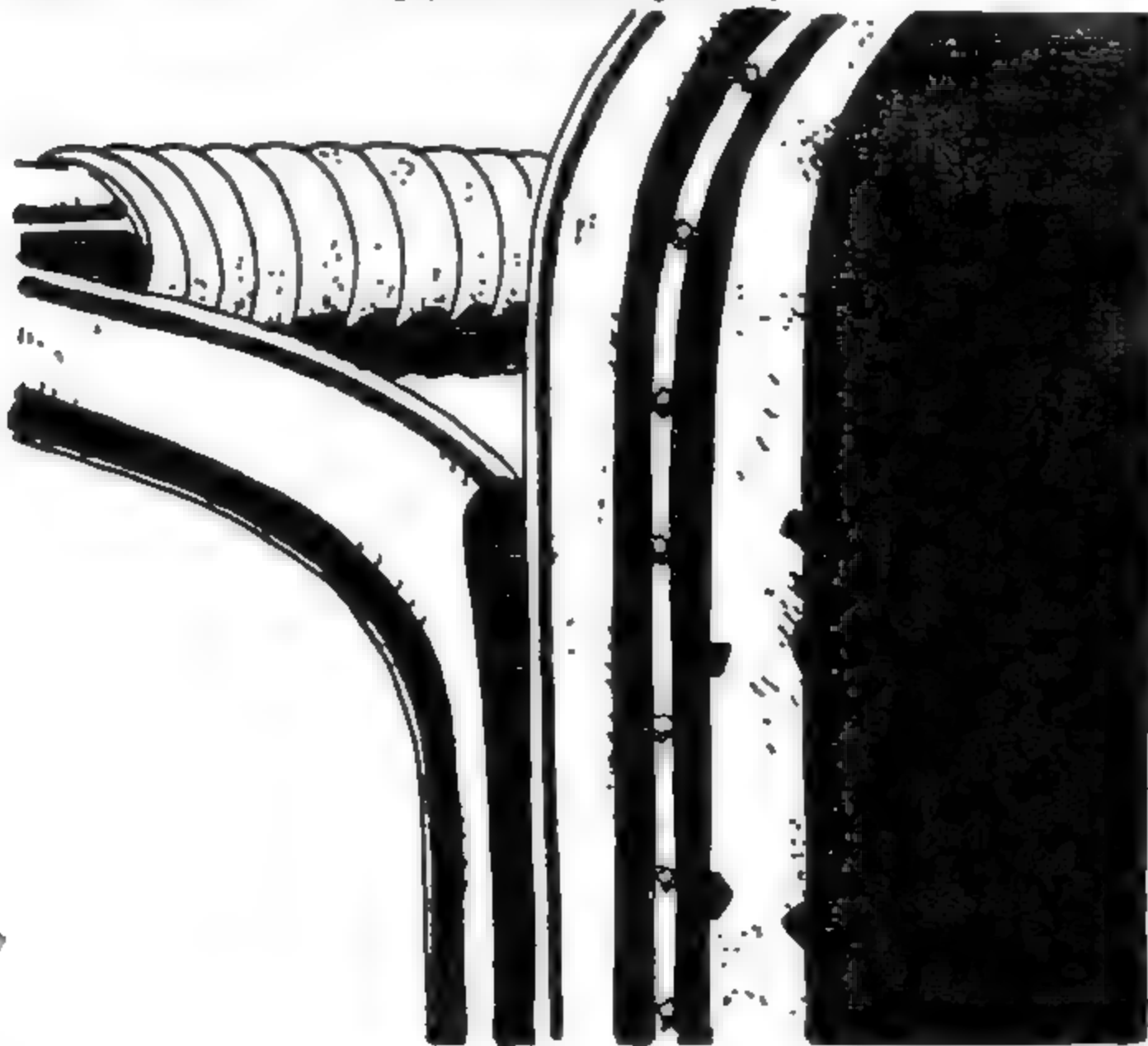

SOMME

In slechts weinig veldslagen had de topografie zoveel belang als in de slag van de Somme. Duitse stellingen in het gebied van de Somme gingen tot vijftien meter diep en vormden de beste dekking tegen artilleriebeschietingen. Zes weken lang bombardeerden de geallieerden, met een geweld dat tot in Londen te horen was, de Duitse linies. Overtuigd van de vernietigende kracht van hun kanonnen, verlieten de troepen van het Gemenebest op 1 juli 1916, in de vroege ochtend, hun loopgraven. Twintig minuten later waren er al 20.000 doden en naarmate de dag vorderde steeg dit cijfer nog aanzienlijk. Het werd een ware slachting. De kranten schreven dat er niet eens genoeg grond werd veroverd om de doden te kunnen begraven. De slag om de Somme werd een zwarte bladzijde in de geschiedenis. Hij zou duren tot het einde van het jaar en vooral gekenmerkt worden door een totaal gemis aan respect voor mensenlevens en een overdreven domheid van diverse legerleidingen.

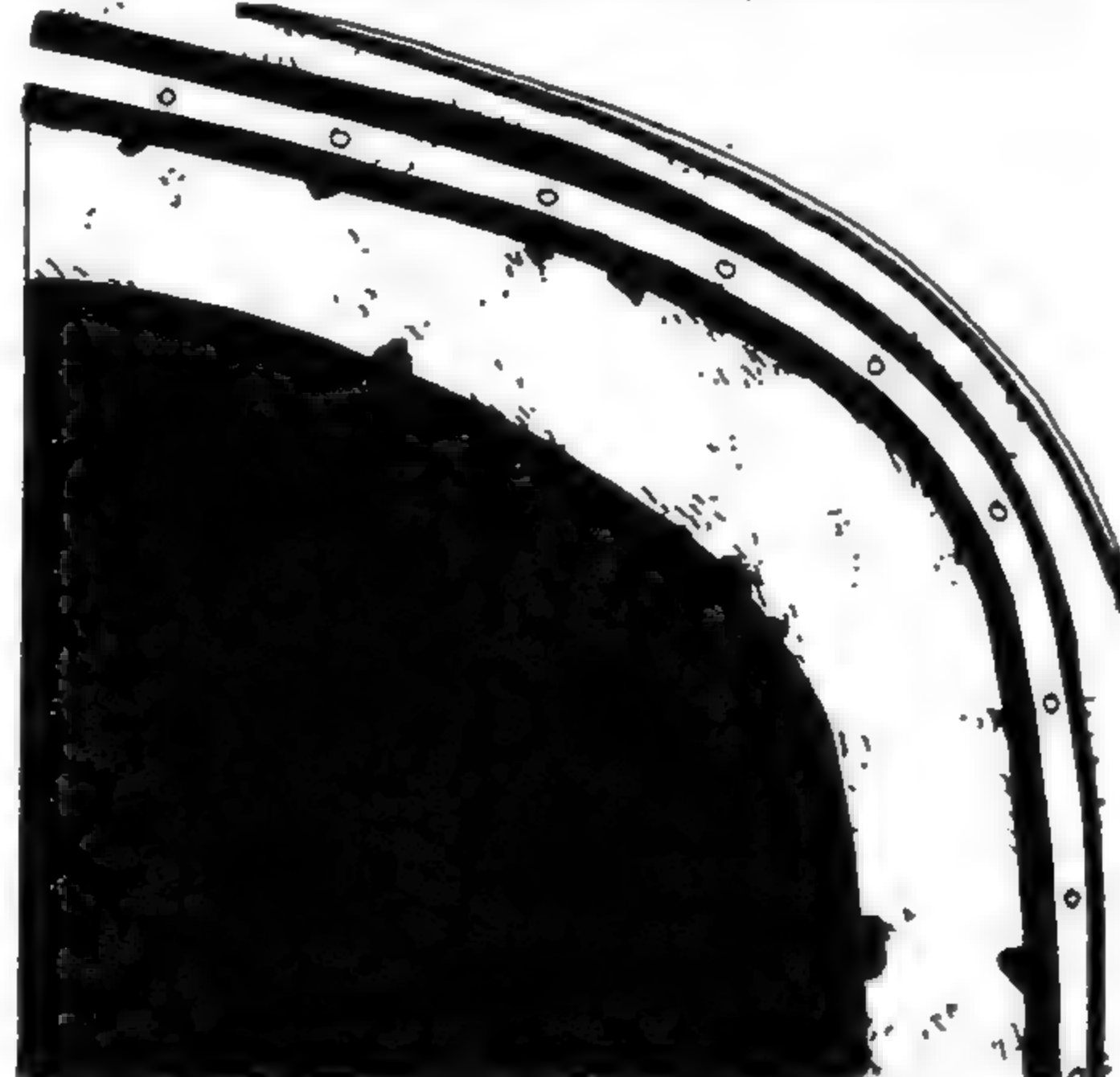
BUCHS EN FROHMANN GAAN MET JE MEE, JE
GAAT ERUIT BIJ „KRIEMHILDE“.

ZOEK UIT HOE HUN STELLINGEN ZIJN INGE-
DEELD, WAAR DE MACHINEGEWEREN OPGESTELD
STAAN.

IK WACHT JULLIE OP BIJ PUNT „BISMARCK“.

HET WACHTWOORD IS „SCHWARZWALD“.

DENK EROM DAT DE INLICHTINGEN
DIE JULLIE MEEBRENGEN VAN HET
GROOTSTE BELANG ZIJN VOOR DE
AANVAL VAN MORGEN. U KUNT
GAAN, LUITENANT.

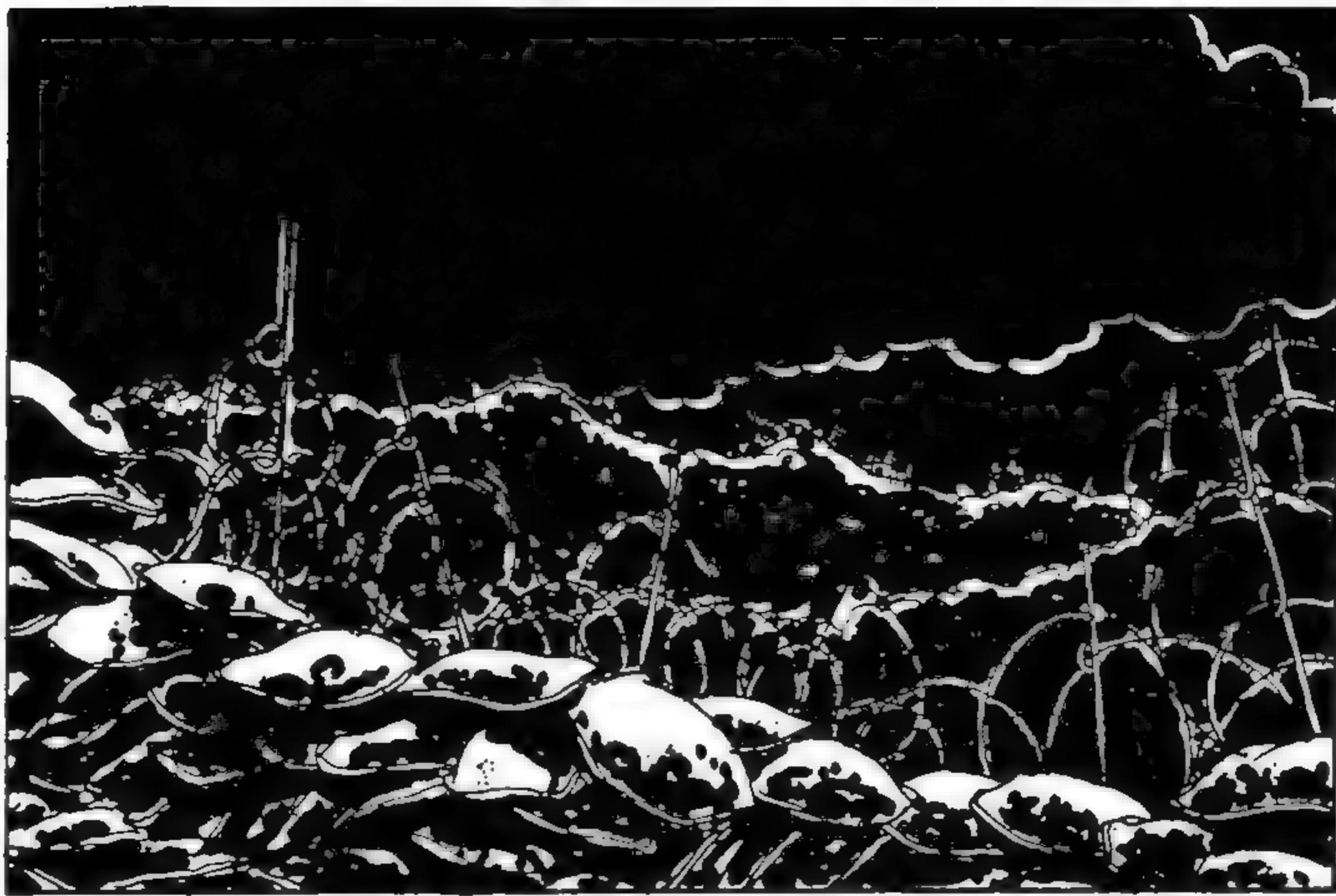

TOT UW ORDERS,
HAUPTMANN.

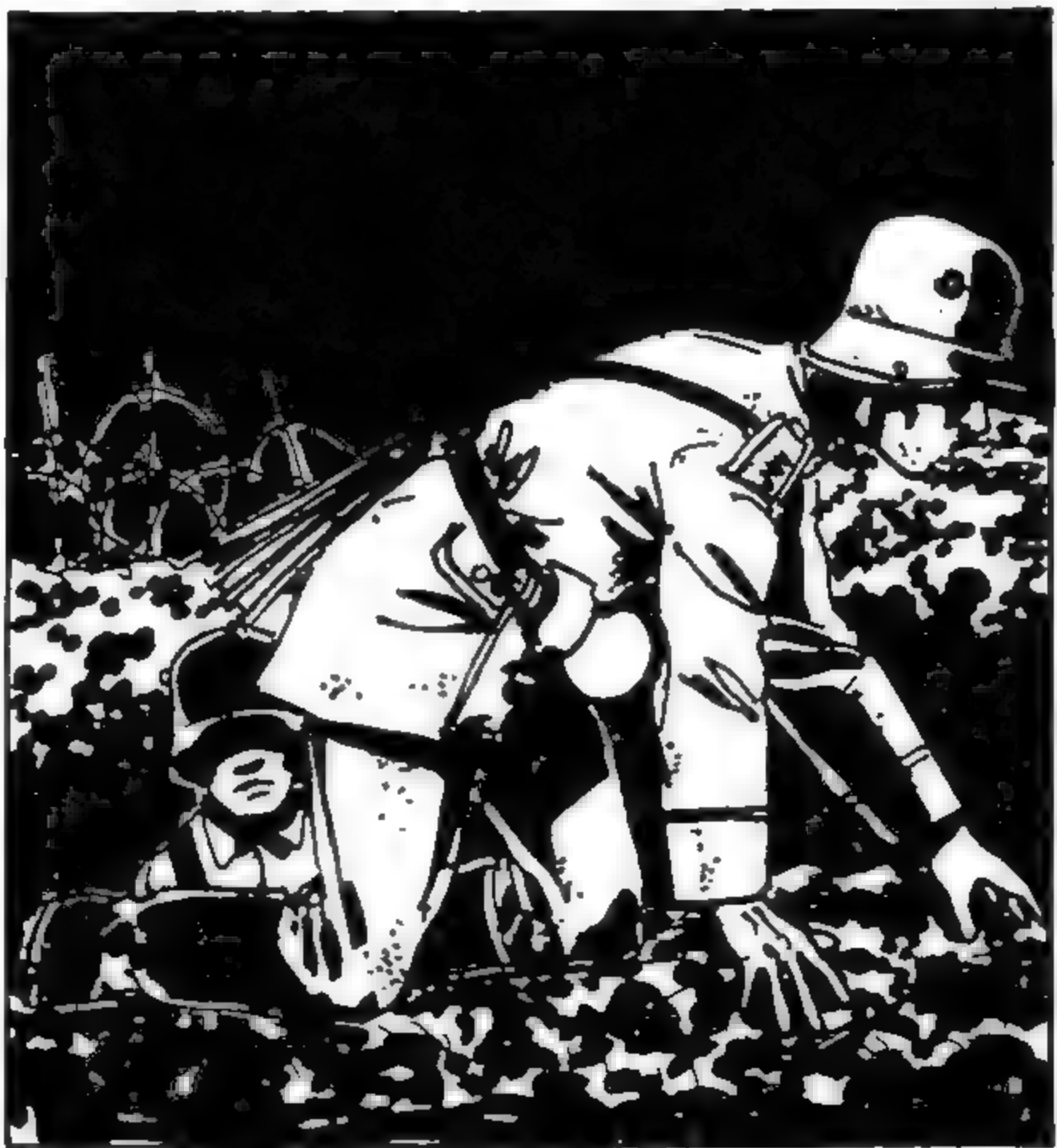

ZIJN JULLIE KLAAR, JONGENS? WE GAAN !...

...WE KUNNEN TERUG NAAR DE LINIES,
JONGENS... IK HEB DE NODIGE INFORMATIE,

ER WERD
GEBCHOTEN.

VOORLOPIG IS ER
NOG NIKS AAN DE
HAND.

HOU ALLES GOED IN
DE GATEN EN BLIJF
KALM.

JAWEL,
LUITENANT.

HOU EEN OOGJE IN 'T ZEIL.
WERNER IS KNAP ZENUWACHTIG.

DOE IK
LUIT!

WE MOETEN
VERDER...

WEET JIJ OP WELK
PUNT ZE ONS
VERWACHTEN?

EN WELK WACHTWOORD MOETEN WE
GEBRUIKEN?...

DAT WIST DE
LUITENANT!...

NOU, FROHMANN, DIE ZAL HET ONS NIET
MEER VERTELLEN!

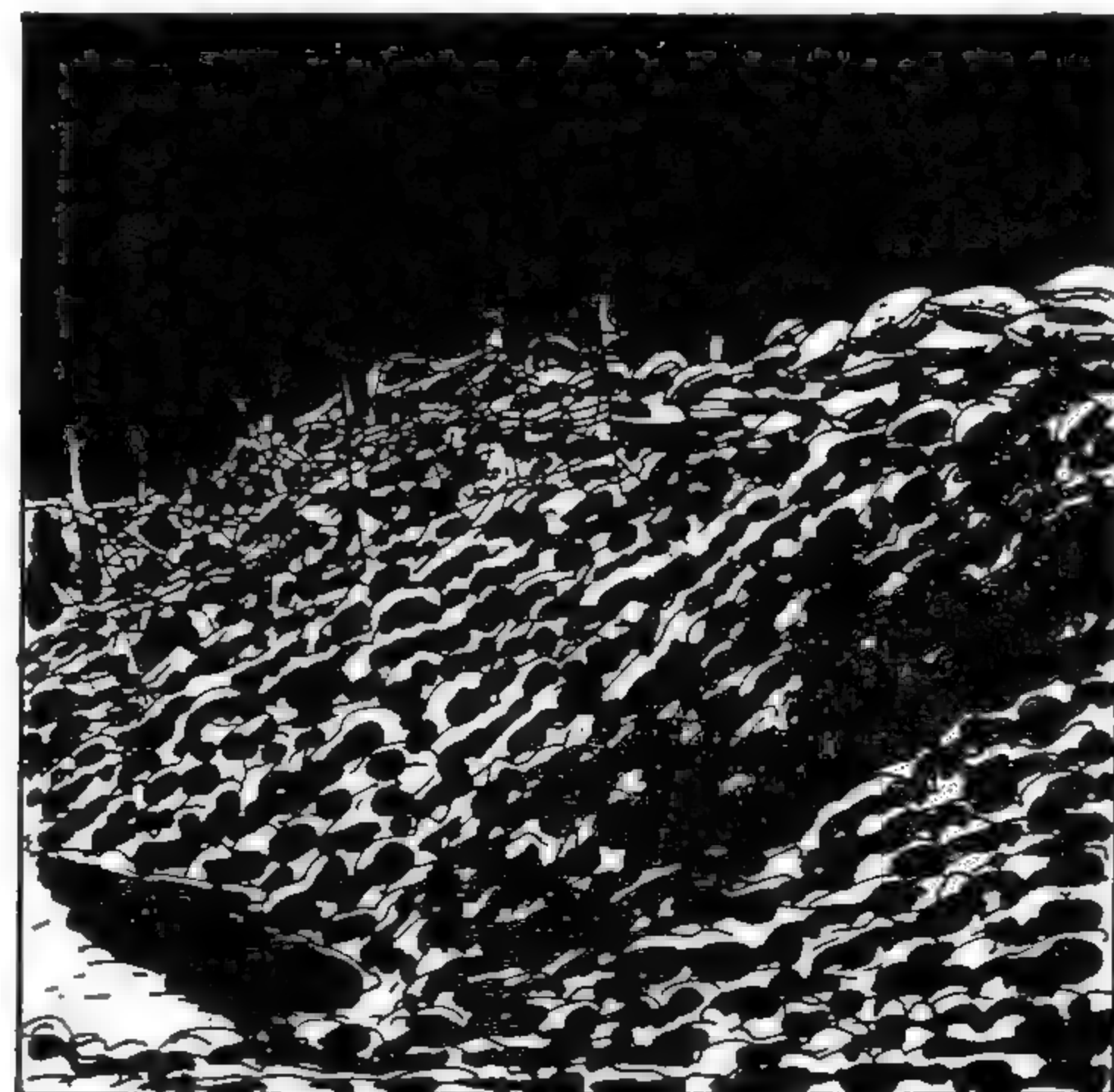
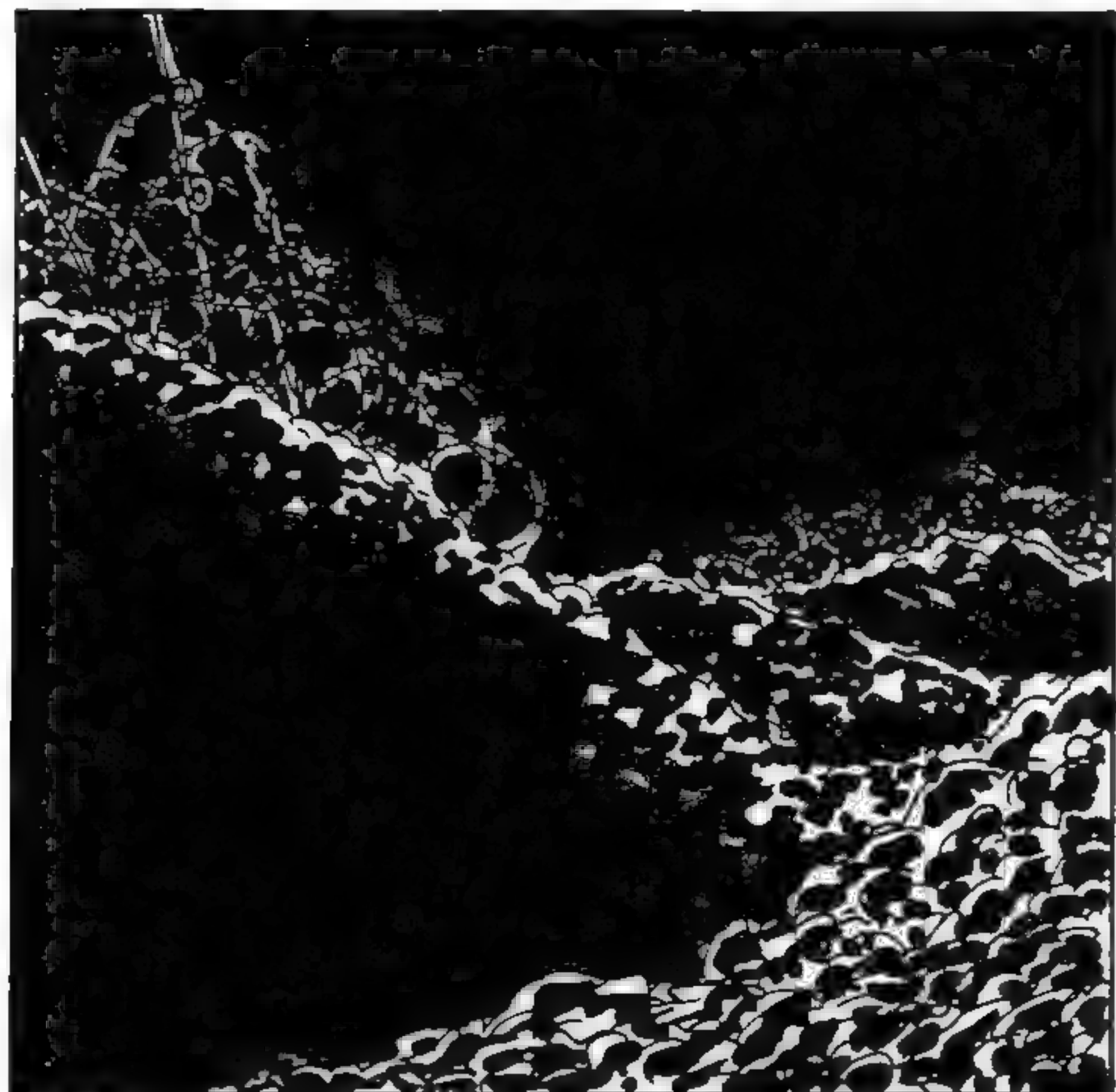
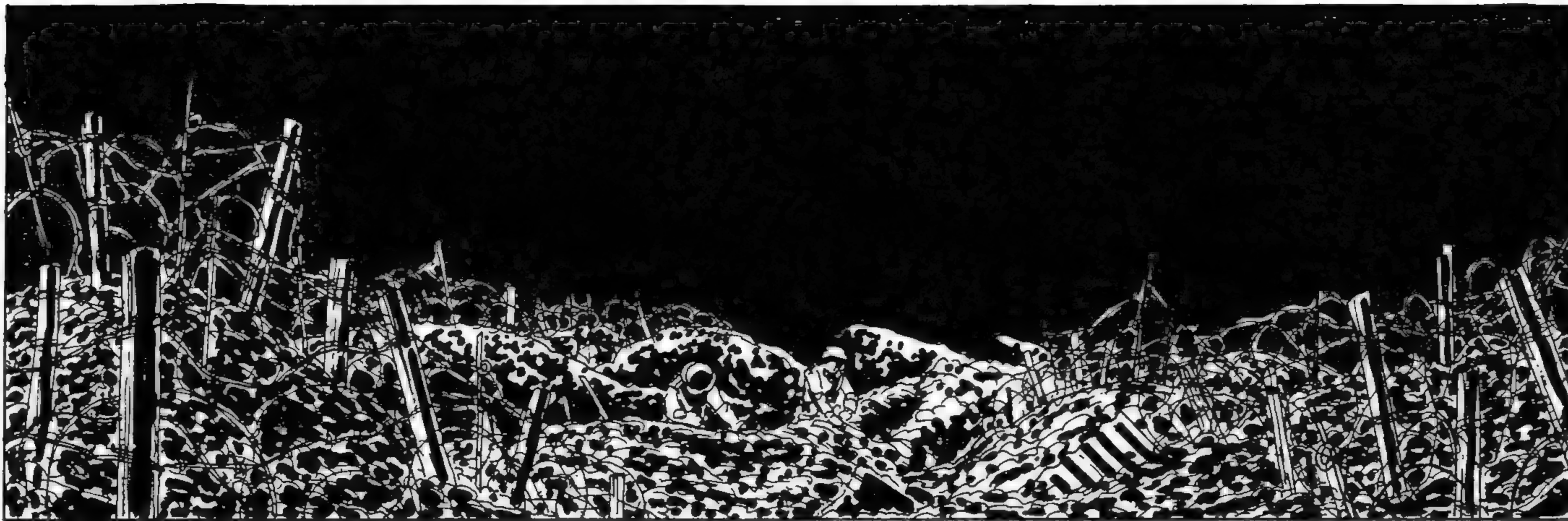

WELKE RICHTING
GAAN WE UIT?

WEET IK VEEL. IN HET
NOMANSLAND VERLIES
JE ELK GEVOEL VOOR
ORIËNTATIE!...

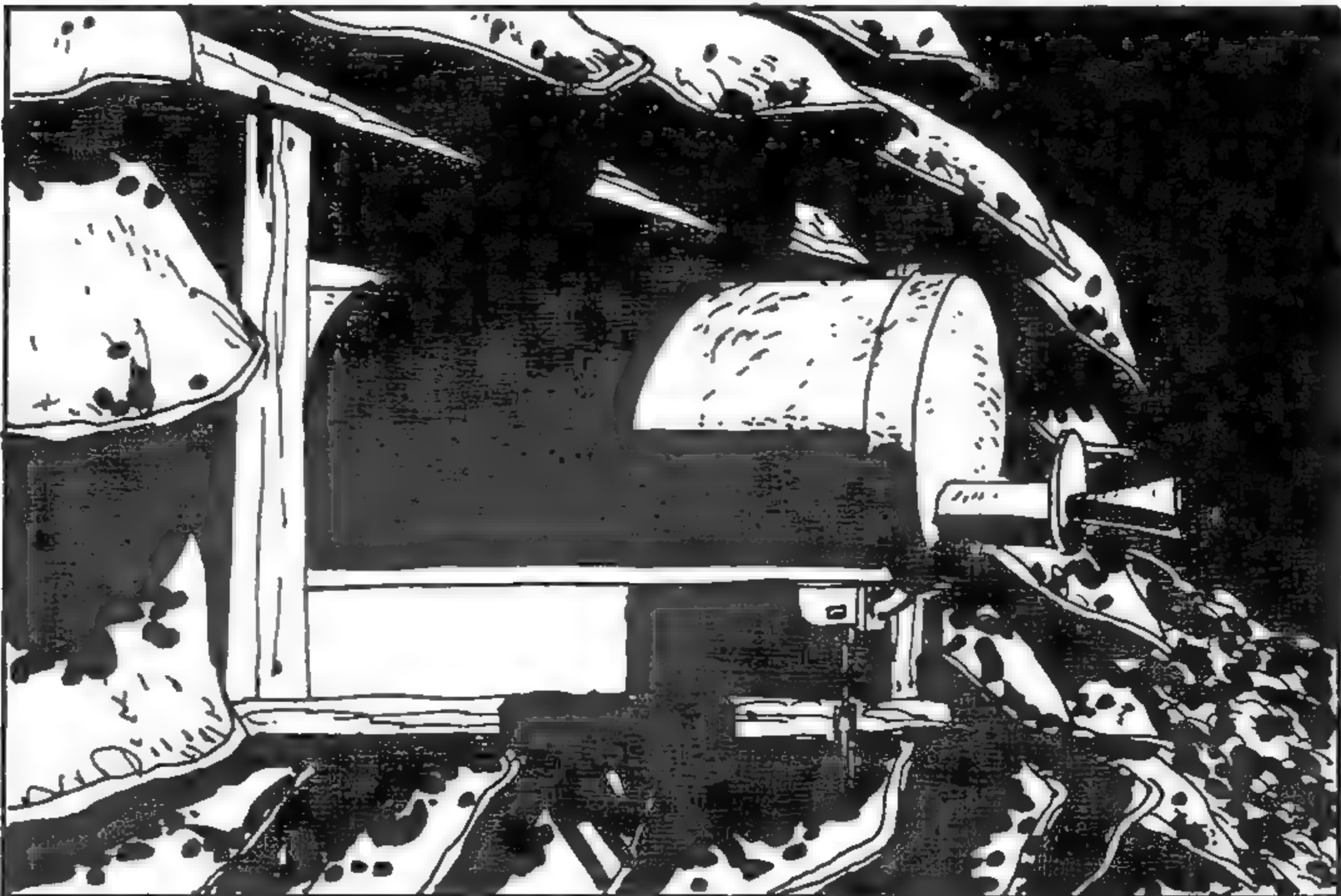

HET SOLDATENLEVEN
IS EEN LAAG BIJ DE
GRONDS BESTAAN...

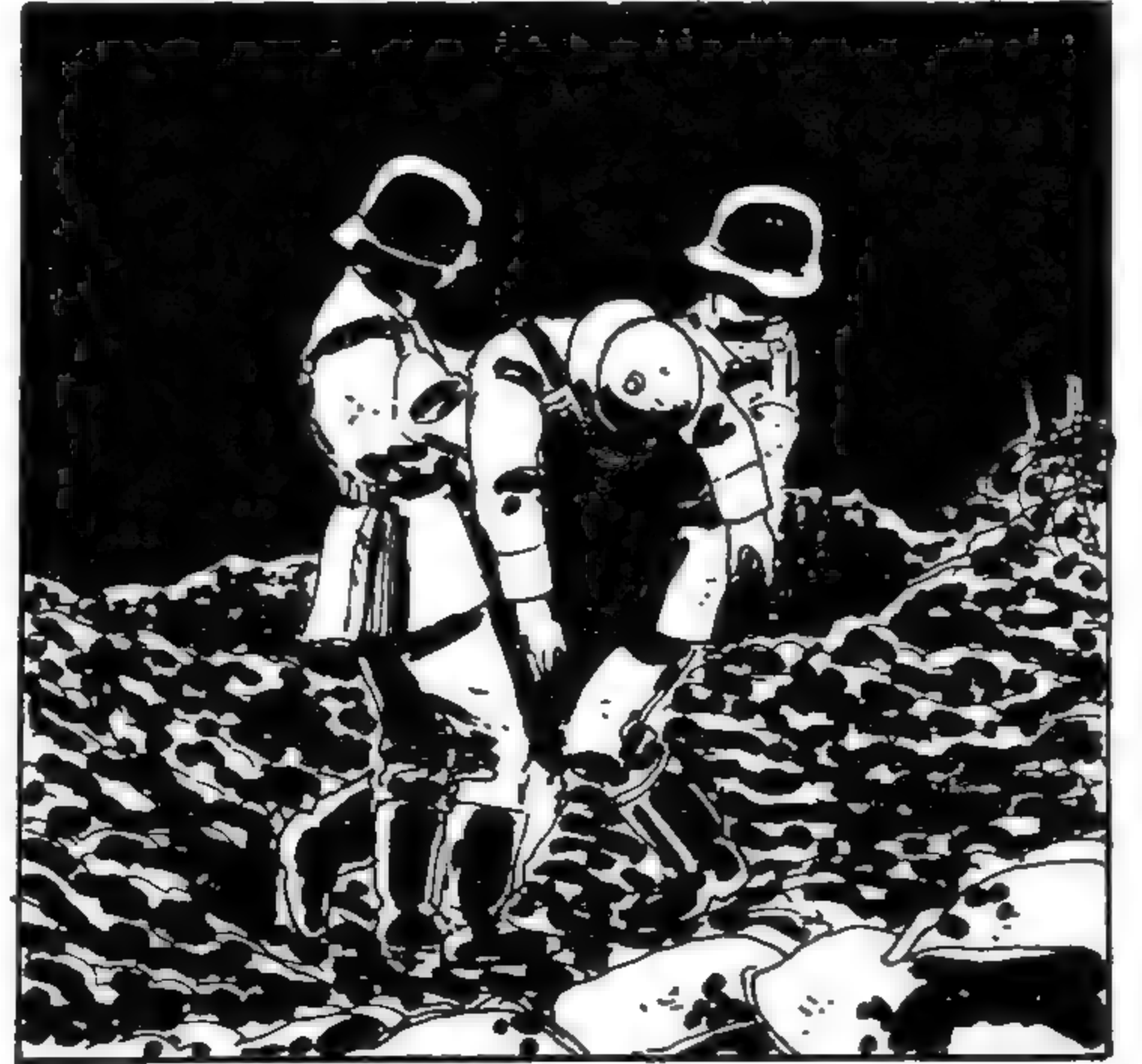
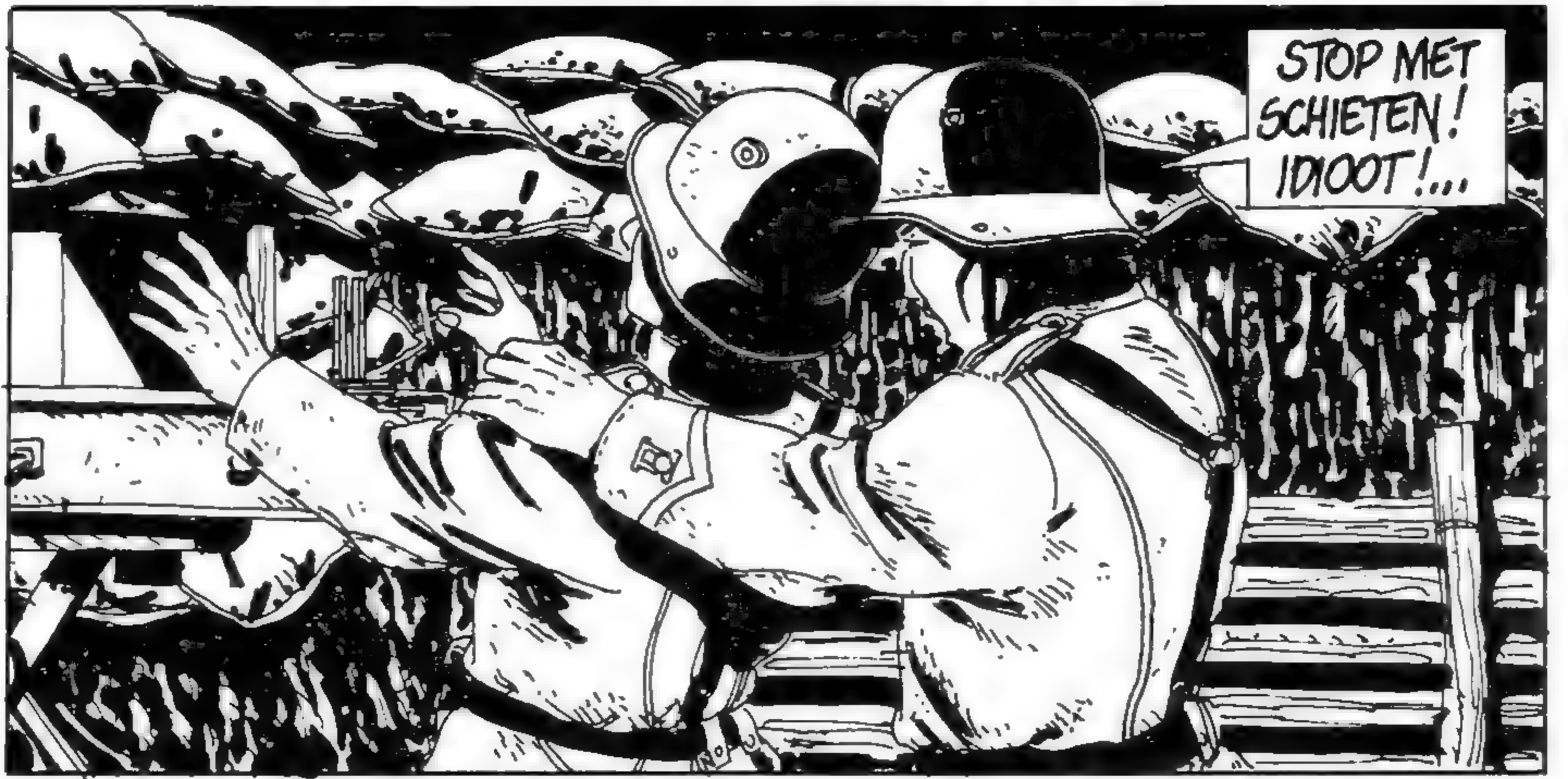

WAT NU?..

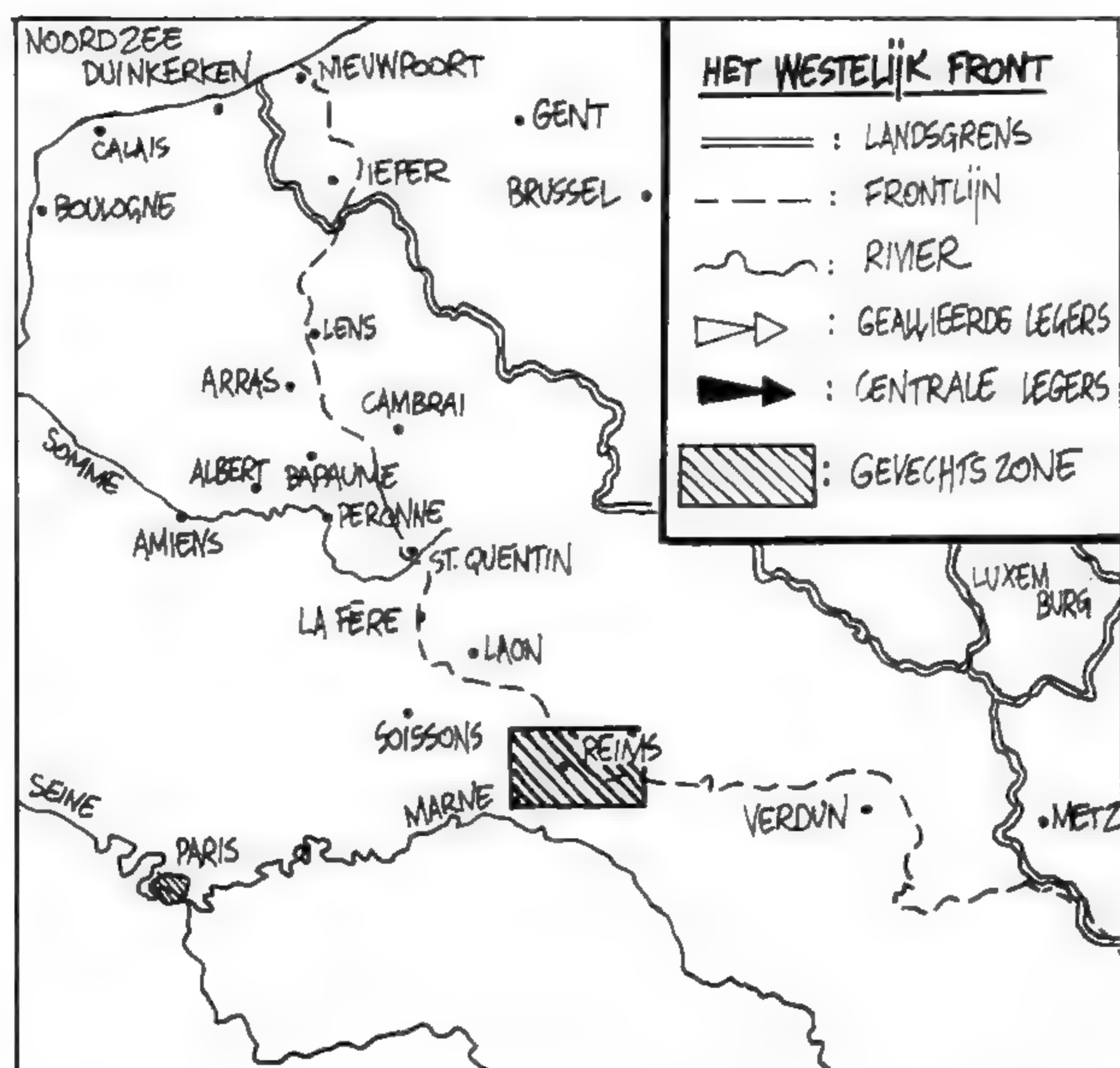
NIET...

PILOOT

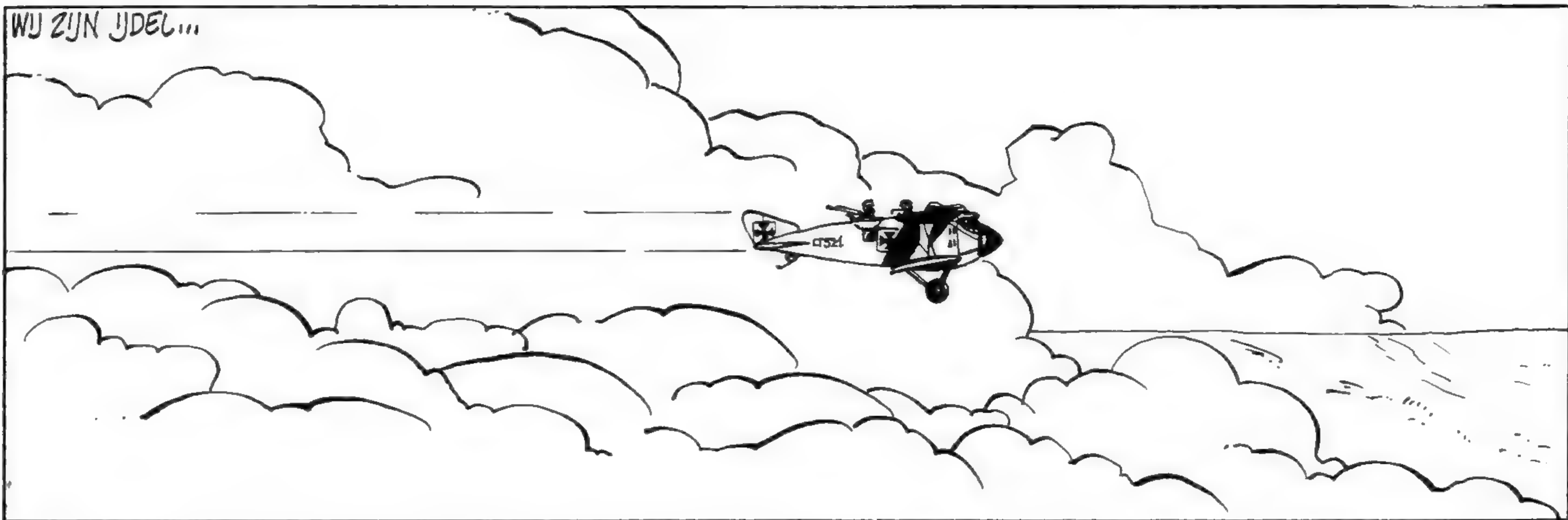

REIMS

Velen beschouwden de piloten van de Grote Oorlog als de laatste ridders. De gevechten van vliegtuig tegen vliegtuig, van man tegen man en de daarbijhorende gedragscode vertoonde inderdaad veel gelijkenis met een Middeleeuws toernooi of duel. Dit had veel te maken met de nog relatief primitieve technische ontwikkeling van de vliegtuigen en met het feit dat de luchtvaartpioniers elkaar voor de oorlog op diverse meetings als vrienden hadden ontmoet. Maar de luchtmacht werd een beslissend wapen en de piloten van het eerste uur waren al snel gesneuveld. De gevechten boven het front werden even bitter als de stellingenoorlog en weldra was er ook hier geen plaats meer voor mededogen.

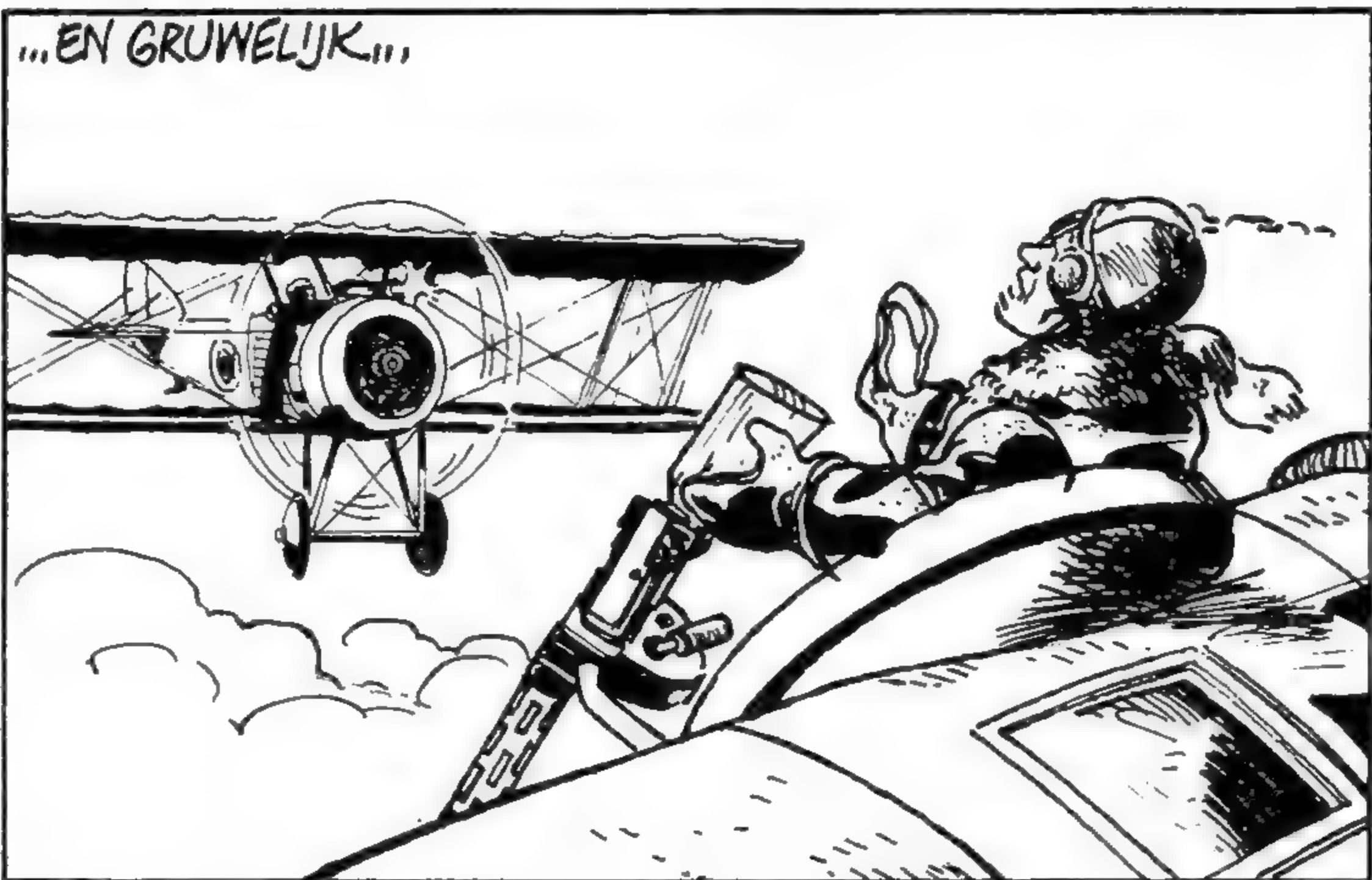
WIJ ZIJN JDEEL...

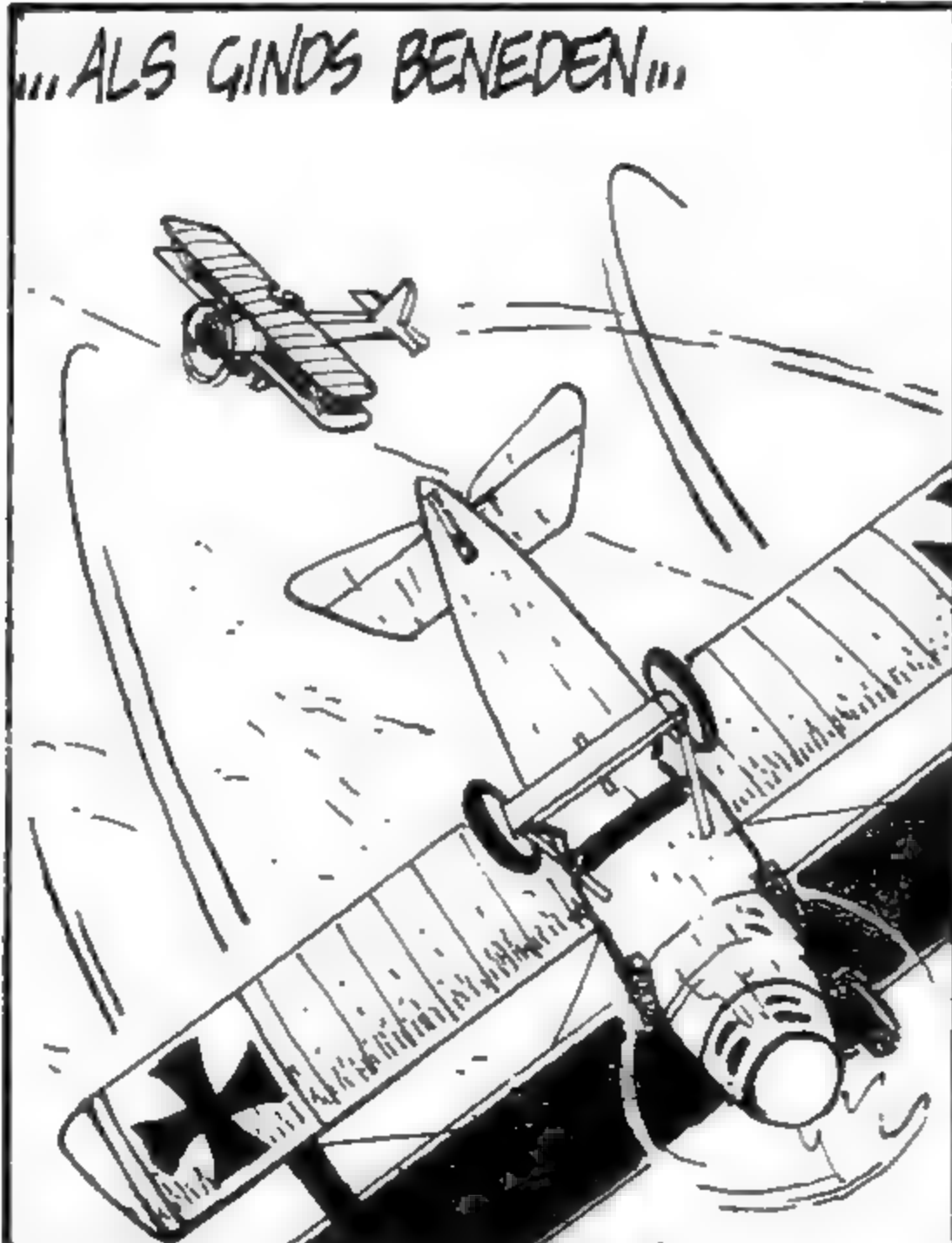
...AL IS STERVEN HIERBOVEN NET ZO EENZAAM...

...EN GRUWELIJK...

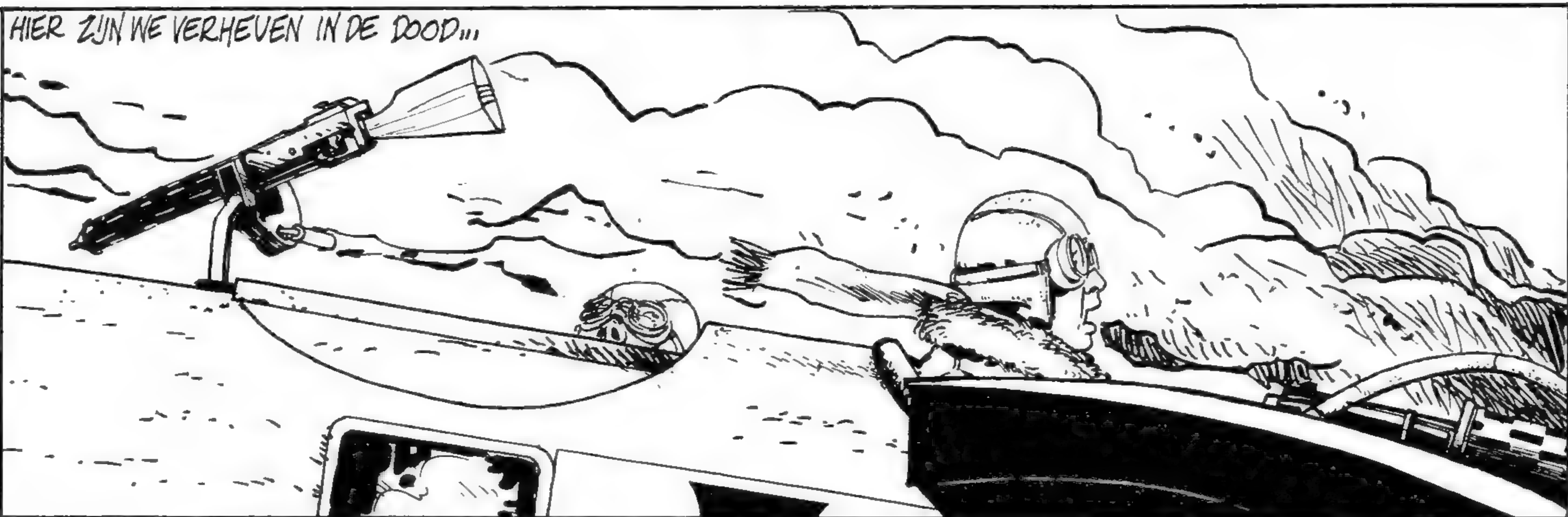
...ALS GINDS BENEDEN...

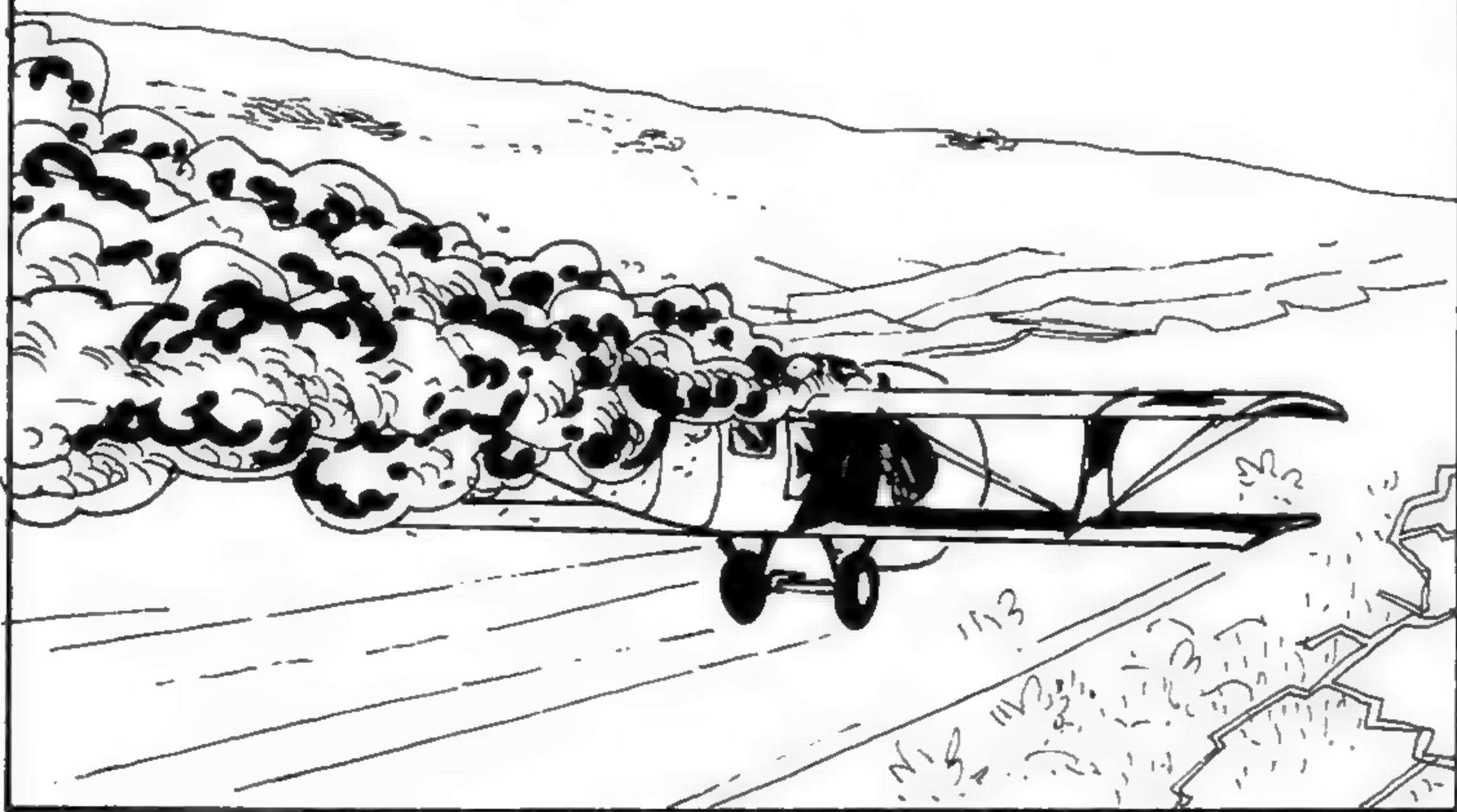
...TUSSEN MODDER, GAS EN TROMMELVUUR.

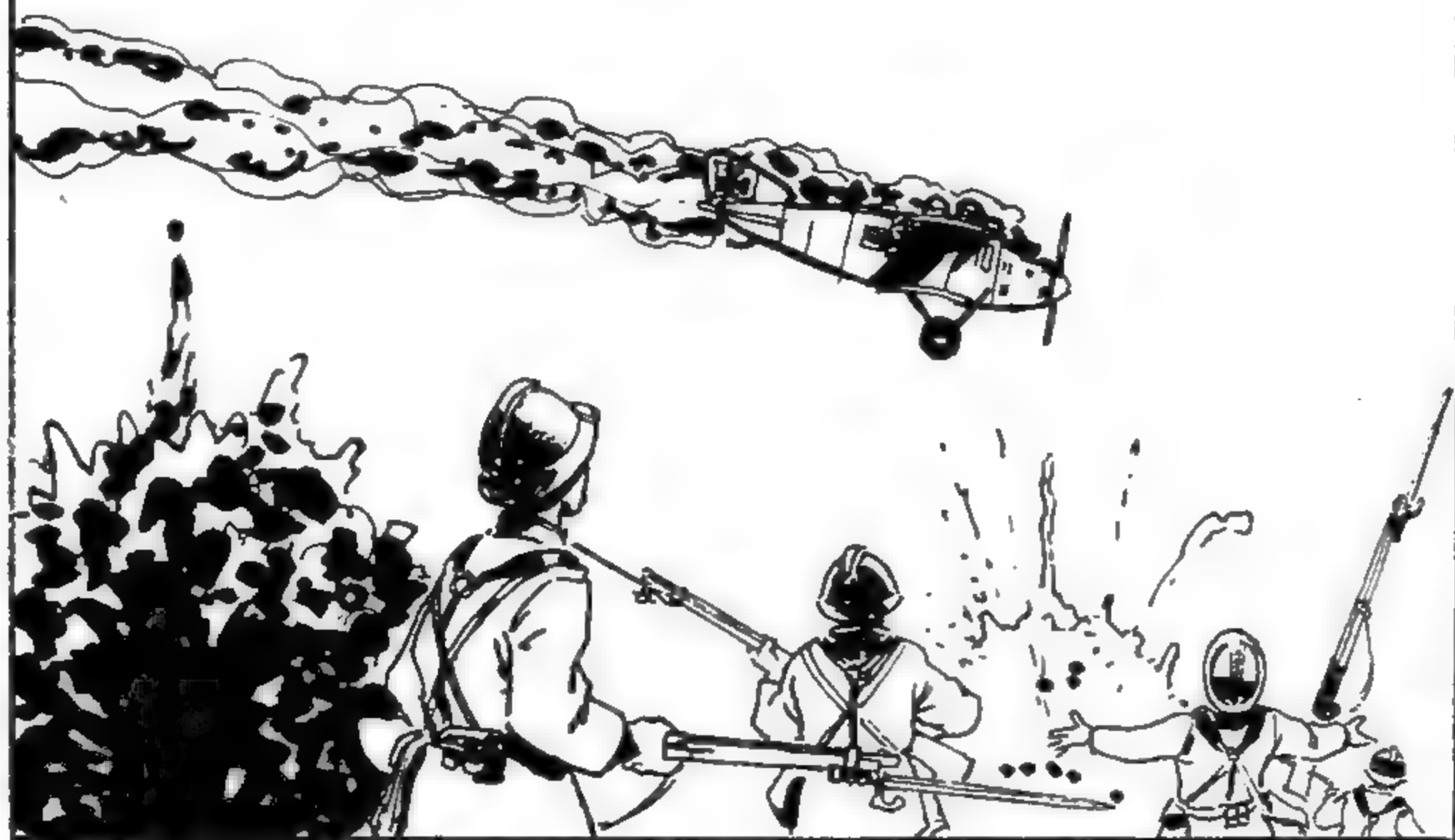
HIER ZIJN WE VERHEVEN IN DE DOOD...

IK GING RECHT OP HET NOMANSLAND AAN...

...EN DAT WAS IETS TEVEEL DRAMA NAAR MIJN ZIN.

...MAAR IK OVERLEEFDE HET!

TOEN WAS ER DIE BLIK,...

ALSOF HIJ WEL EENS WILDE WETEN HOE EEN PILOOT ER EIGENLIJK UITZAG...

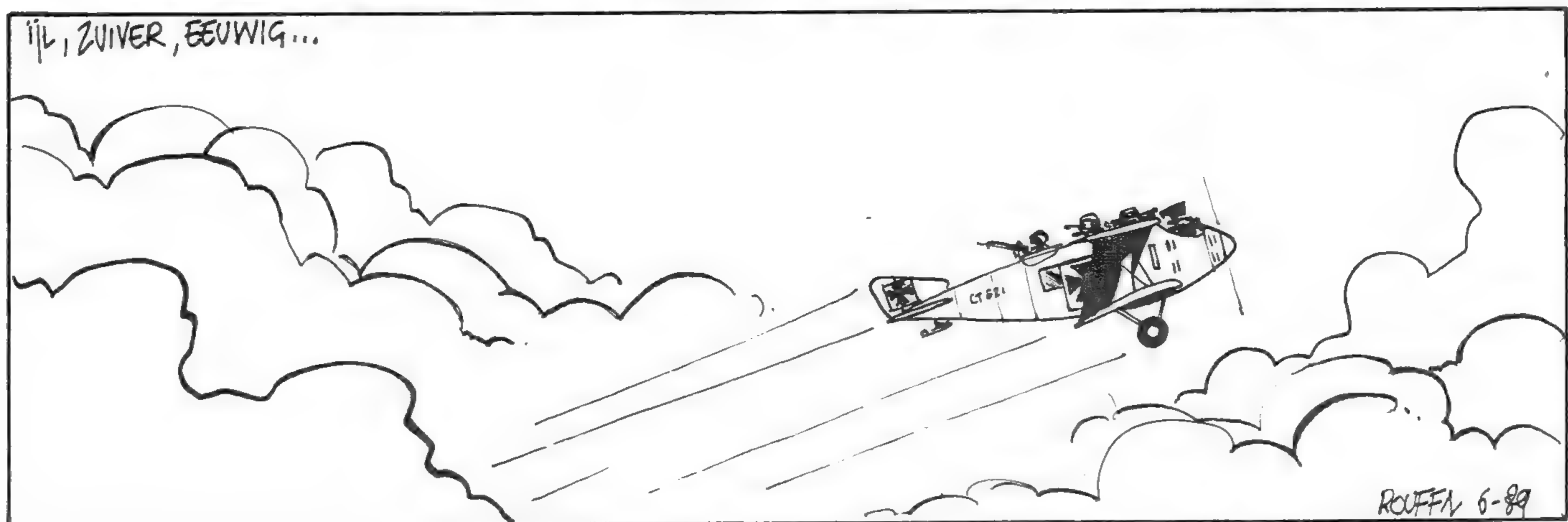
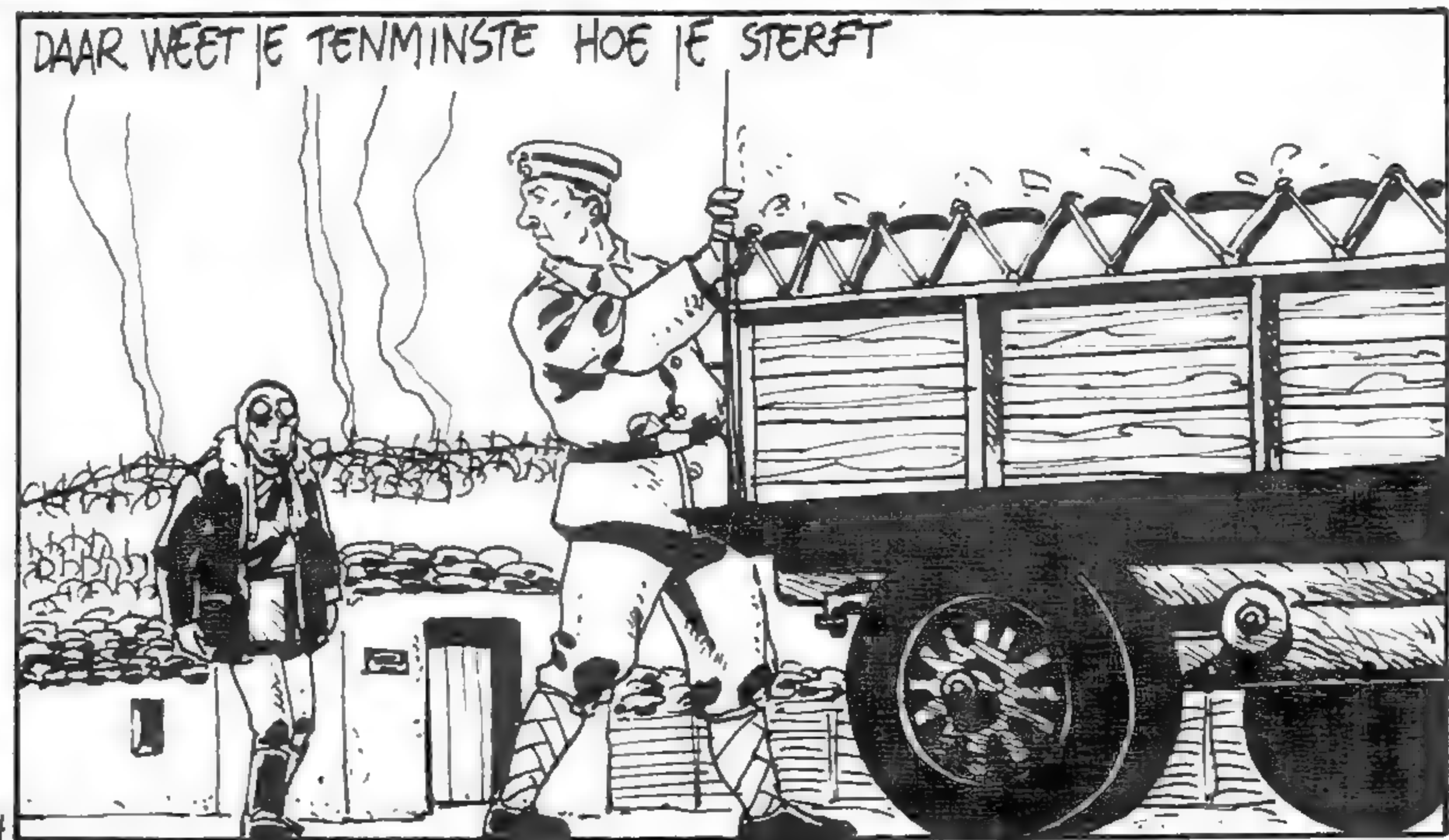
...NU WIST HIJ DAT,...

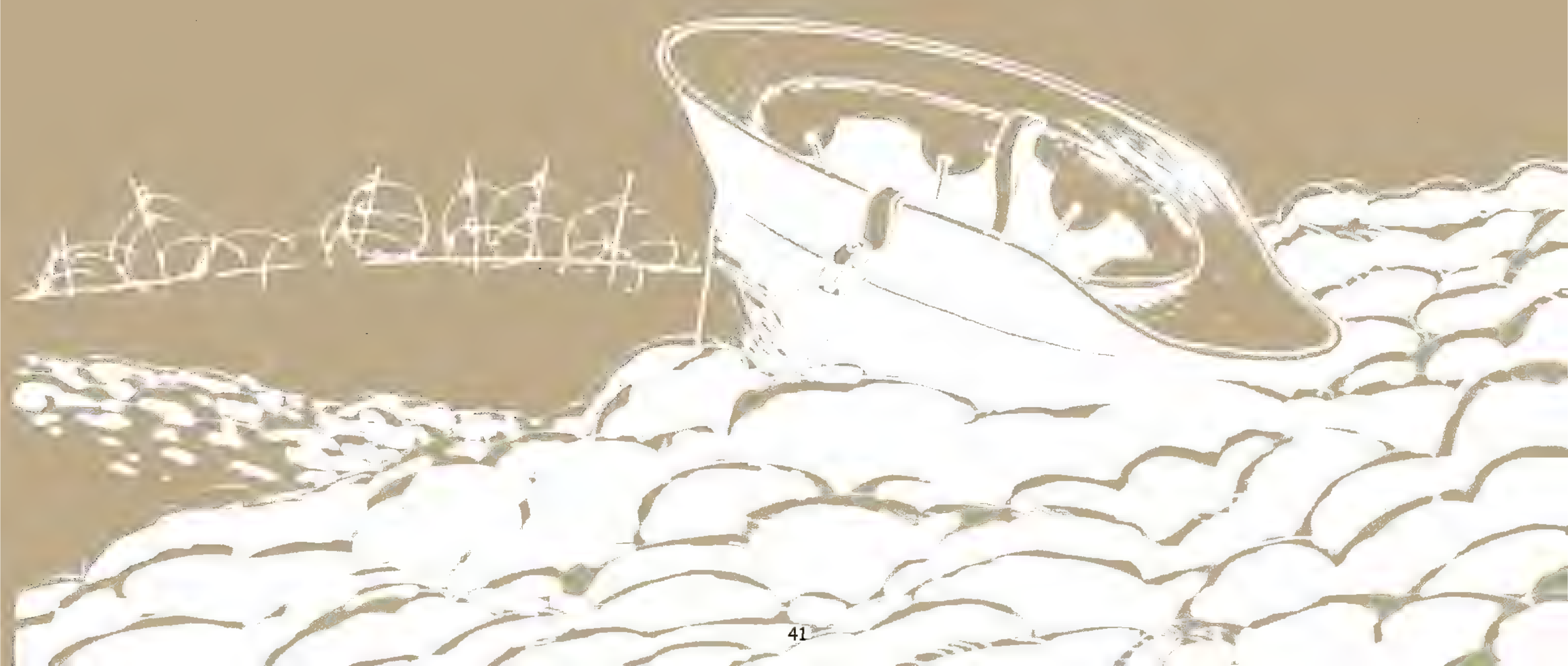
3

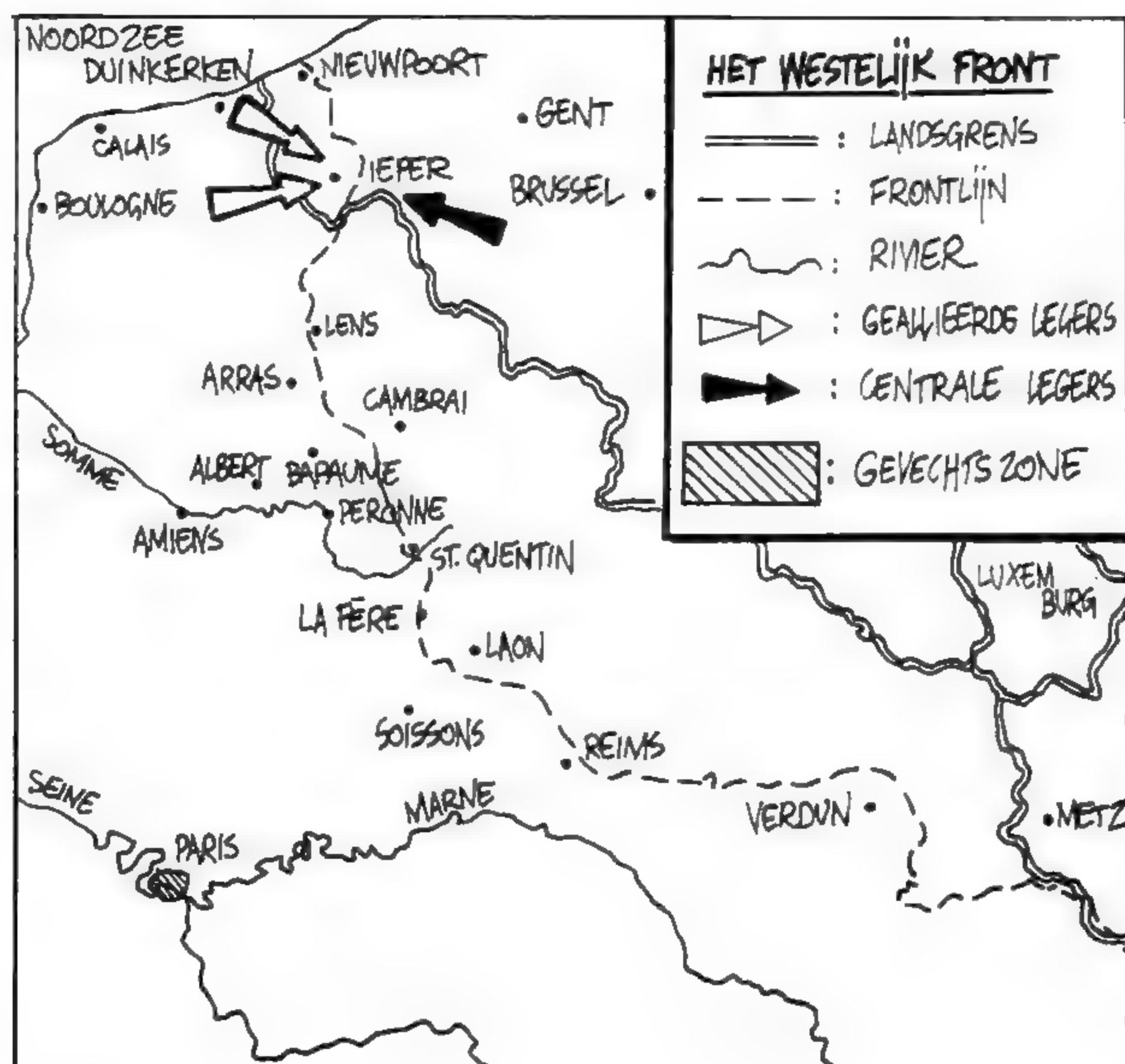

ROUFFA 6-89

DE AANVAL

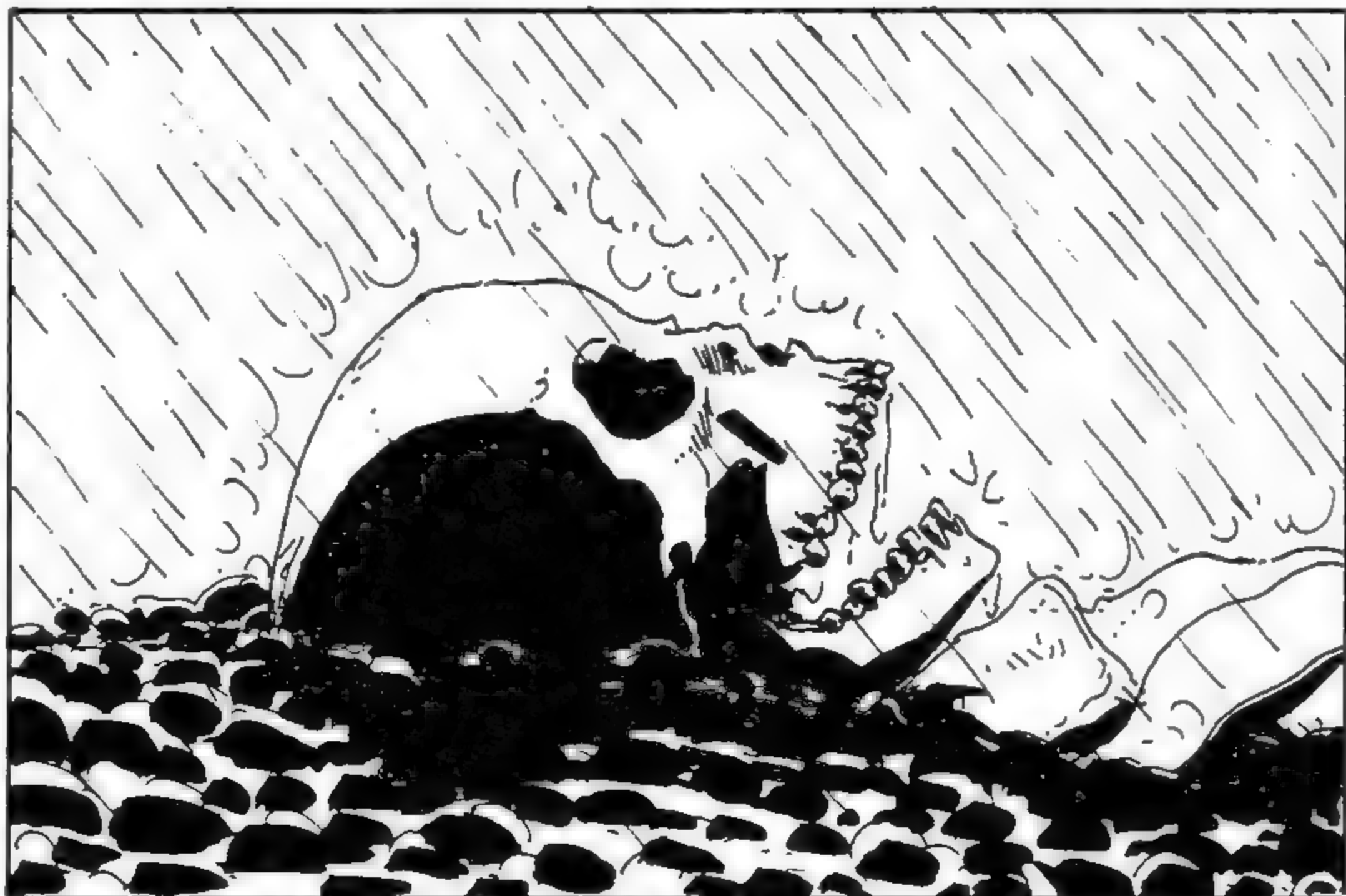

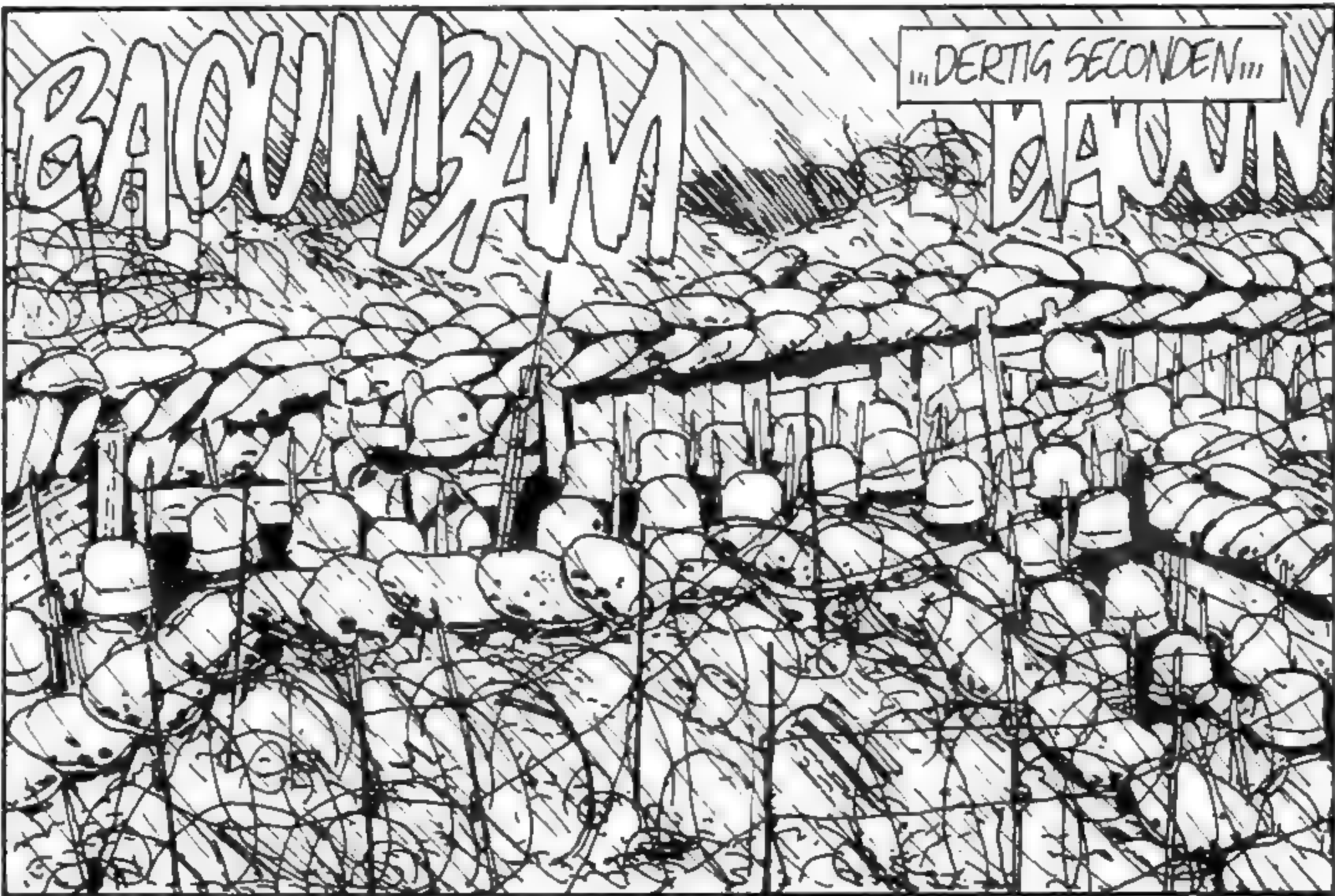
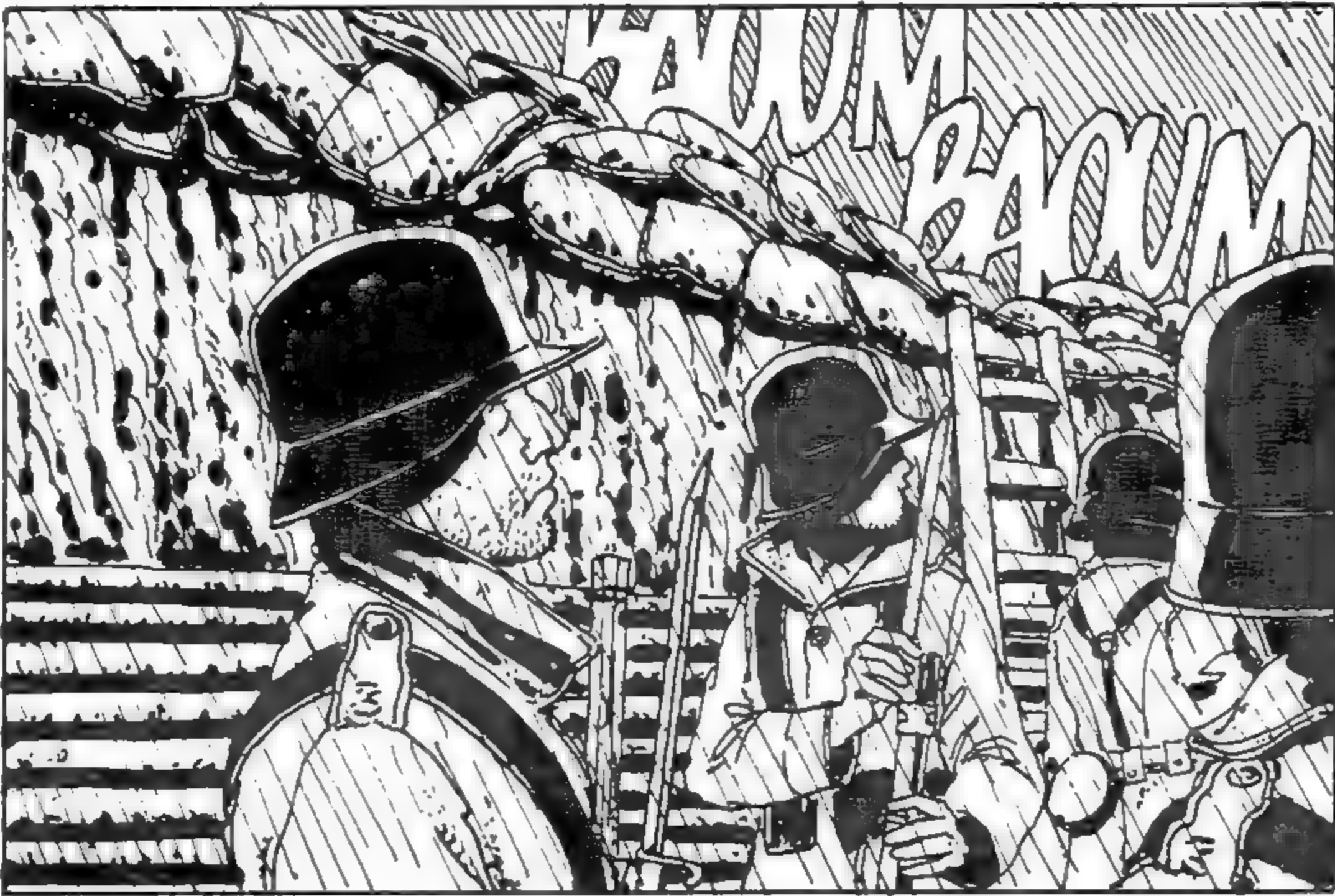
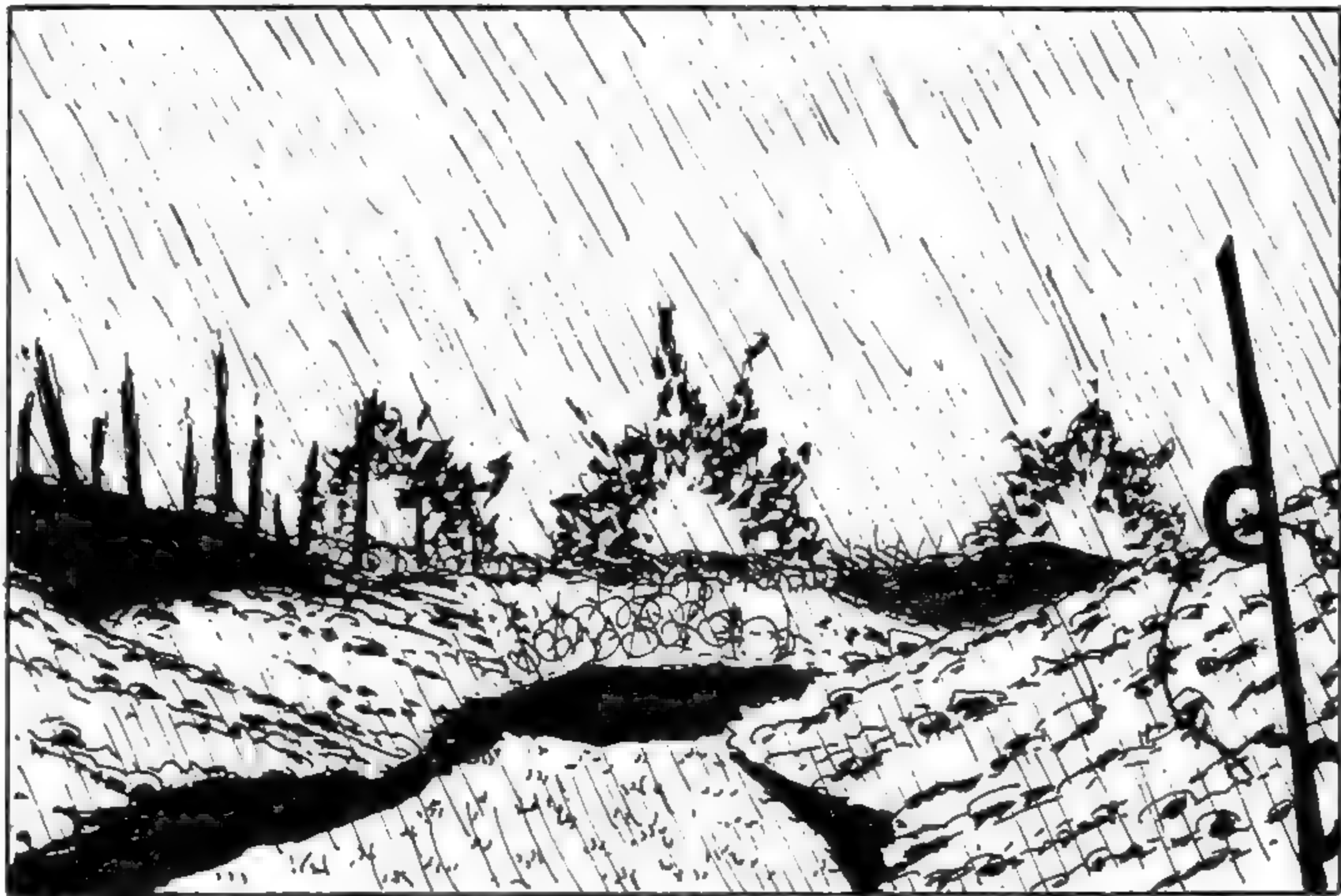
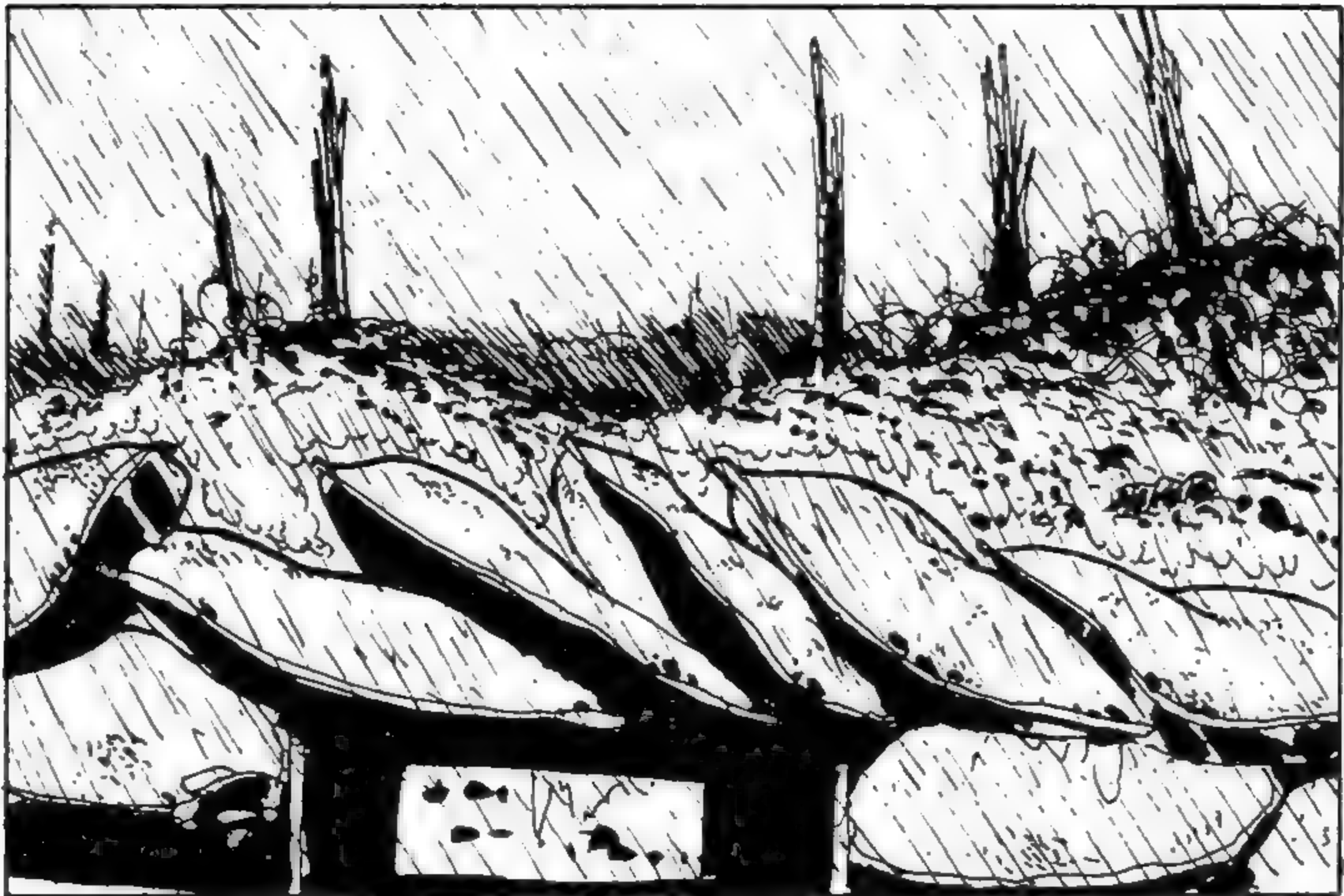

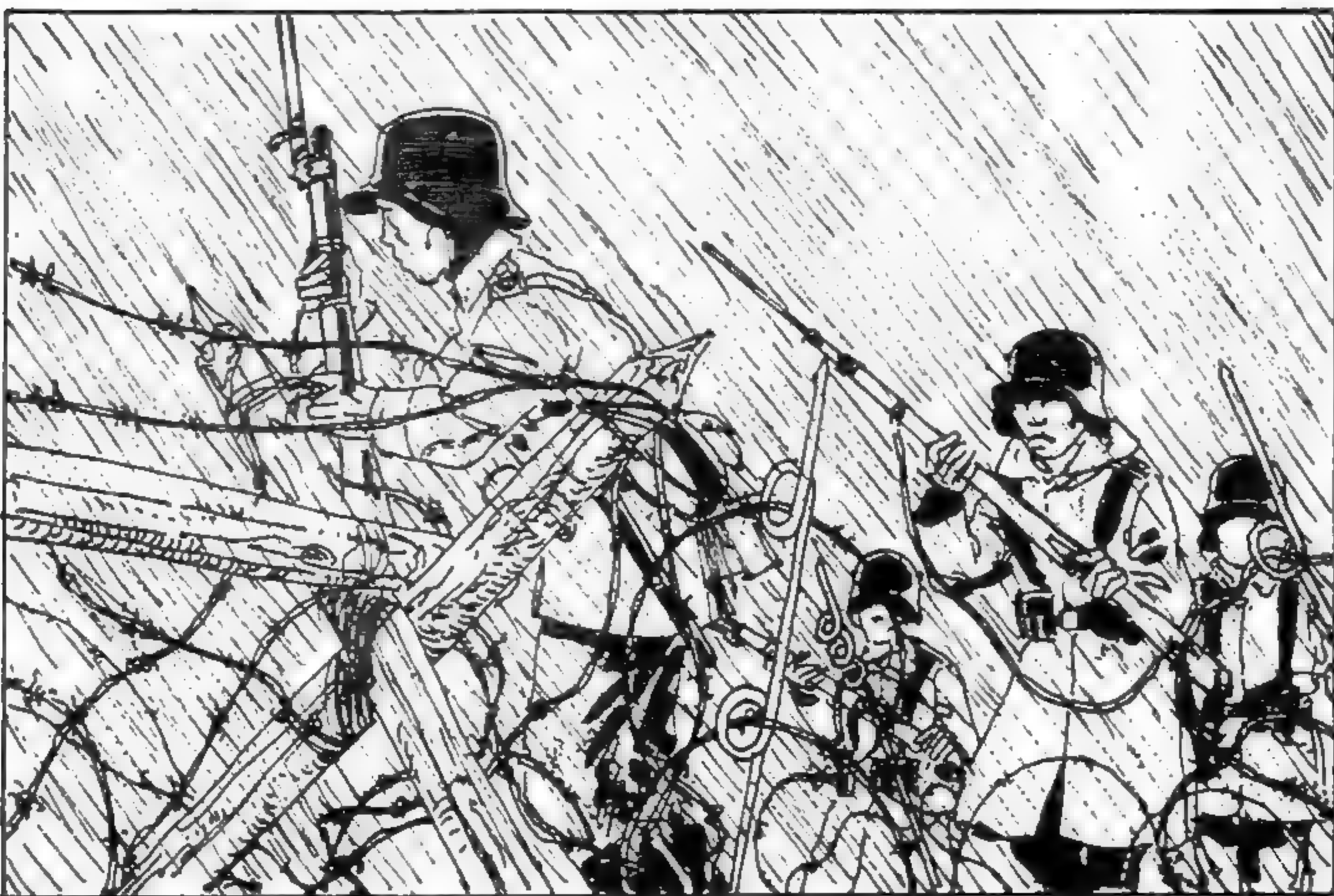
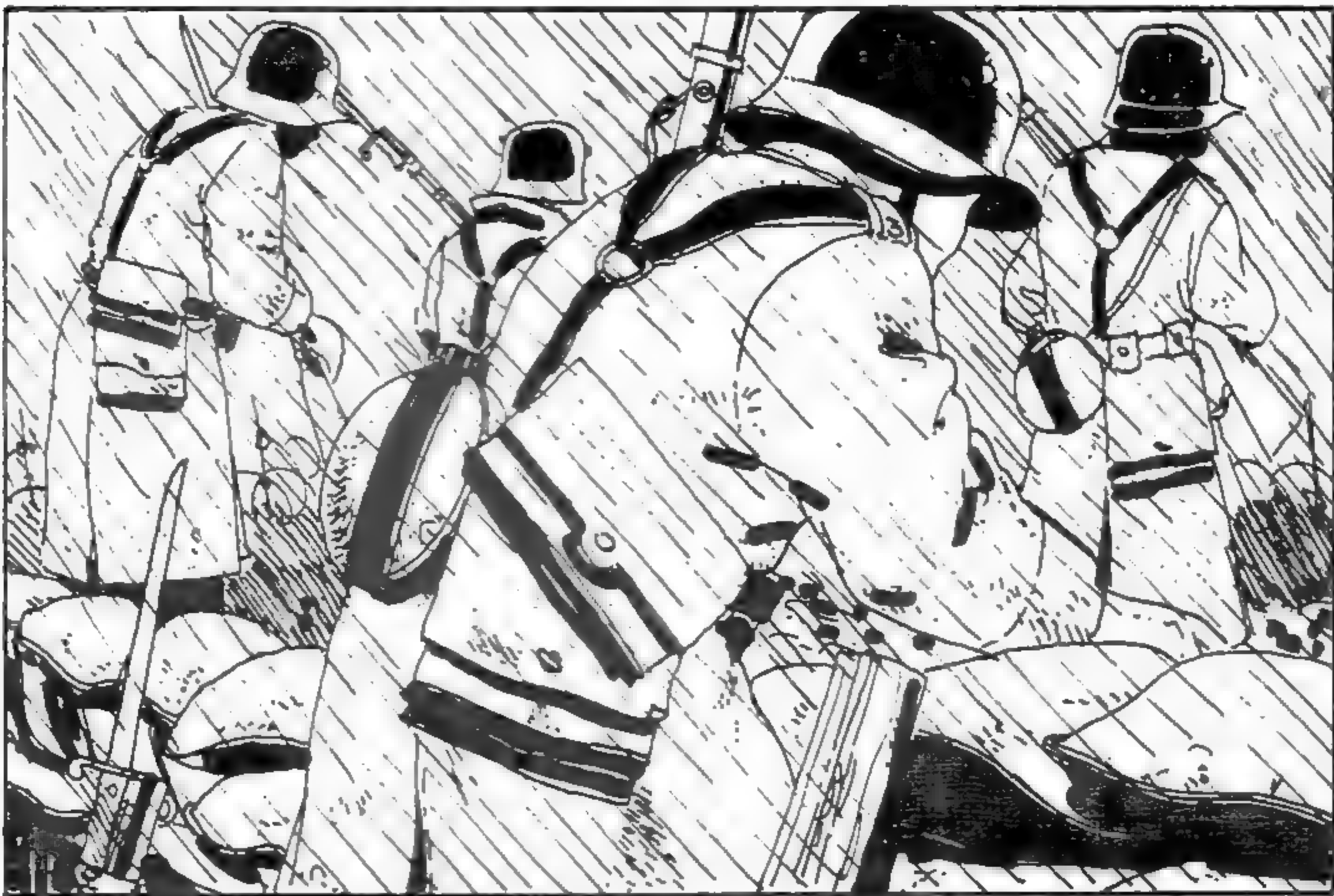
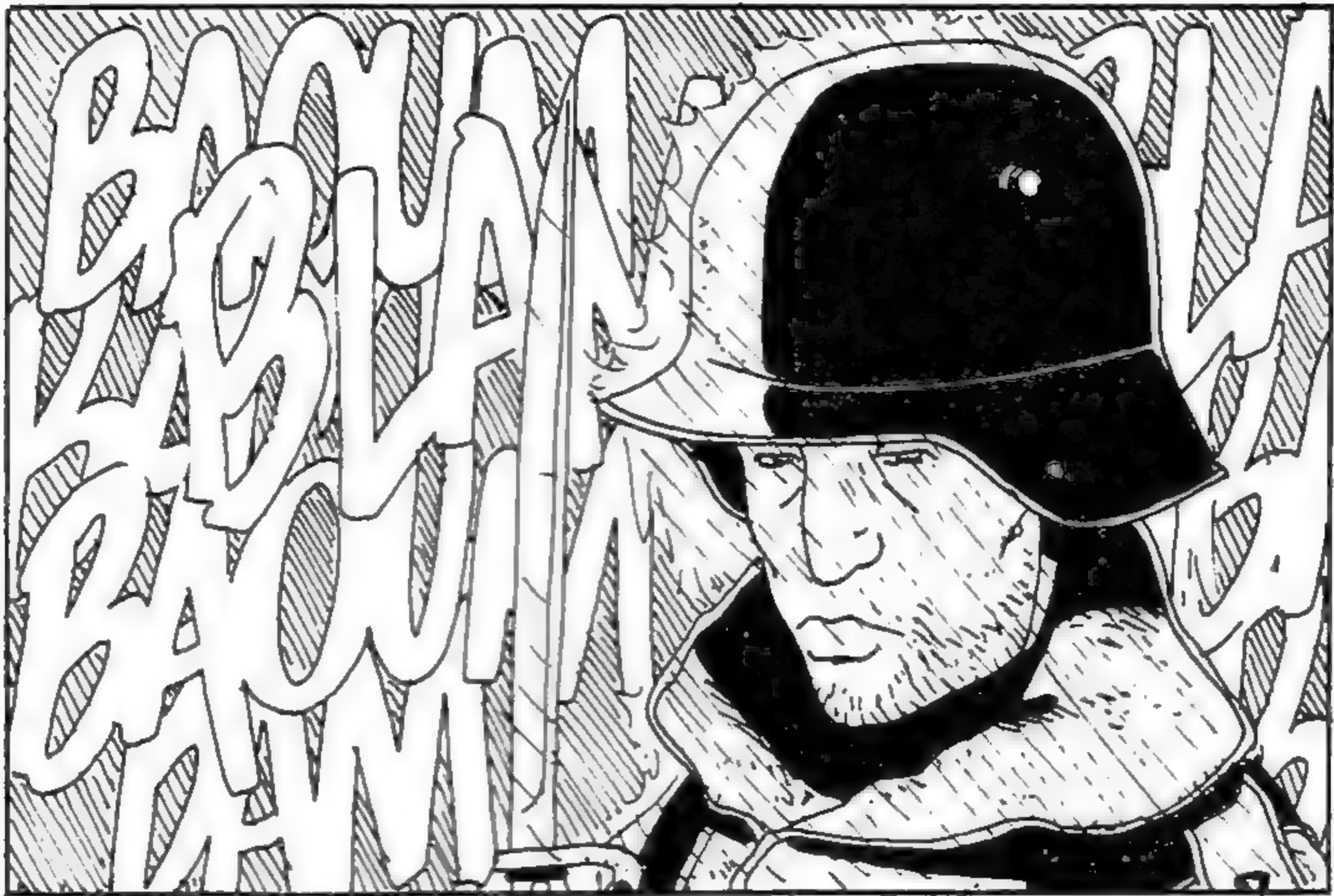
IEPER

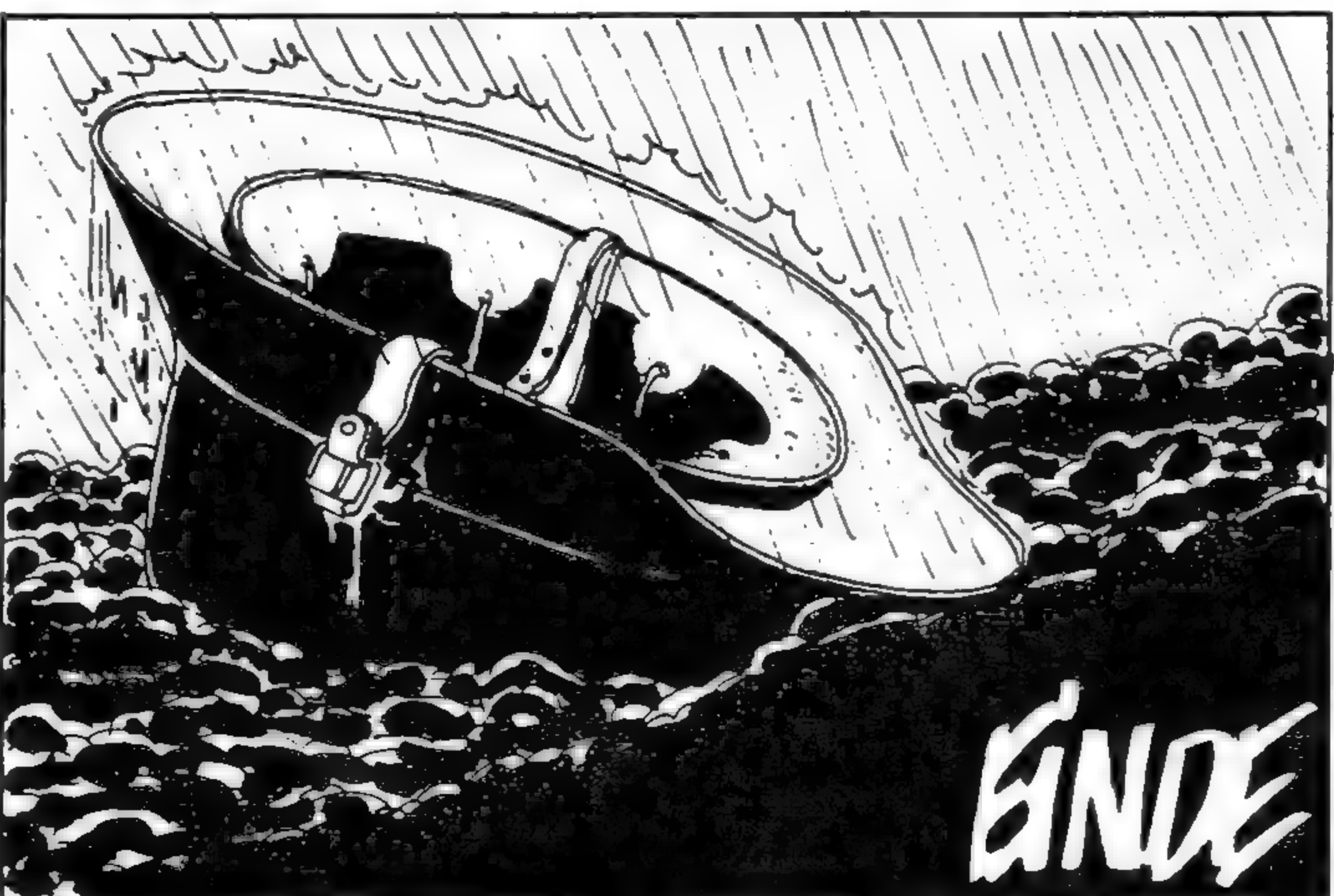
De zinloze massamoord van de eerste wereldoorlog werd goed geïllustreerd door de derde slag om Ieper. Gietende regen en meters dikke lagen modder, omgeploegd door een nooit aflatende artilleriebeschieting van beide kanten, maakten het terrein tot een moordkuil. Soldaten kwamen regelmatig in de modder vast te zitten als uitstekende schietschijf voor vijandelijke machinegeweren.

Paschendaele, nu bekend om zijn kaas, werd volledig vernield en kwam nog slechts voor als een naam op de kaart, en als equivalent voor de hel bij Britse, Australische en Canadese soldaten.

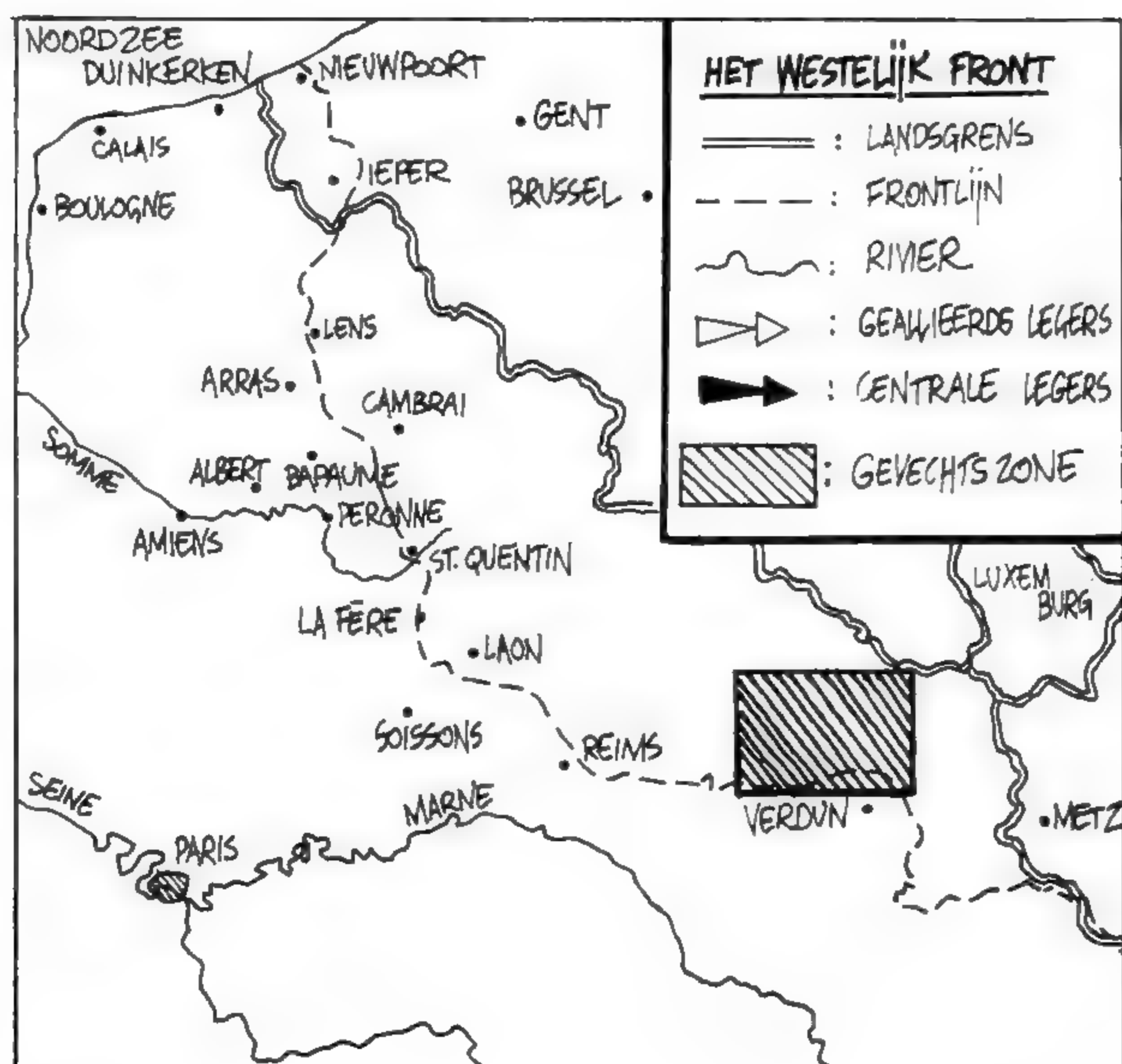

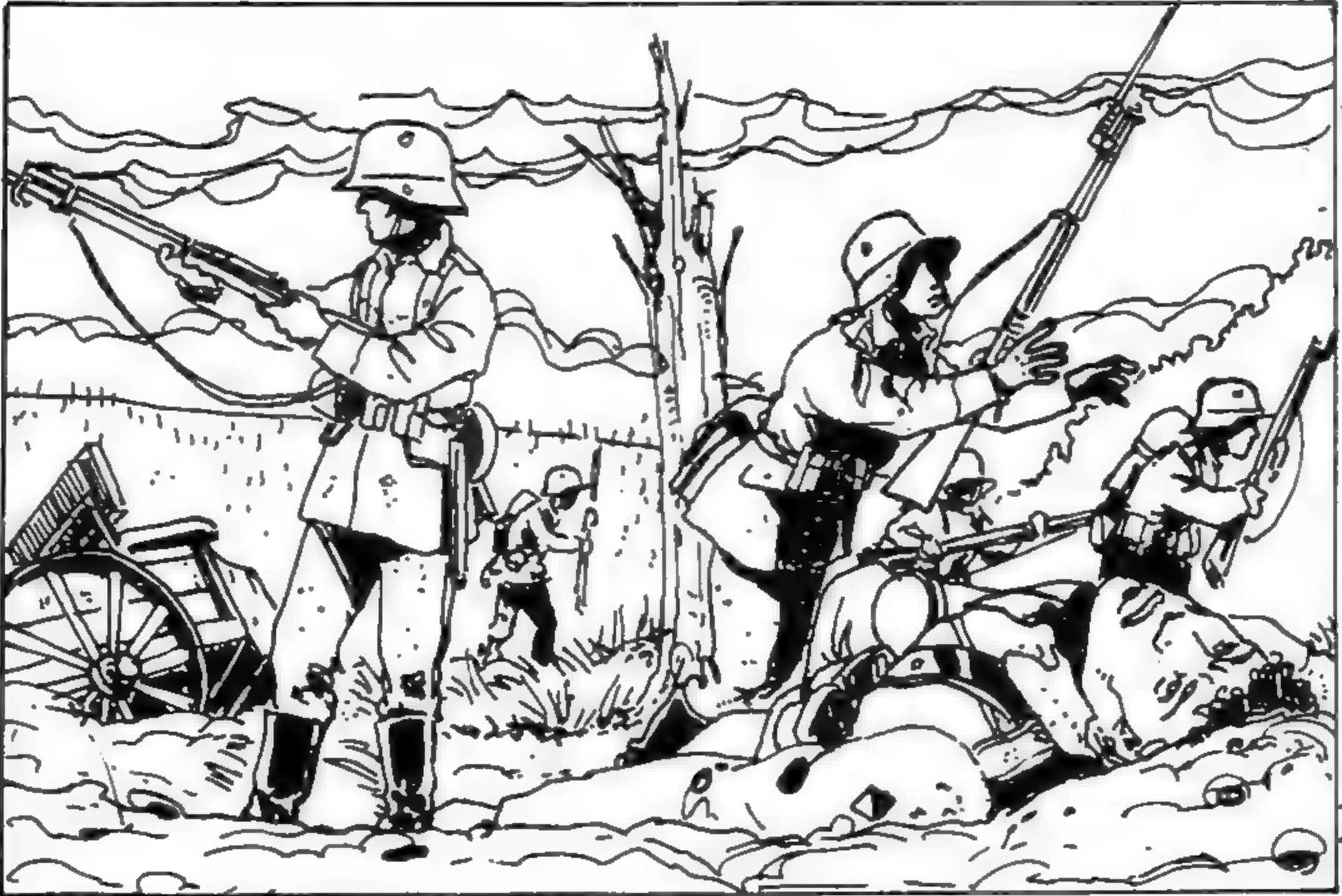
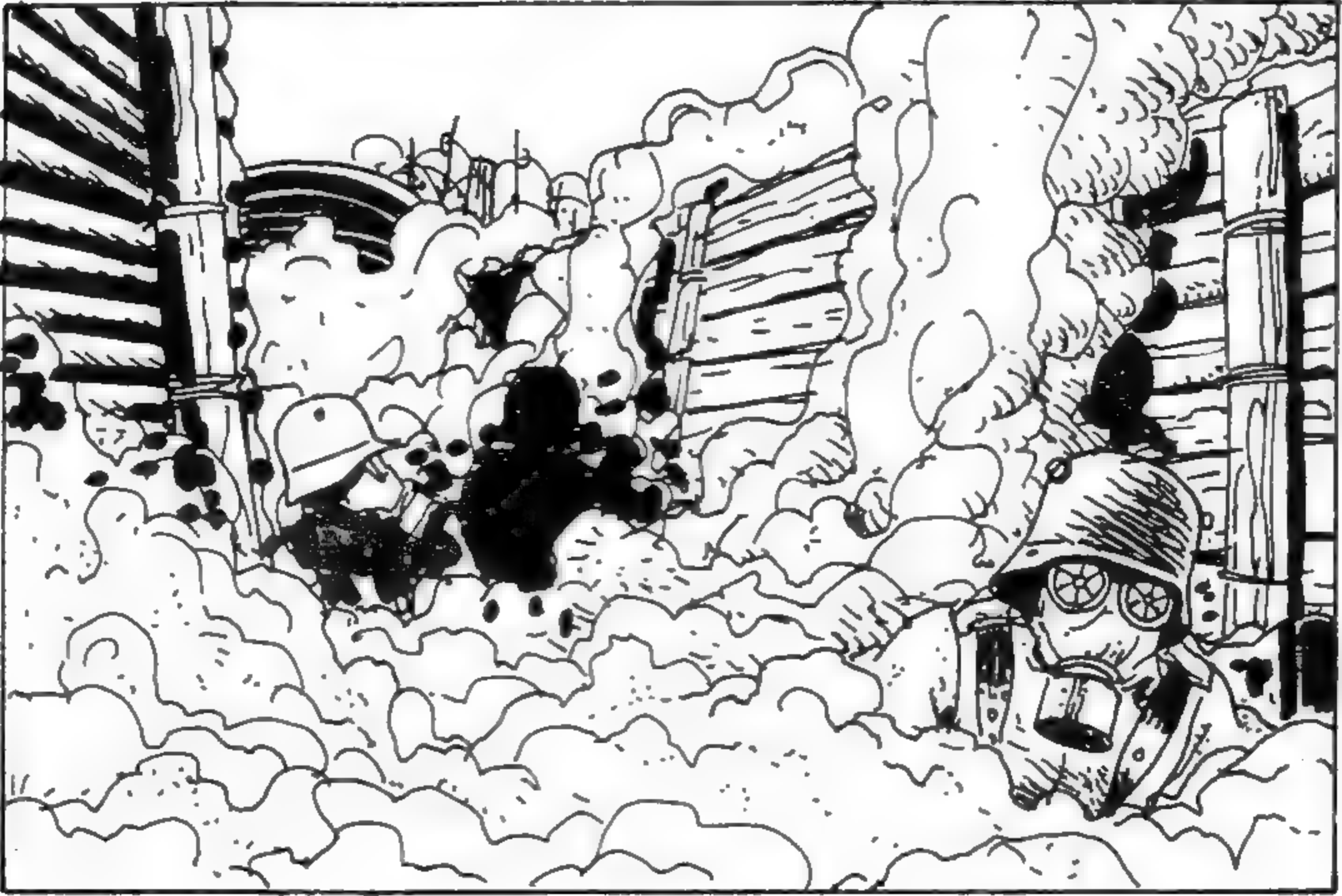
DE BOERDERIJ

ARGONNEN

In 1917 verklaarden de Verenigde Staten de oorlog aan Duitsland. Toch zou het nog tot in de tweede helft van 1918 duren voor er een overtuigende hoeveelheid Amerikanen op de Europese slagvelden te vinden waren. De Duitse legers, uitgeput door de vier jaar durende oorlog en de laatste voorjaarsoffensieven, konden niks anders dan terugtrekken. Het einde van de oorlog werd een kwestie van weken. Desondanks vonden er nog heel zware gevechten plaats. Opnieuw werd de Mort-Homme bij Verdun decor voor een slachting. Opnieuw werd er aan de Marne slag geleverd en de Amerikaanse troepen joegen de Duitse divisies voor zich uit in de Argonnen. Duitse soldaten werden met honderden krijgsgevangen genomen. In Duitsland braken onlusten uit en al gauw zag de Duitse regering geen andere mogelijkheid meer dan de onvoorwaardelijke overgave...

ARGONNES, 1918

DEZE KEER HADDEN WE ONS OP EEN BOERDERIJ
VERSCHANST...

EN OOK NU ZATEN DE AMERIKANEN ONS OP DE HIELEN.

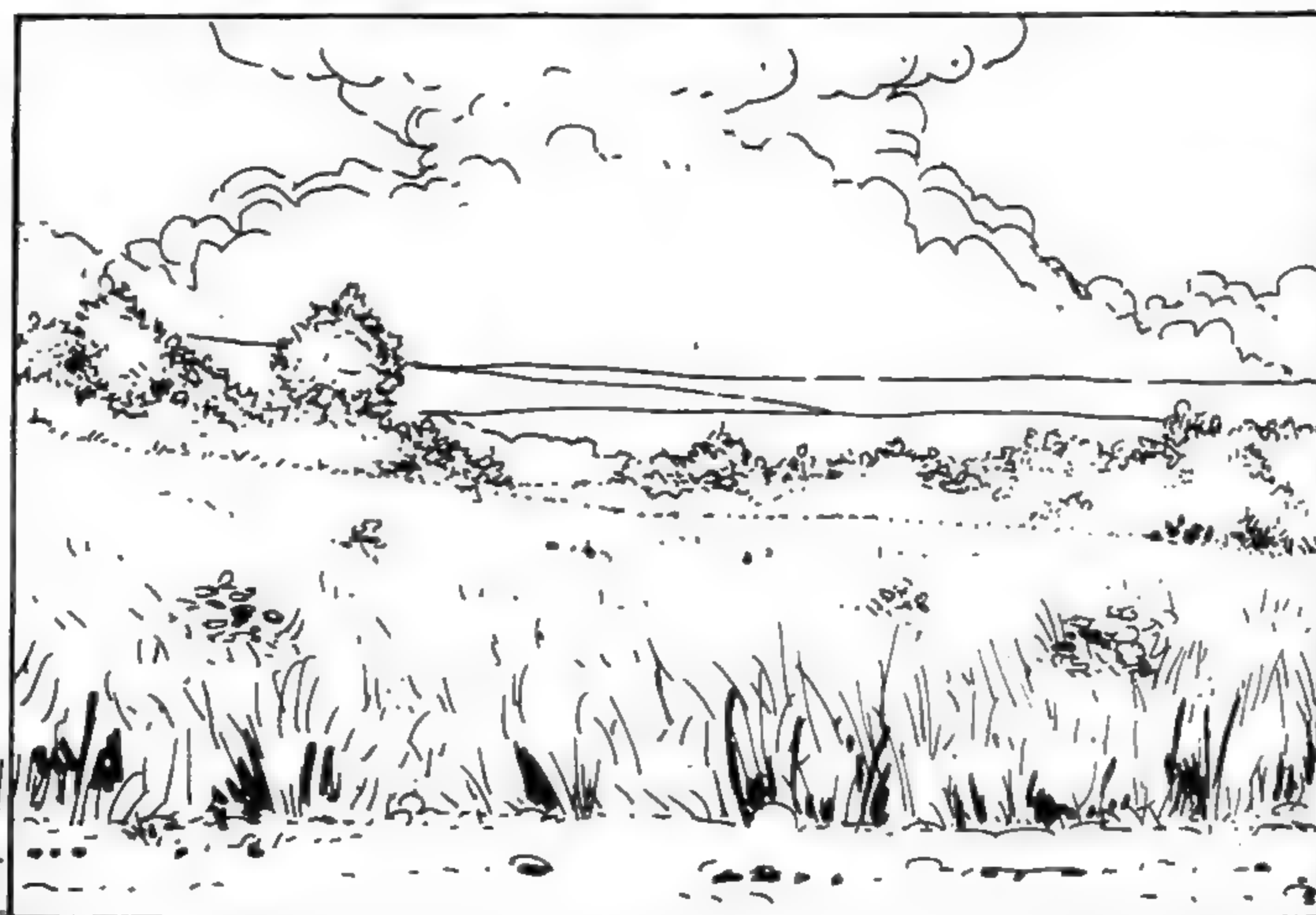
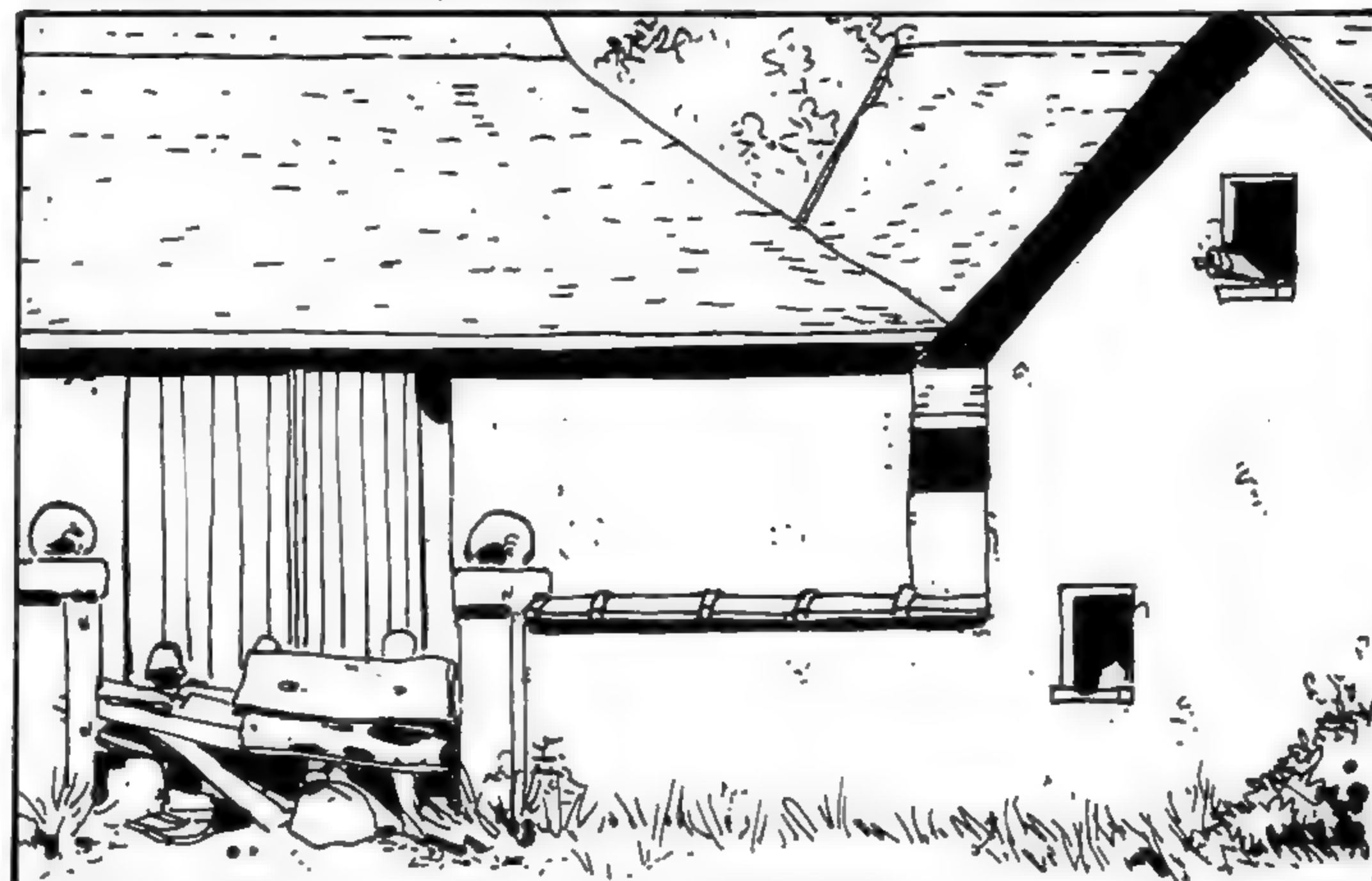
DE VIJAND WAS NOG FRIS...

WIJ HET VECHTEN BEU...

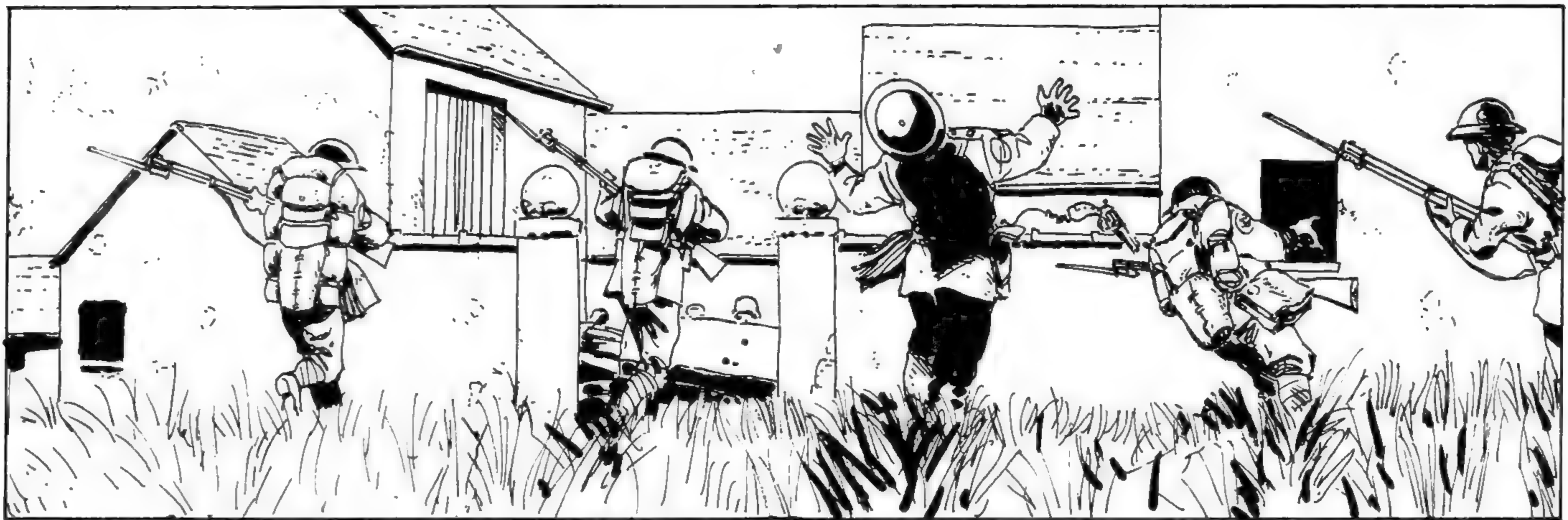
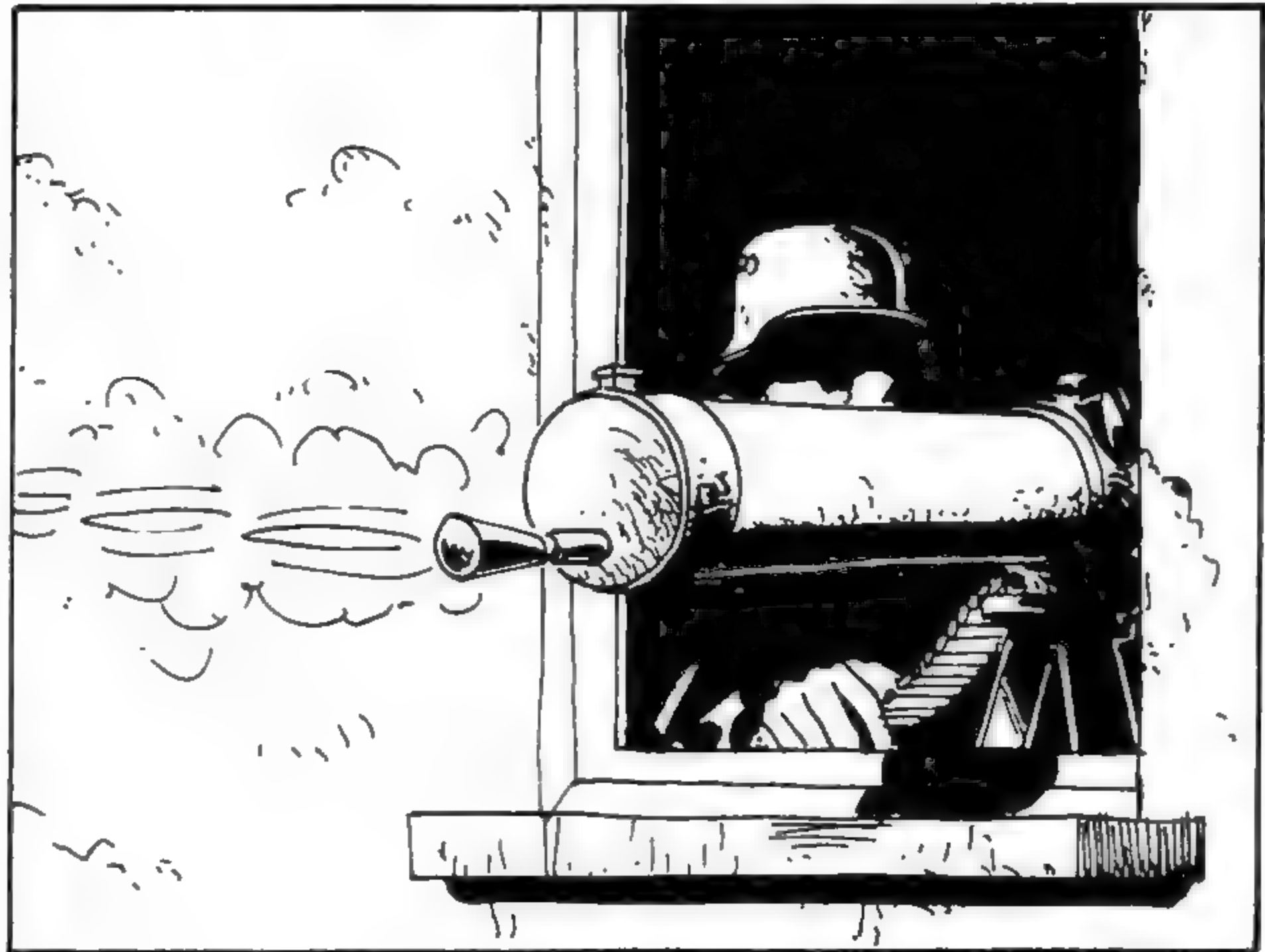
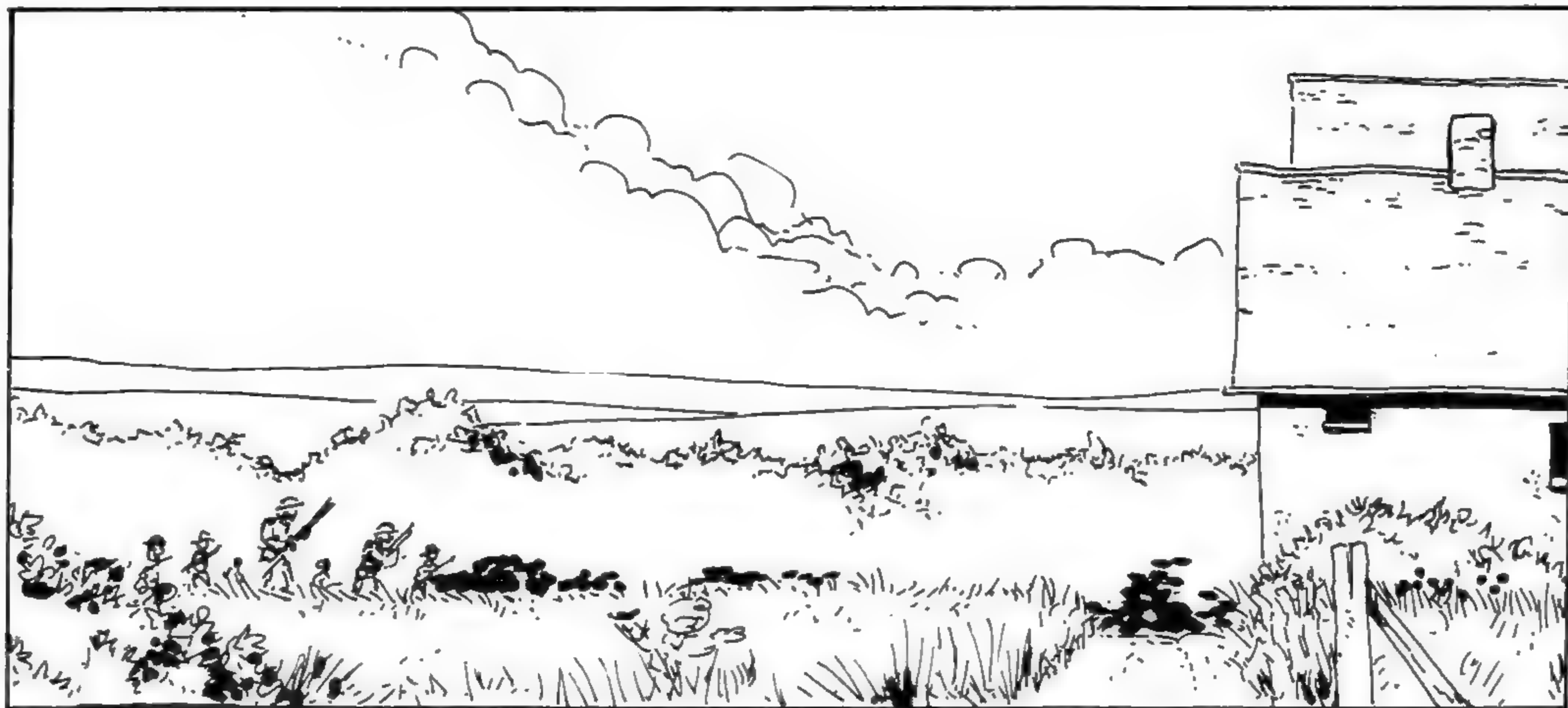

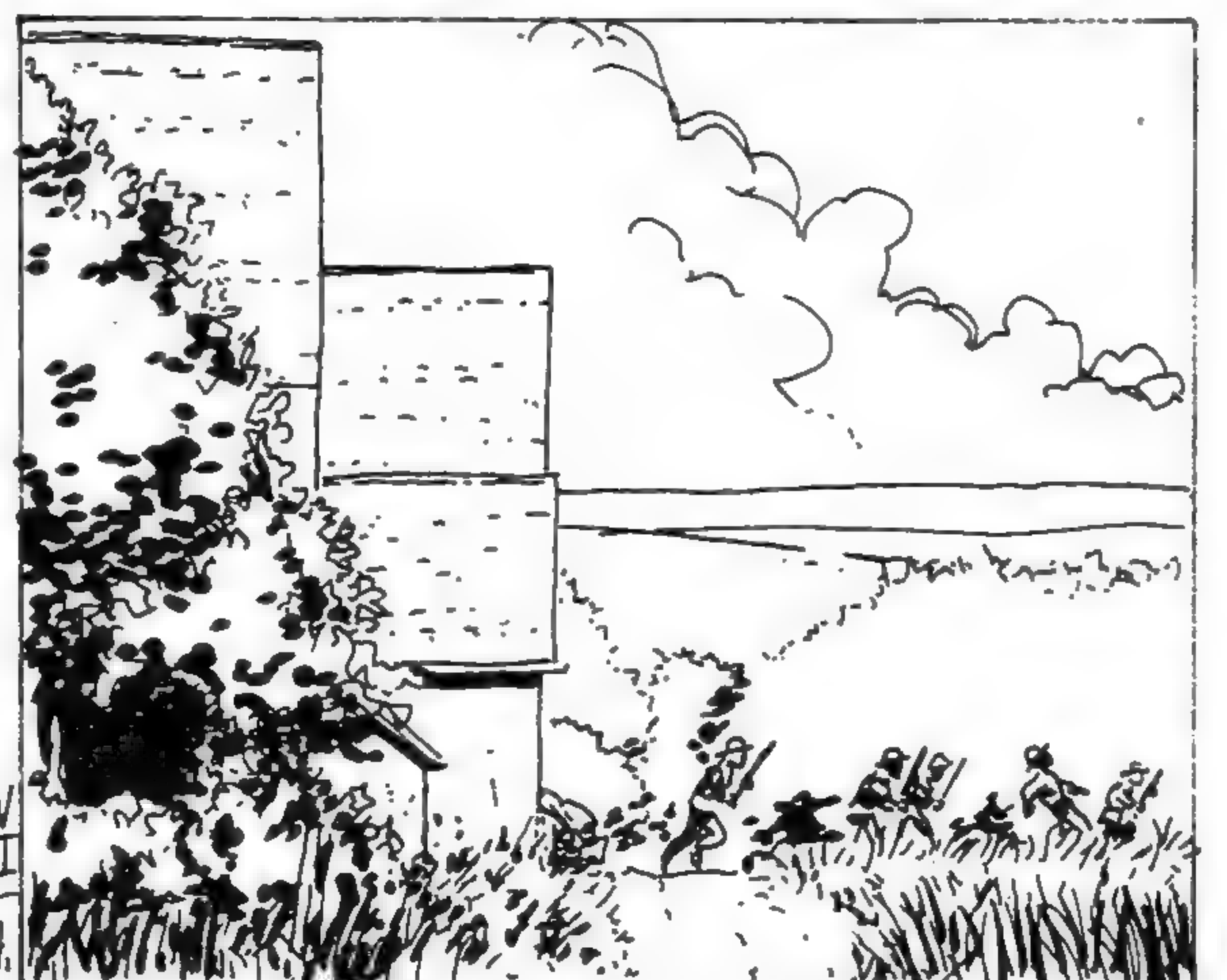
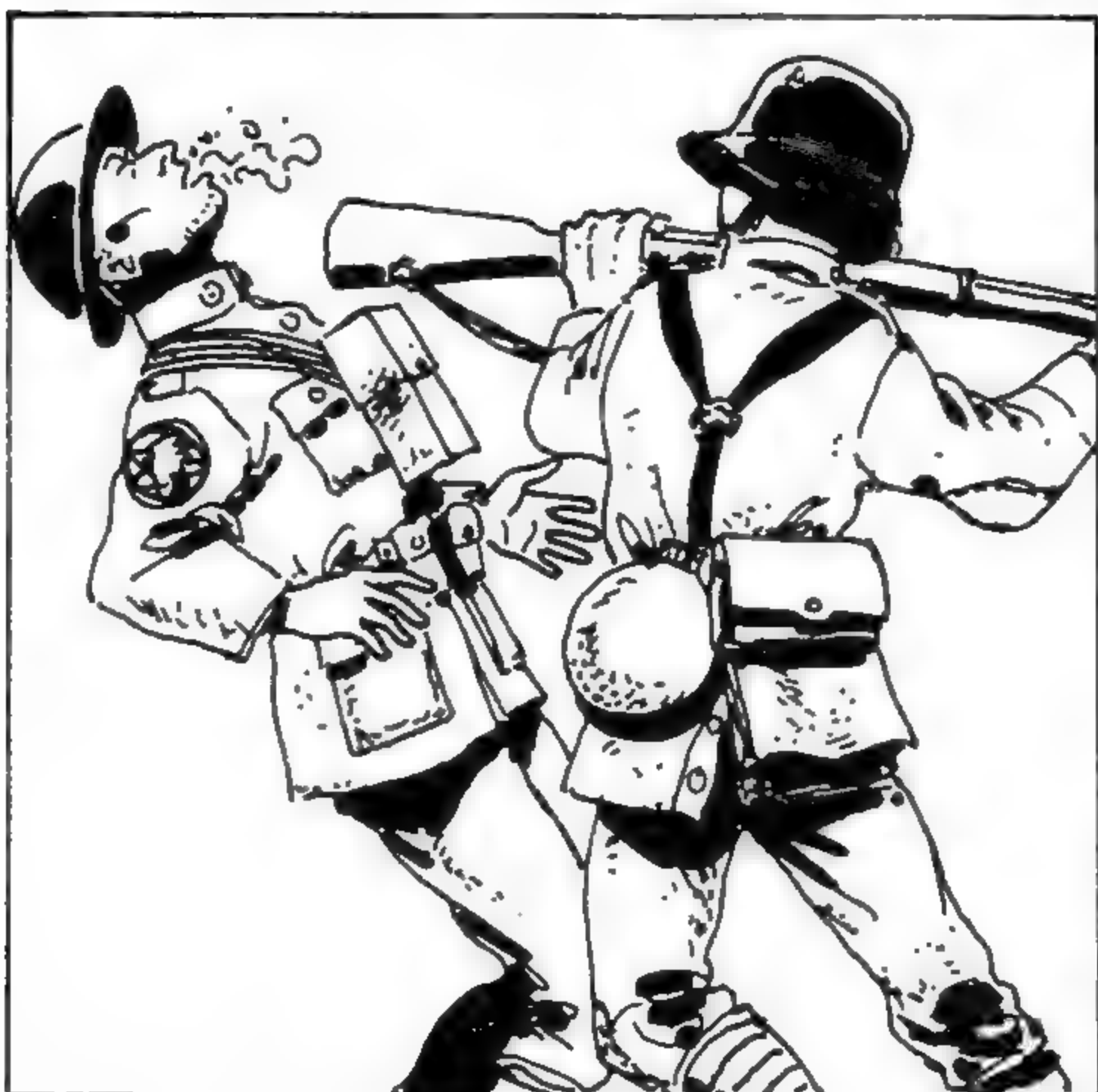
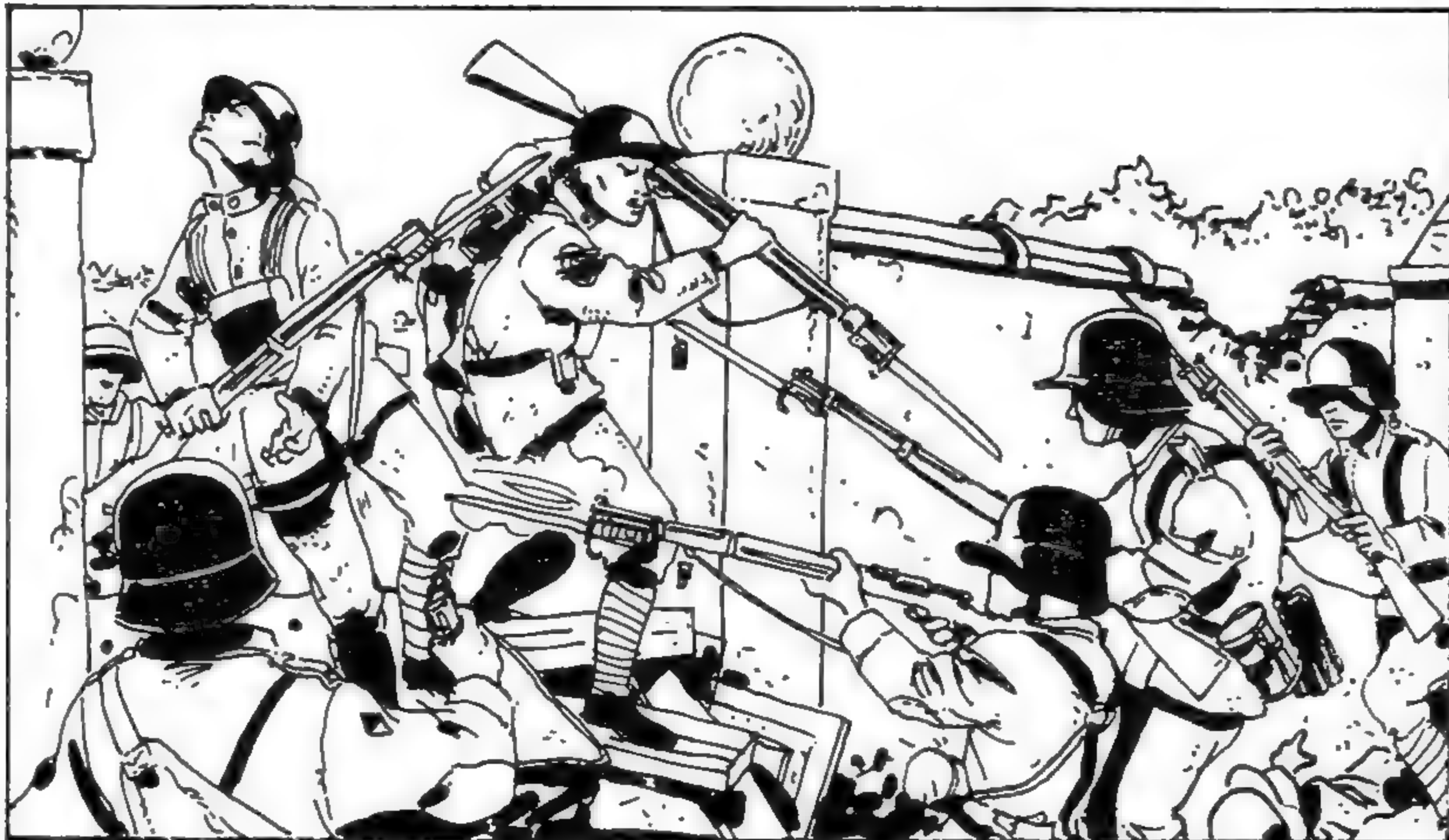
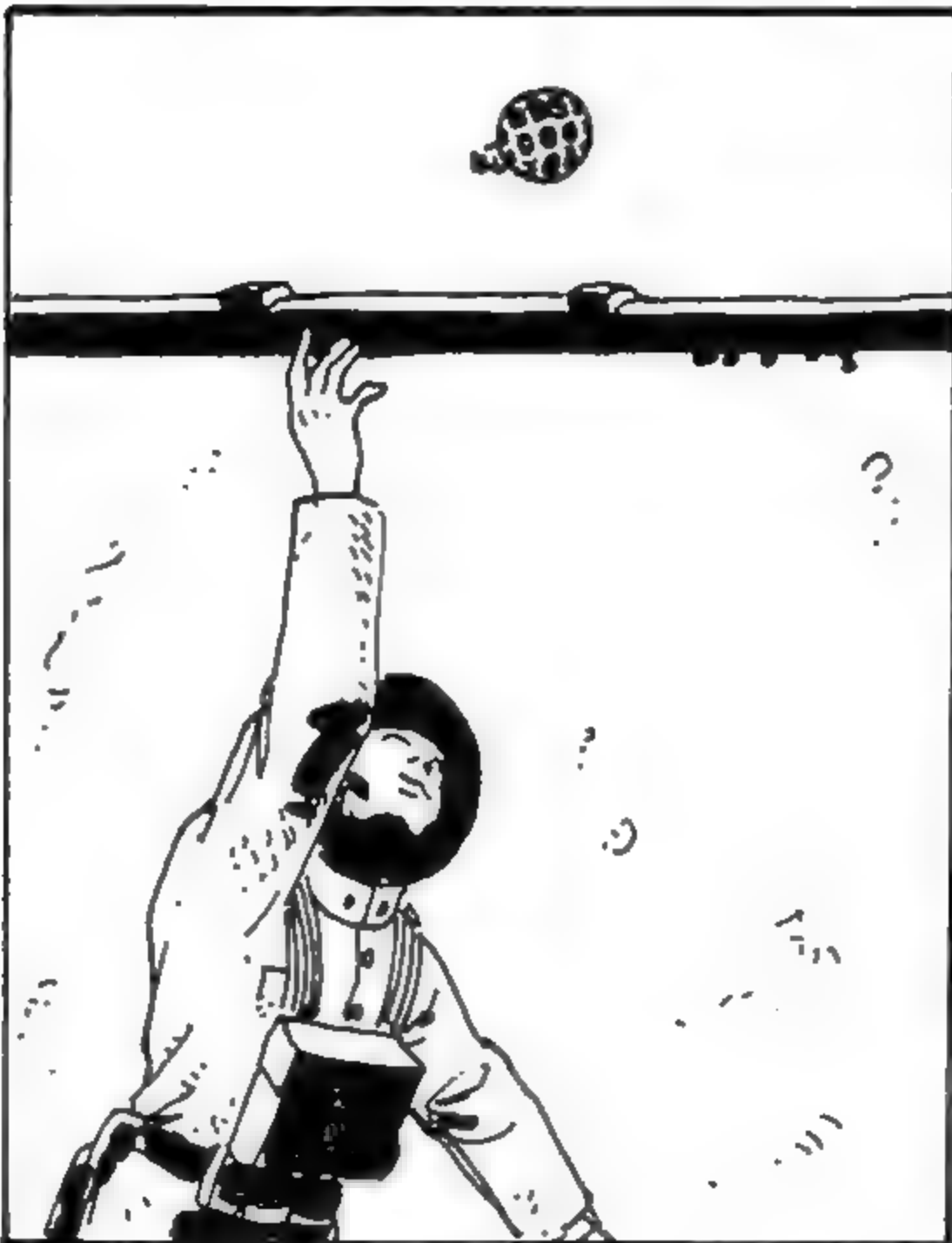
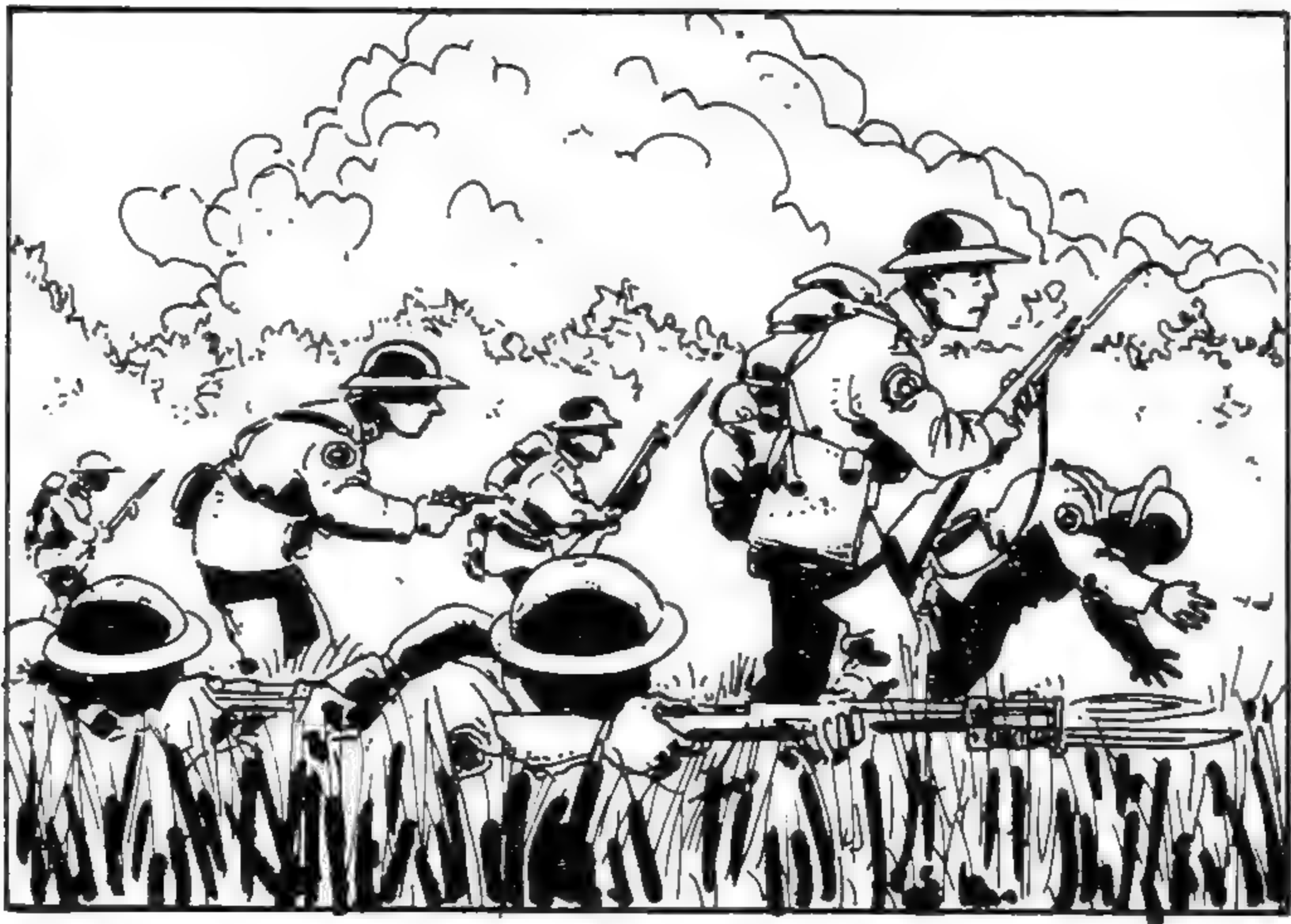
DIT SPELETJE DUURDE AL ENKELE WEKEN.

HET WERD VERMOEIEND, MAAR DE OORLOG LIEP OP Z'N EINDE.

DAAR ZIJN
ZE!

THUIS...

THUIS!...

AFDOKKEN, MAN!
5 DOLLAR!

BOB IS DE BESTE SCHUTTER
VAN DE COMPAGNIE, CLEM!
DAT WIST JE TOCH ?!..

...MAAR VAN DIE
AFSTAND!
VERREK, MAN...

...DA'S NORMAAL BIJ
ONS IN KENTUCKY.

DAT LUKT JE
GEEN TWEEDE
KEER.

WEDDEN?

5 DOLLAR?

TOP!

HAHAHA, CLEM
LEERT HET NOOIT!

KENDE U HEM
AL LANG?

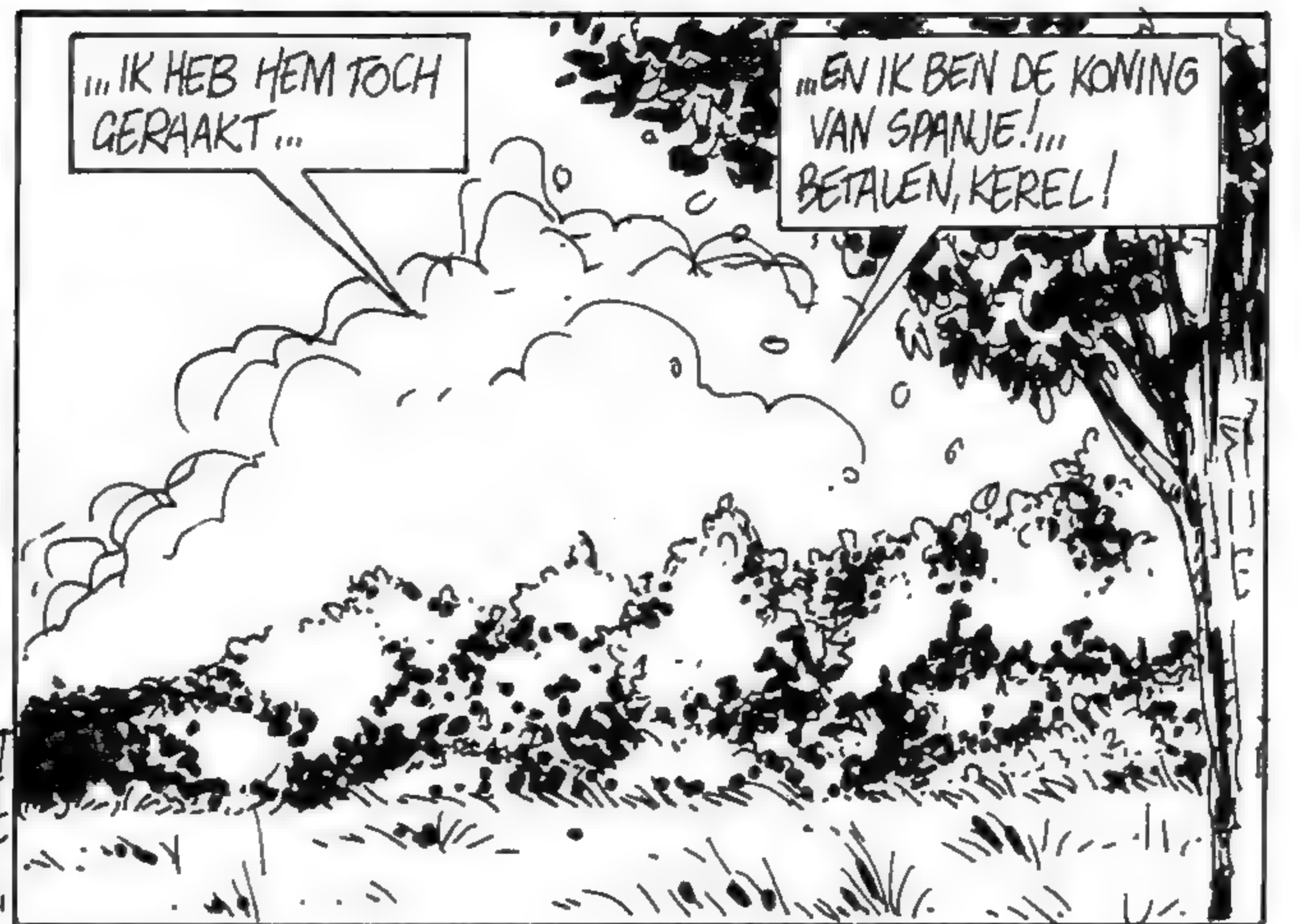
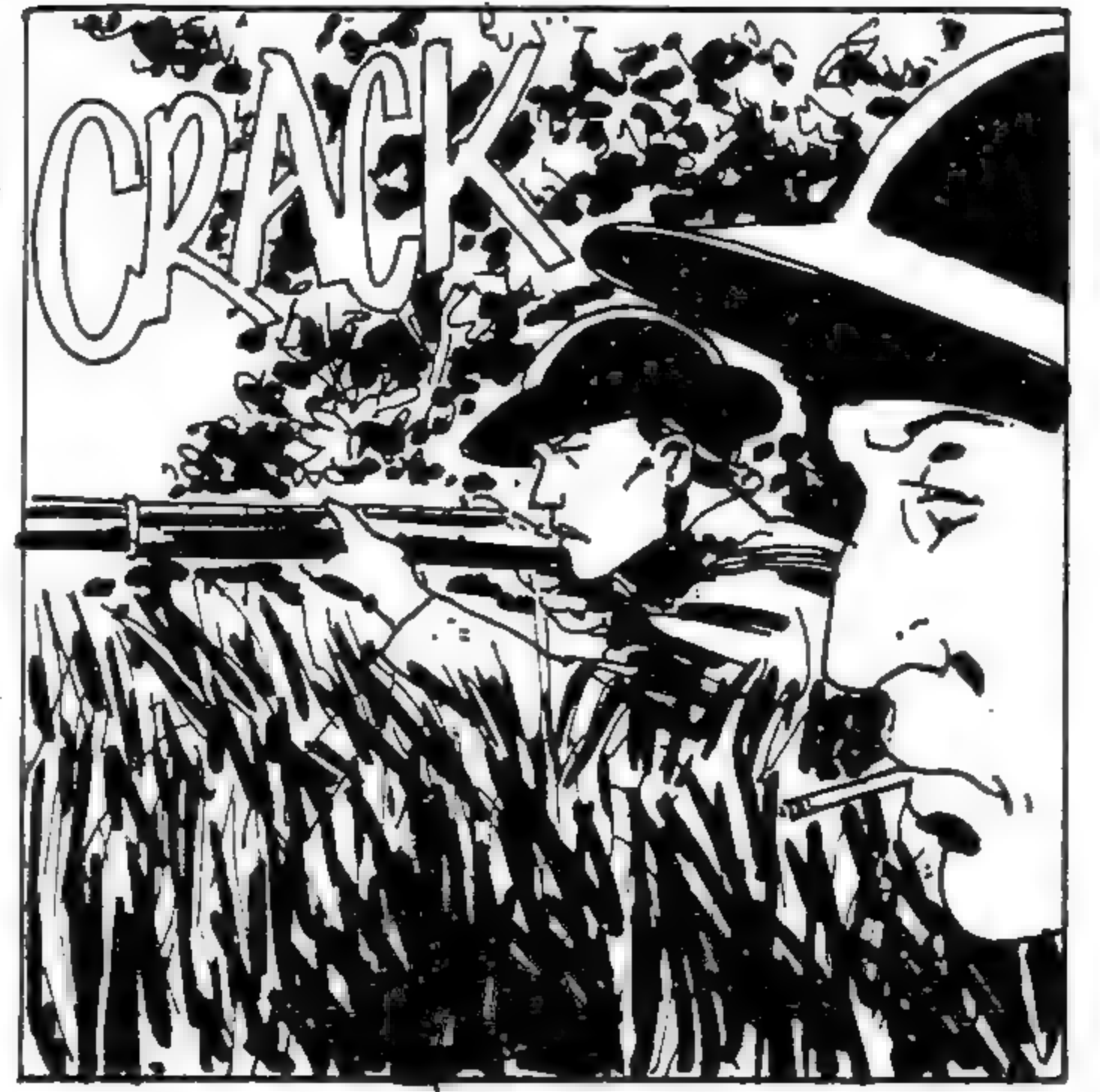
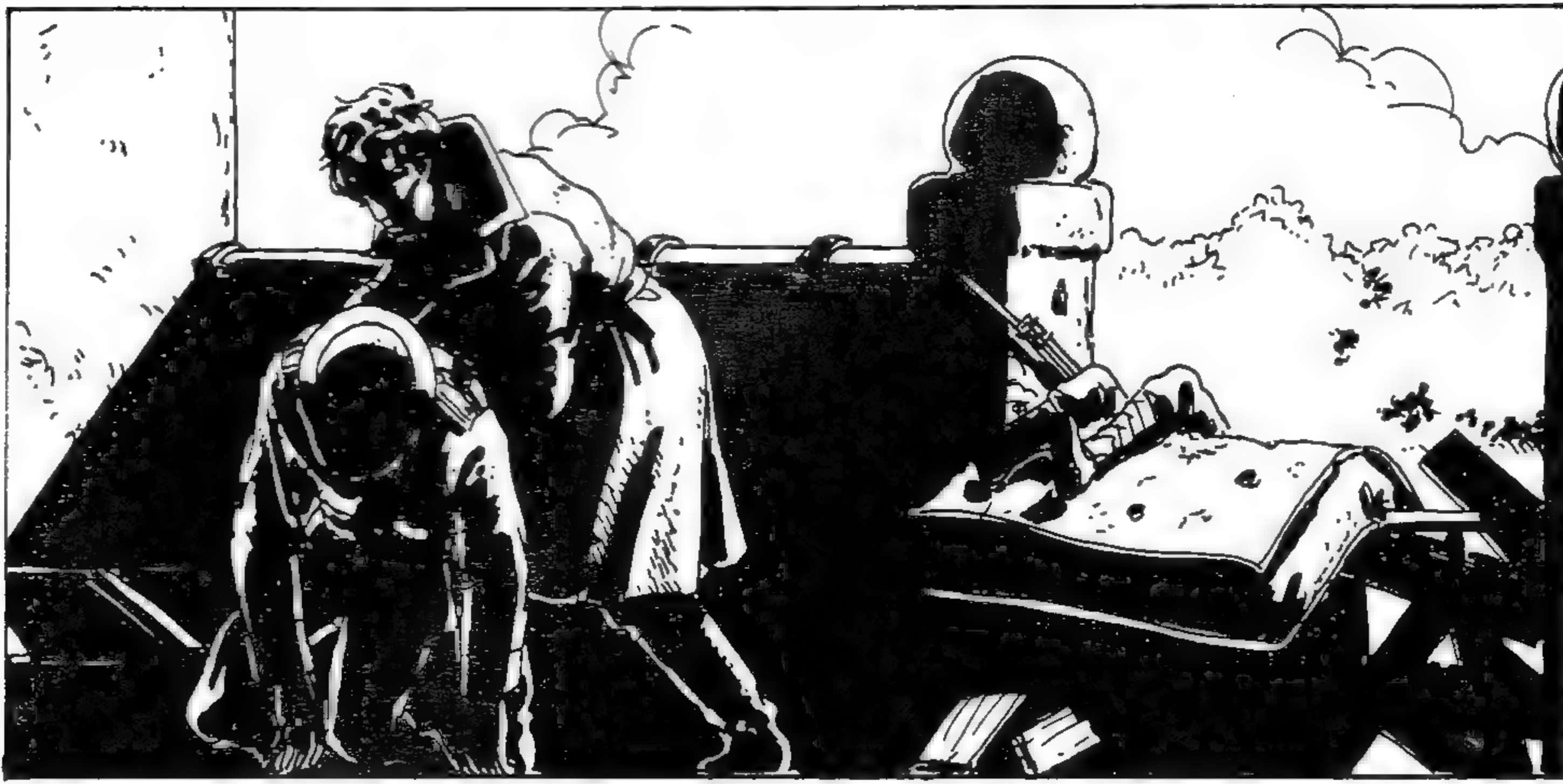
VAN VLAK
VOOR VERDUN.

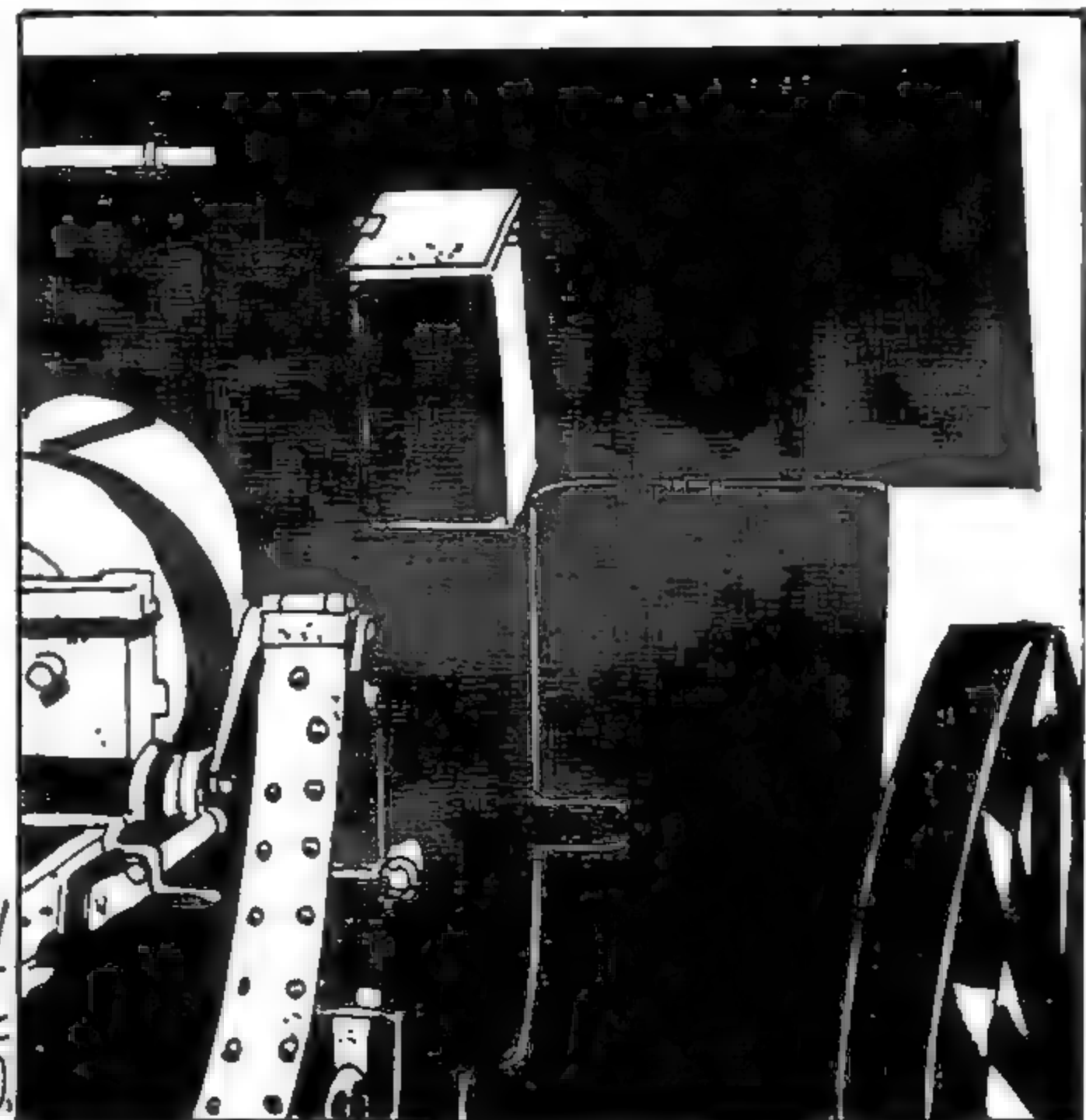
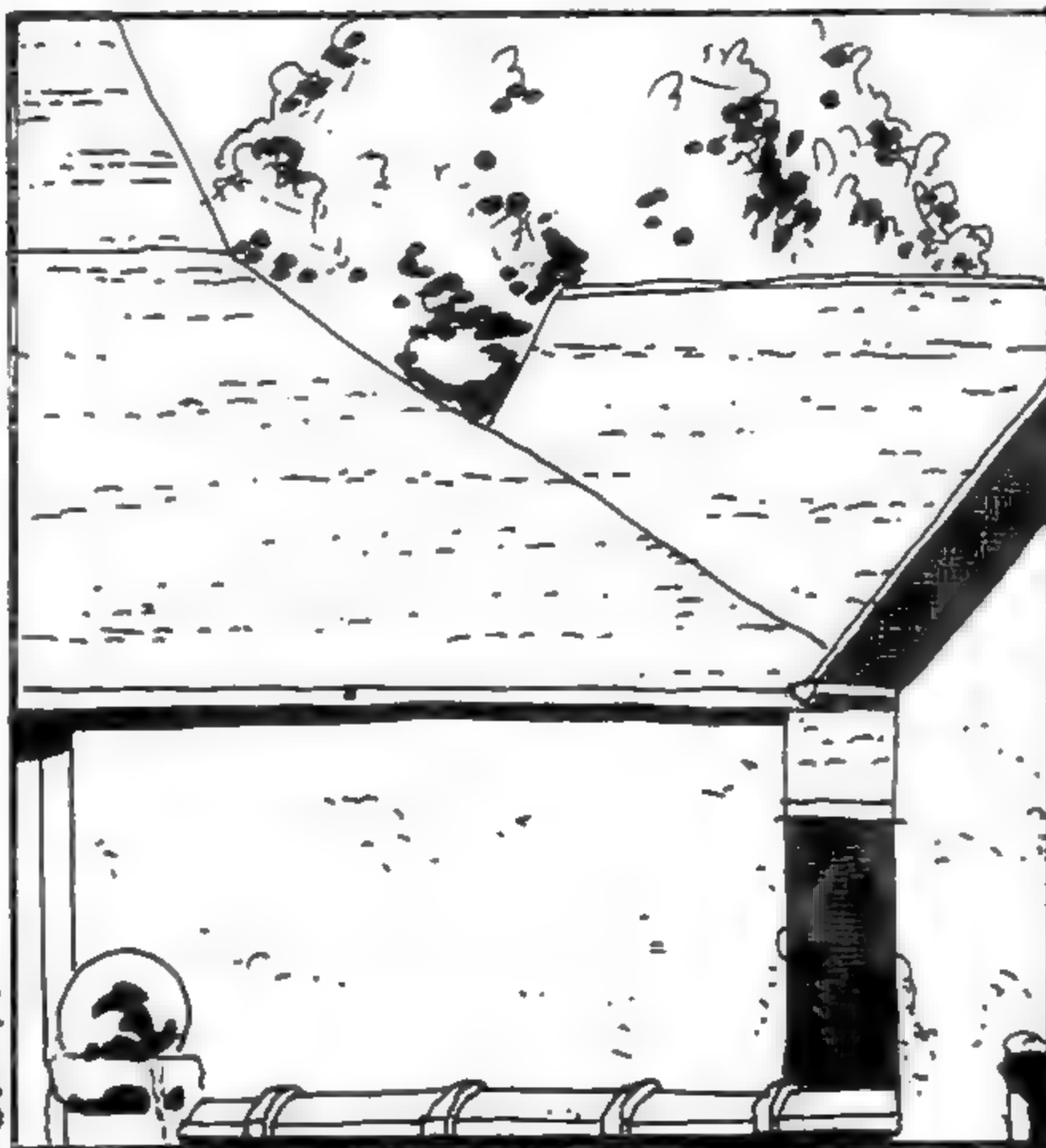
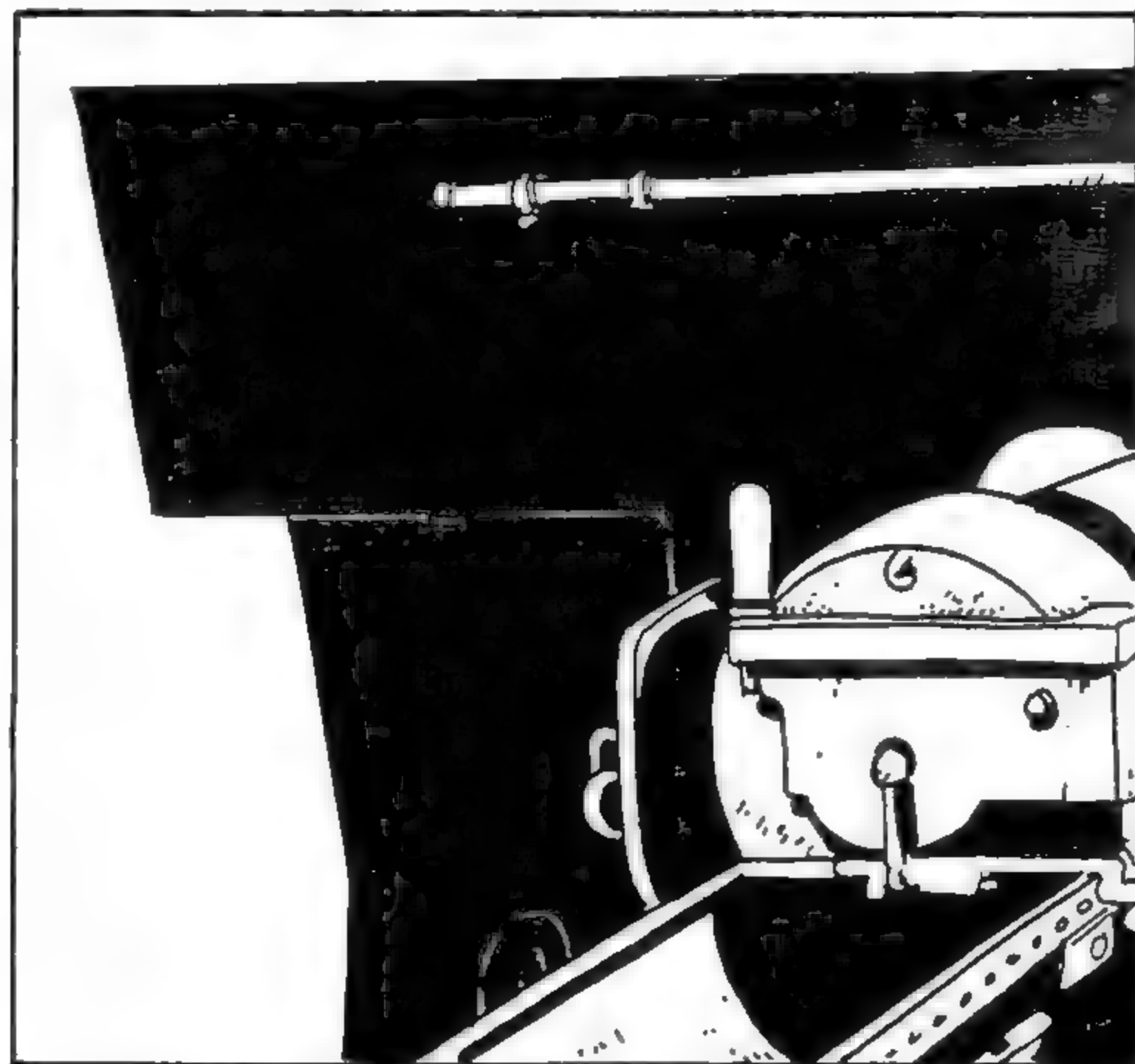
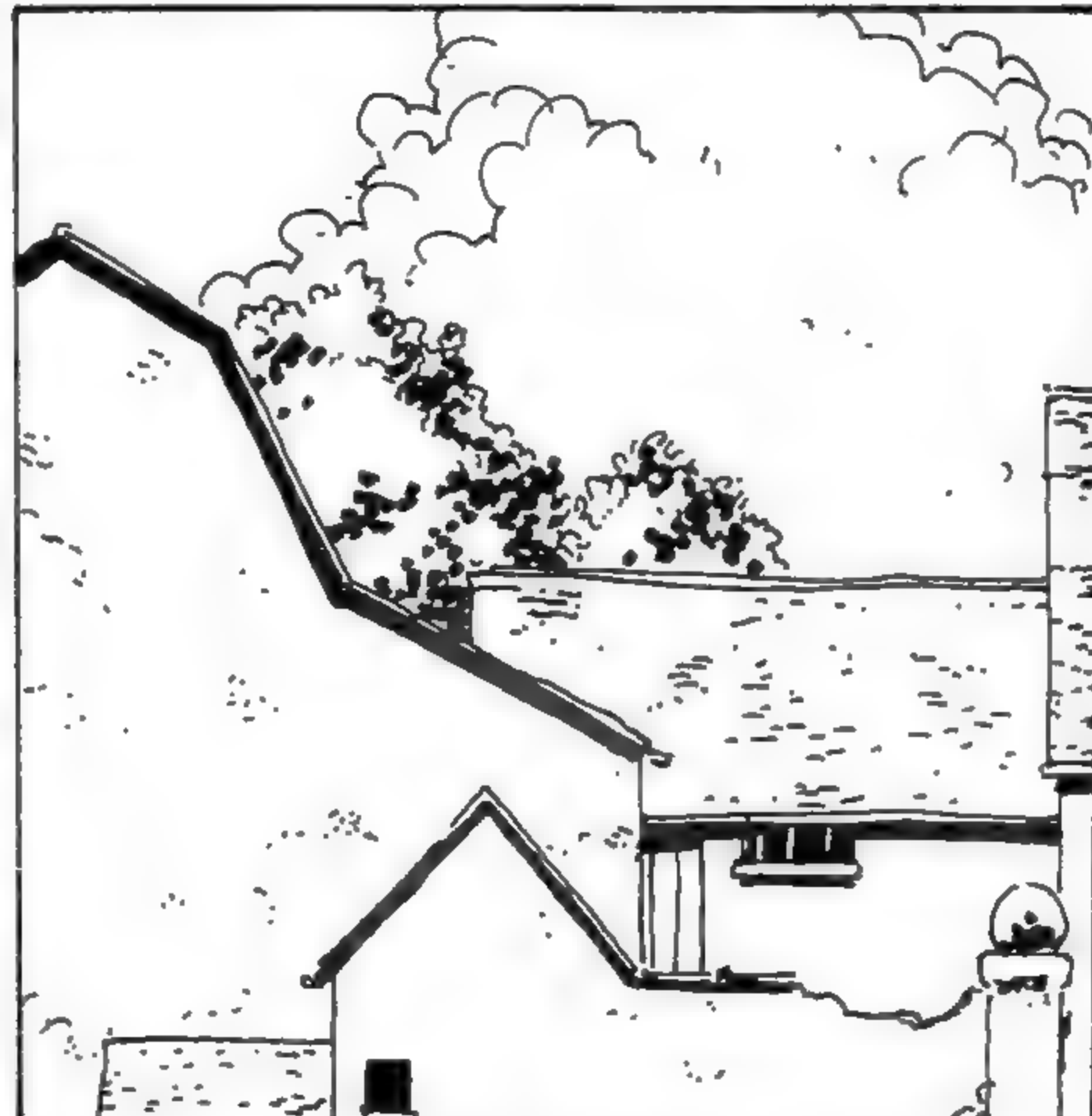
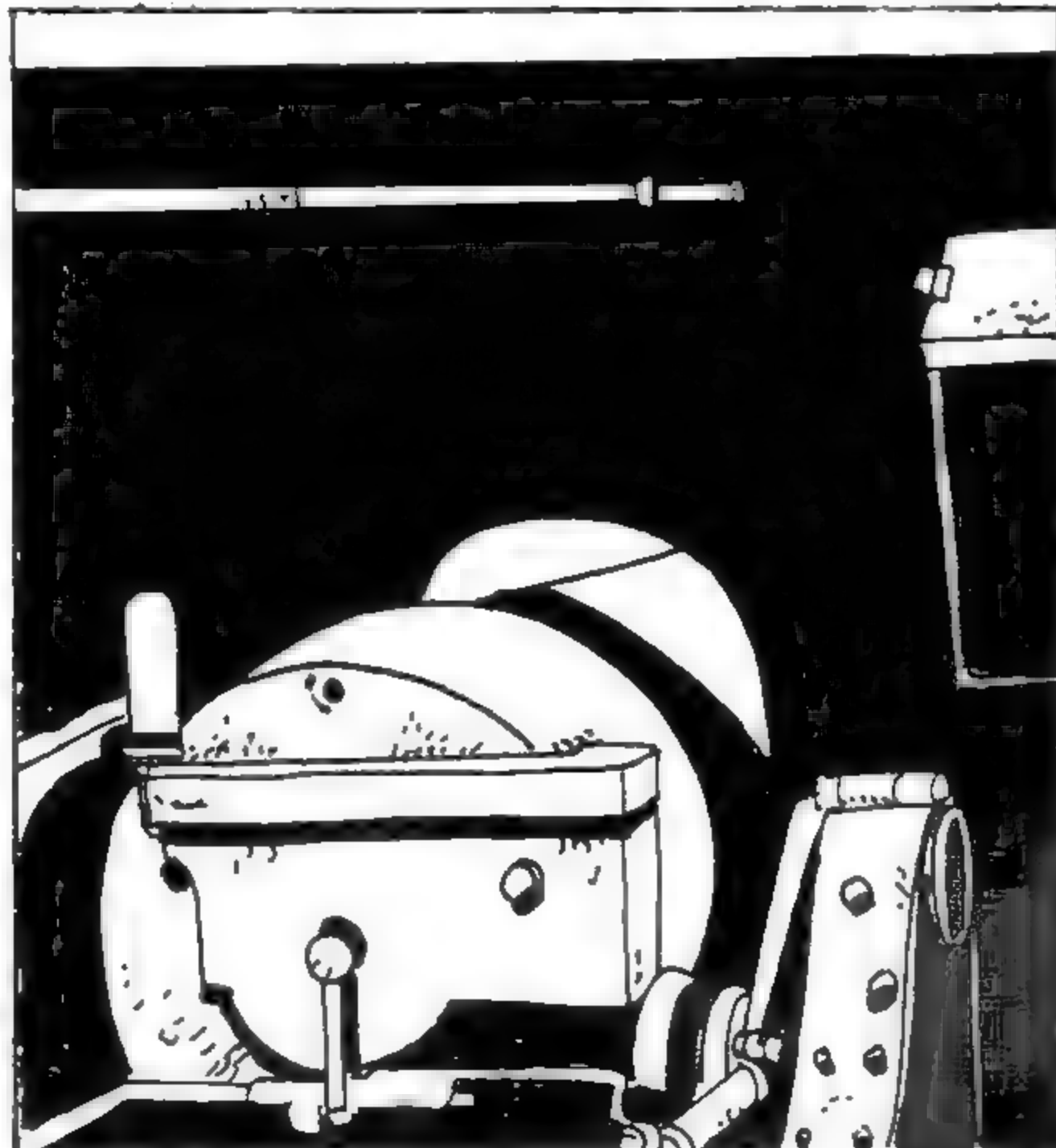
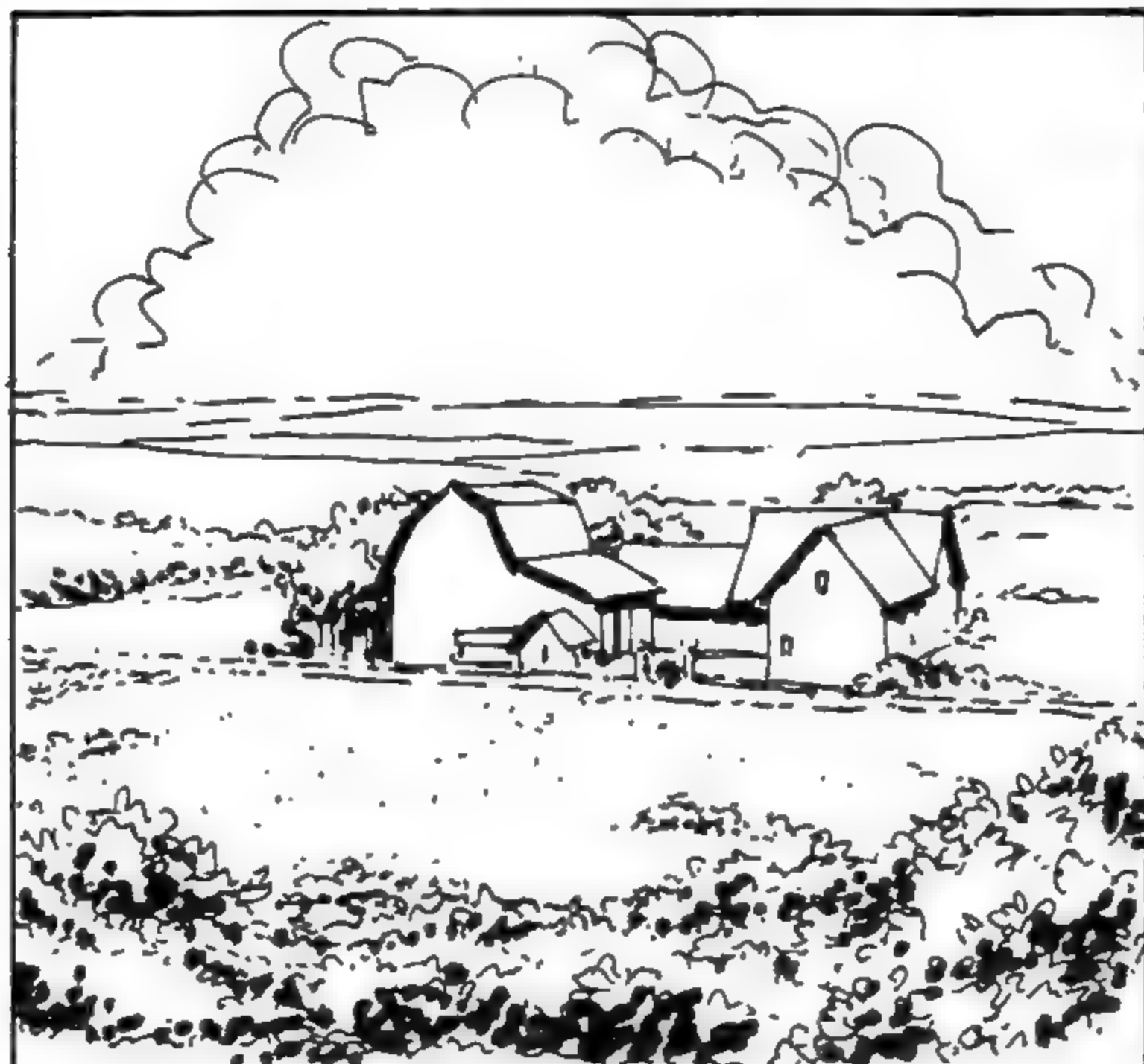
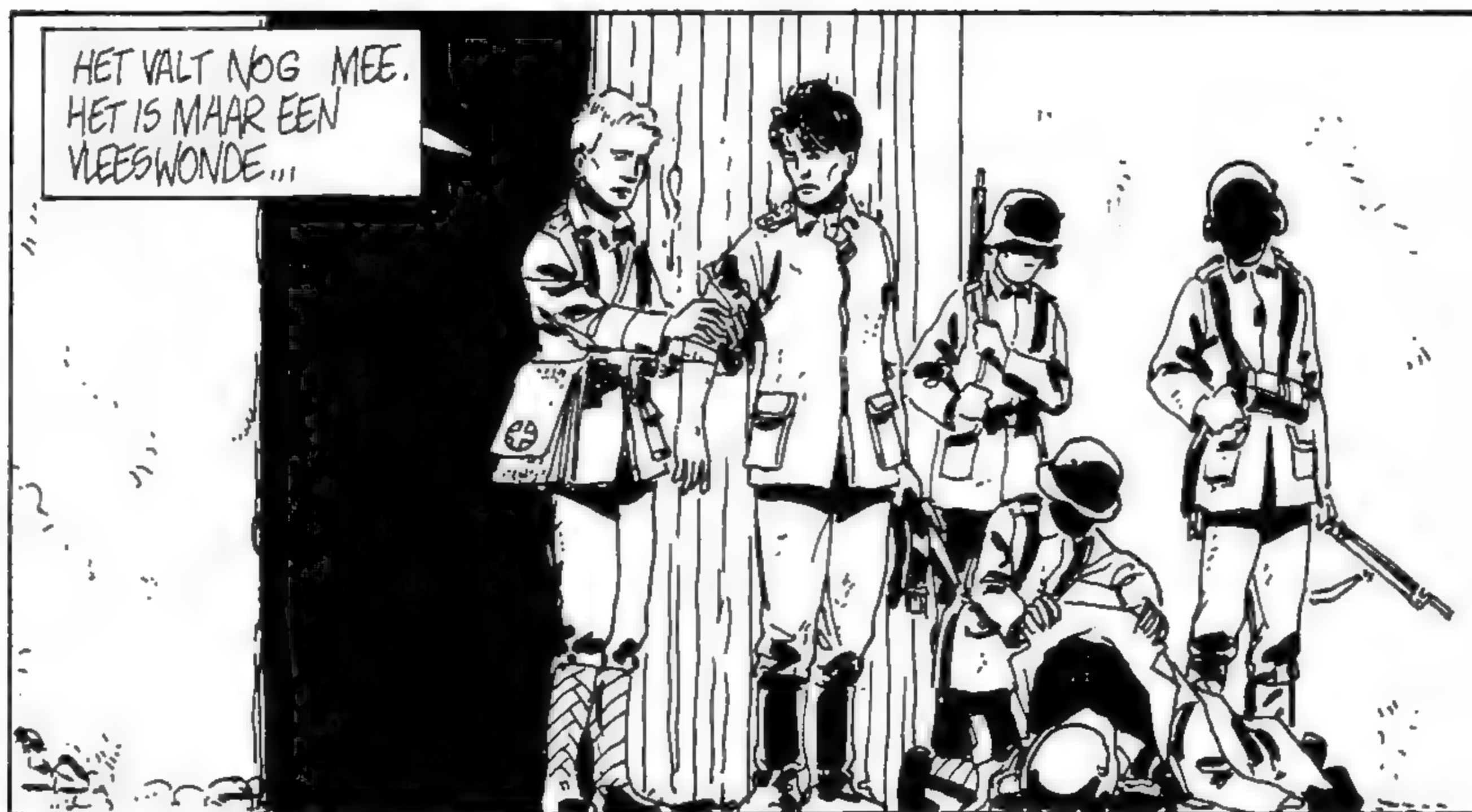

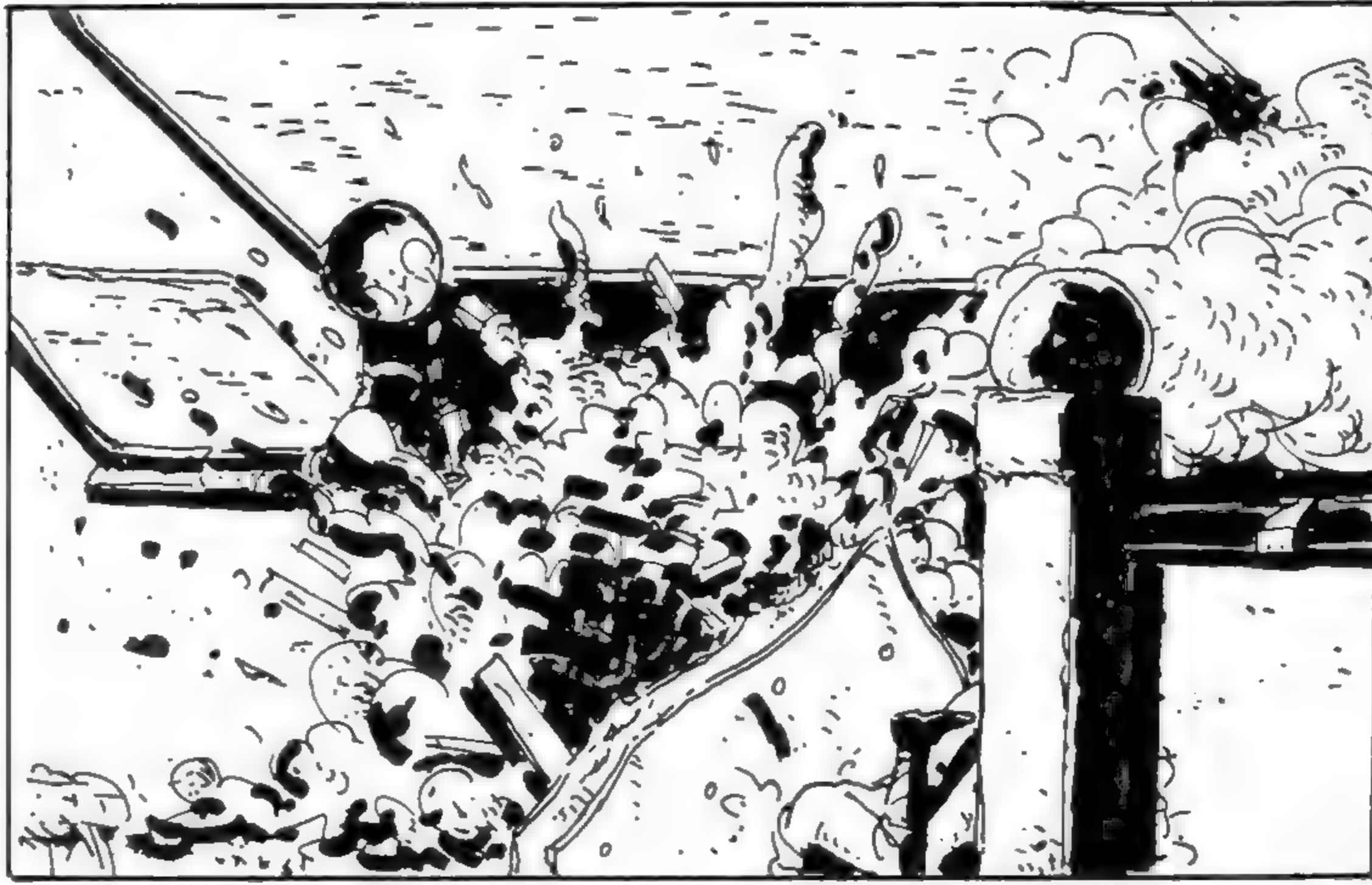
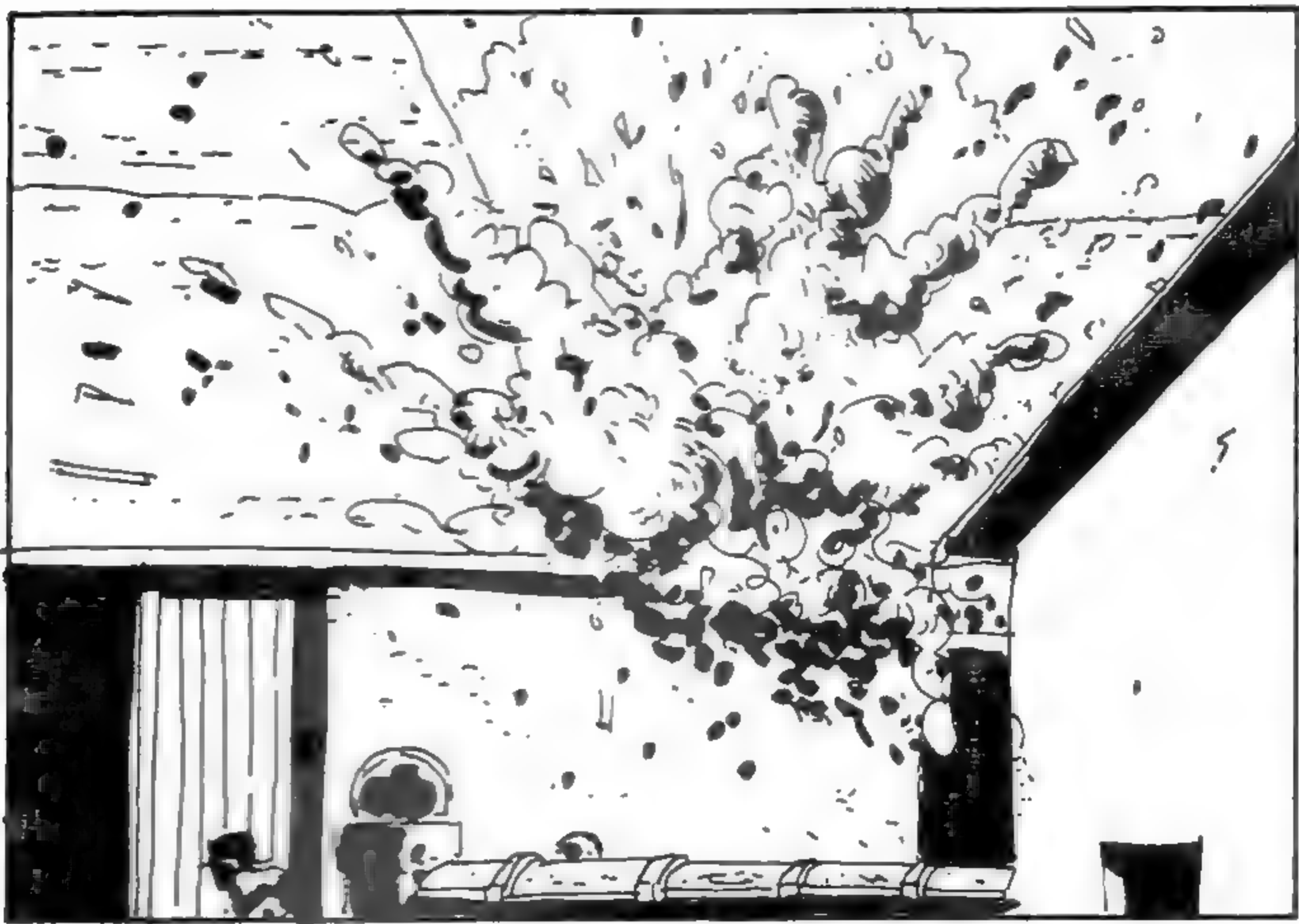
HIJ LETTE OP ME TOEN
IK NOG EEN GROENTJE
WAS...

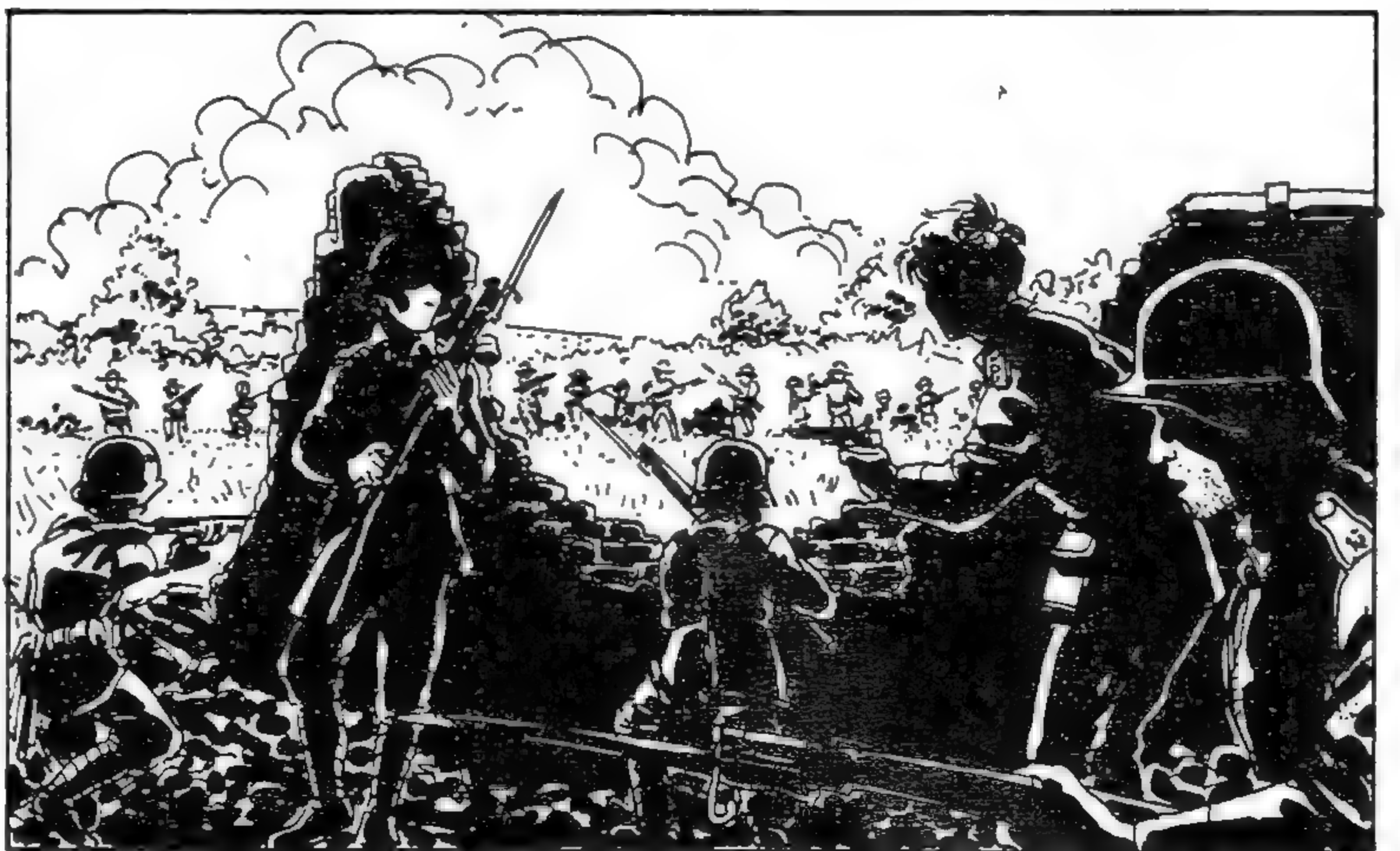

HIJ KAN DAAR NIET
BLIJVEN LIGGEN.

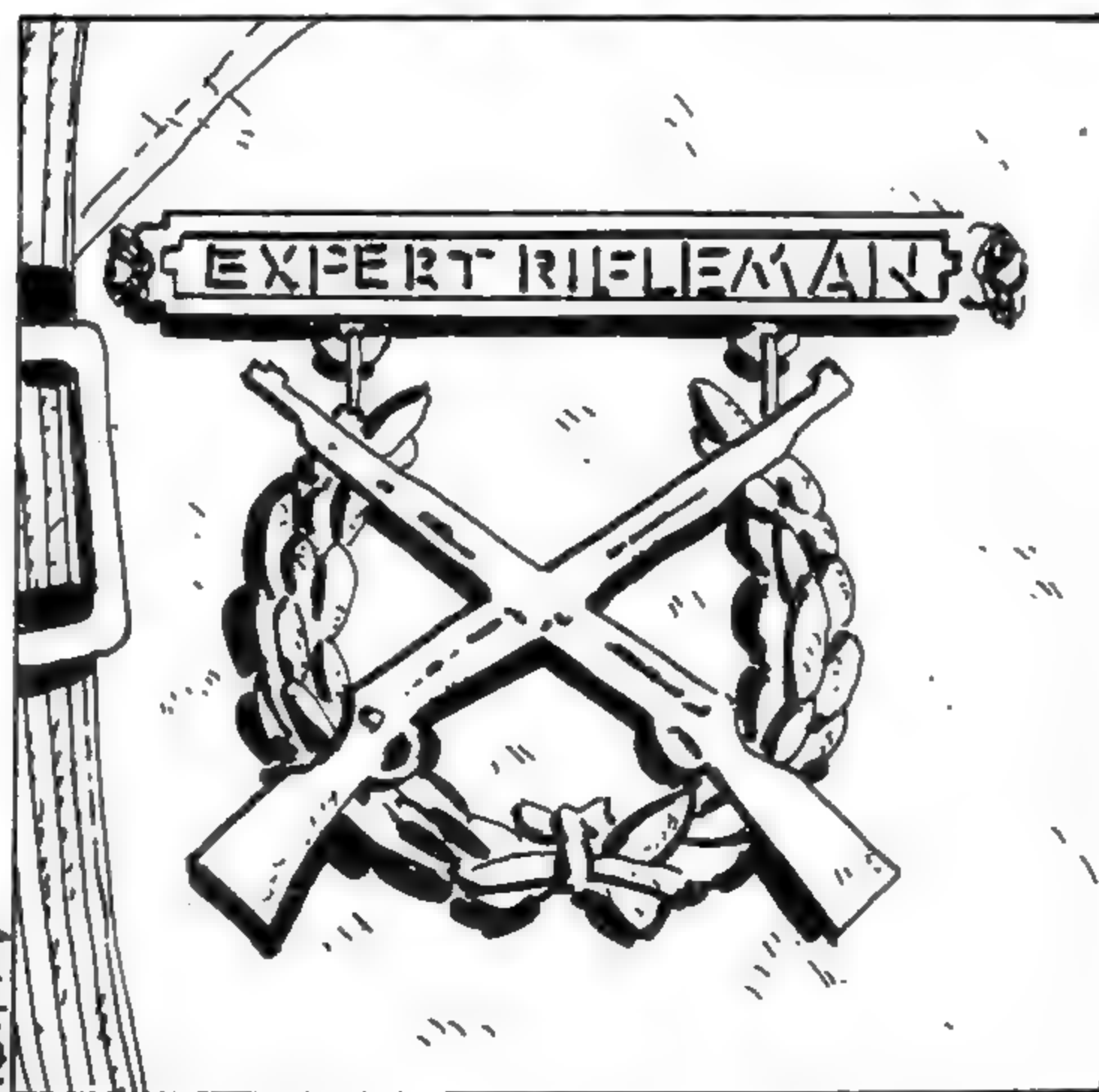
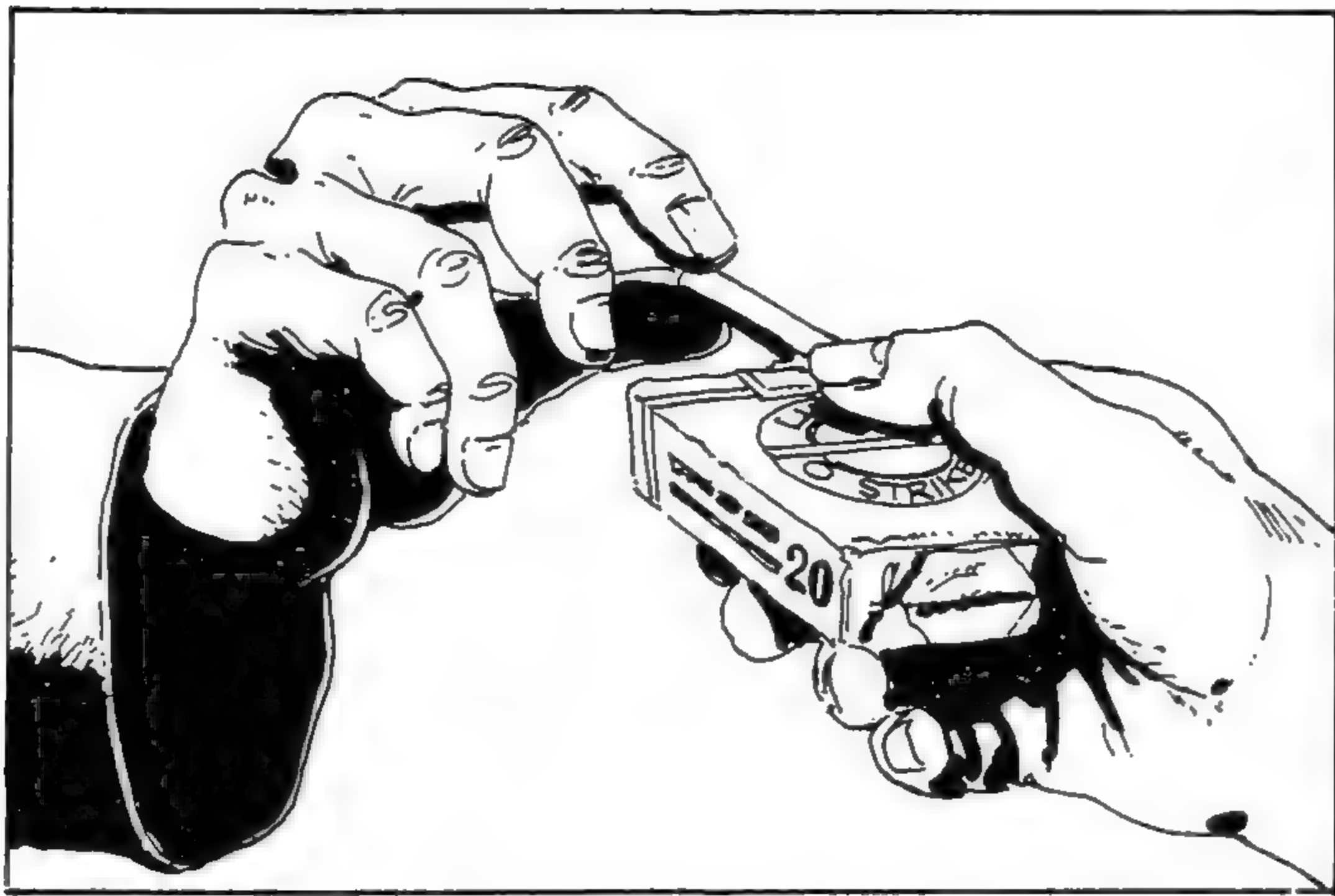

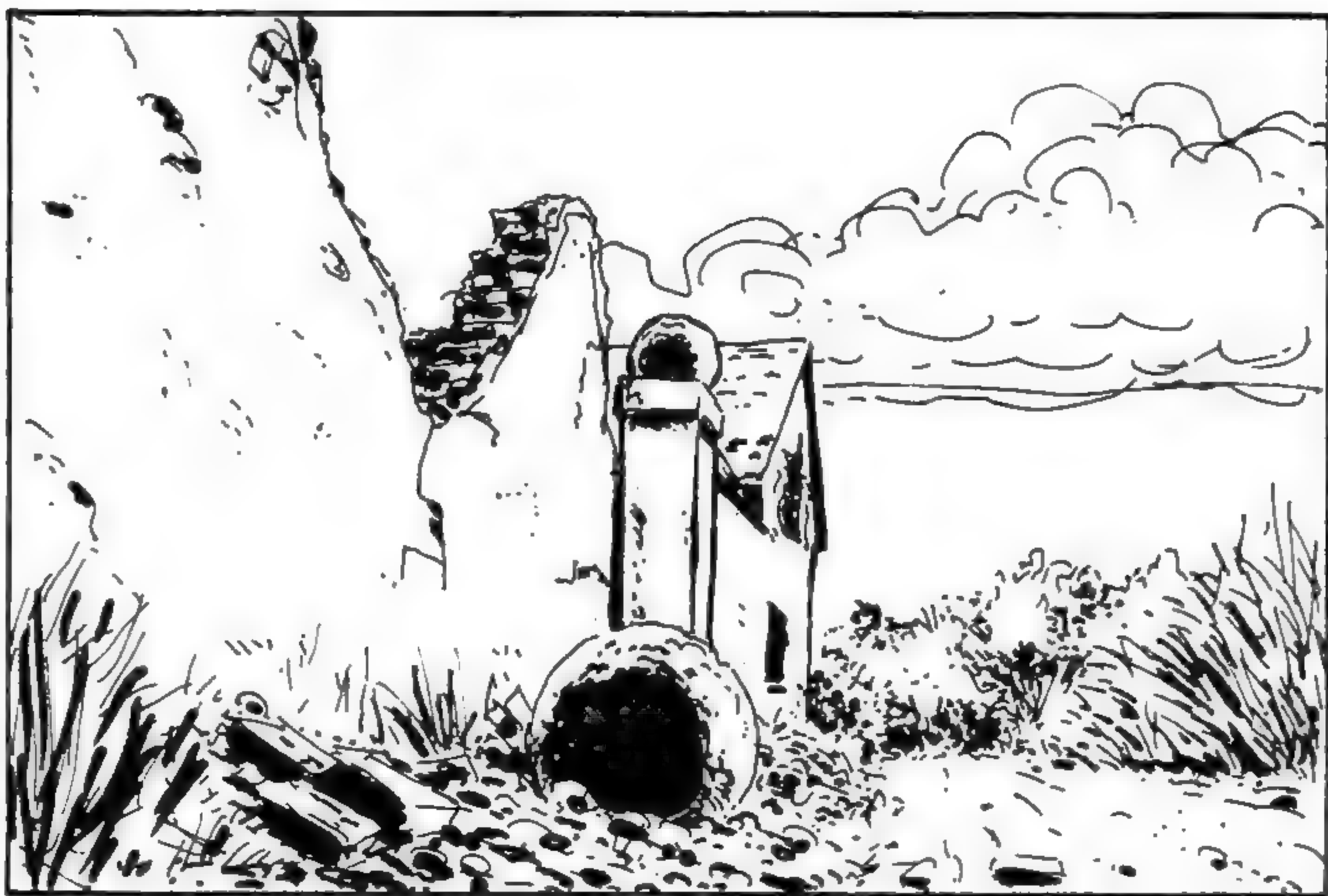
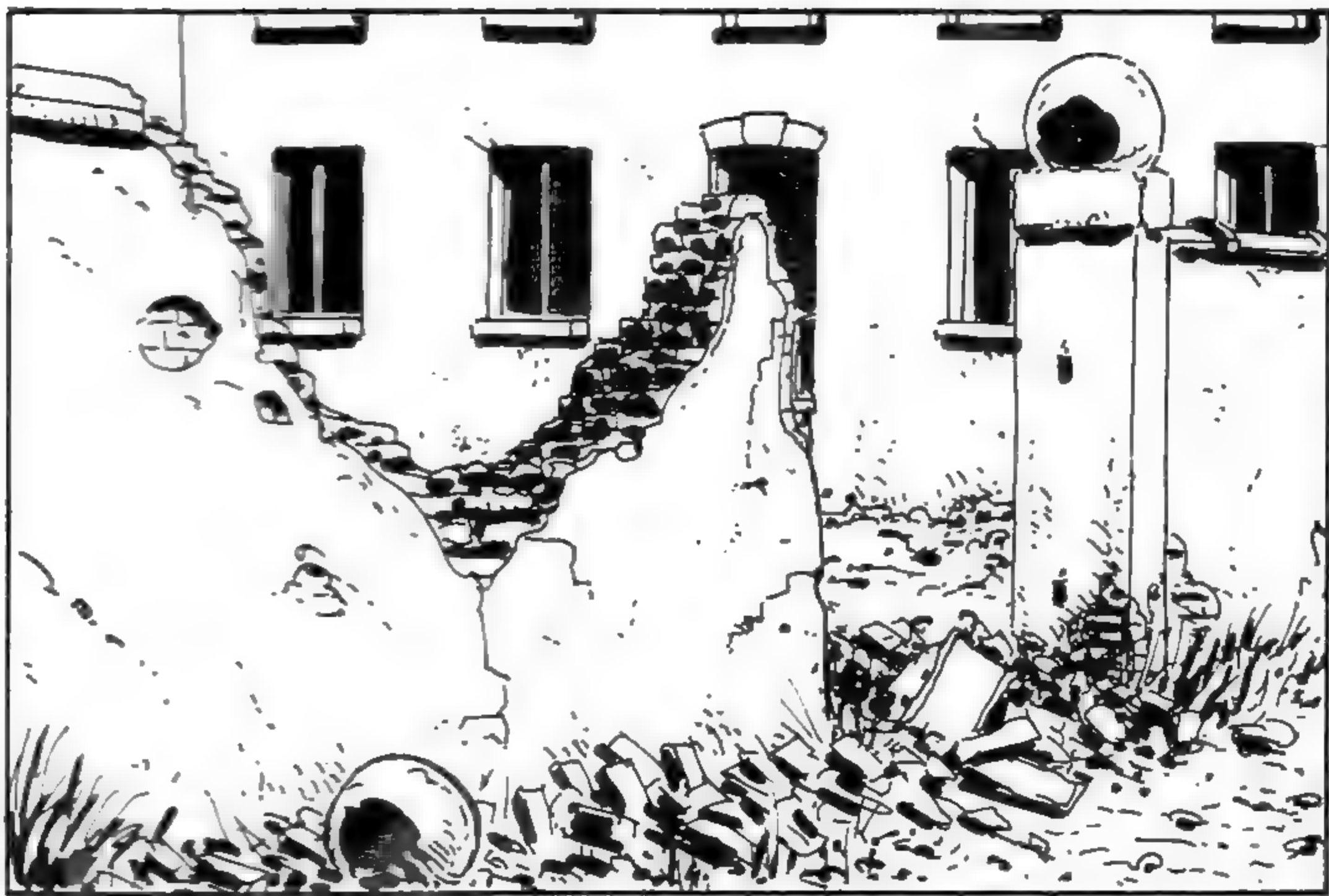

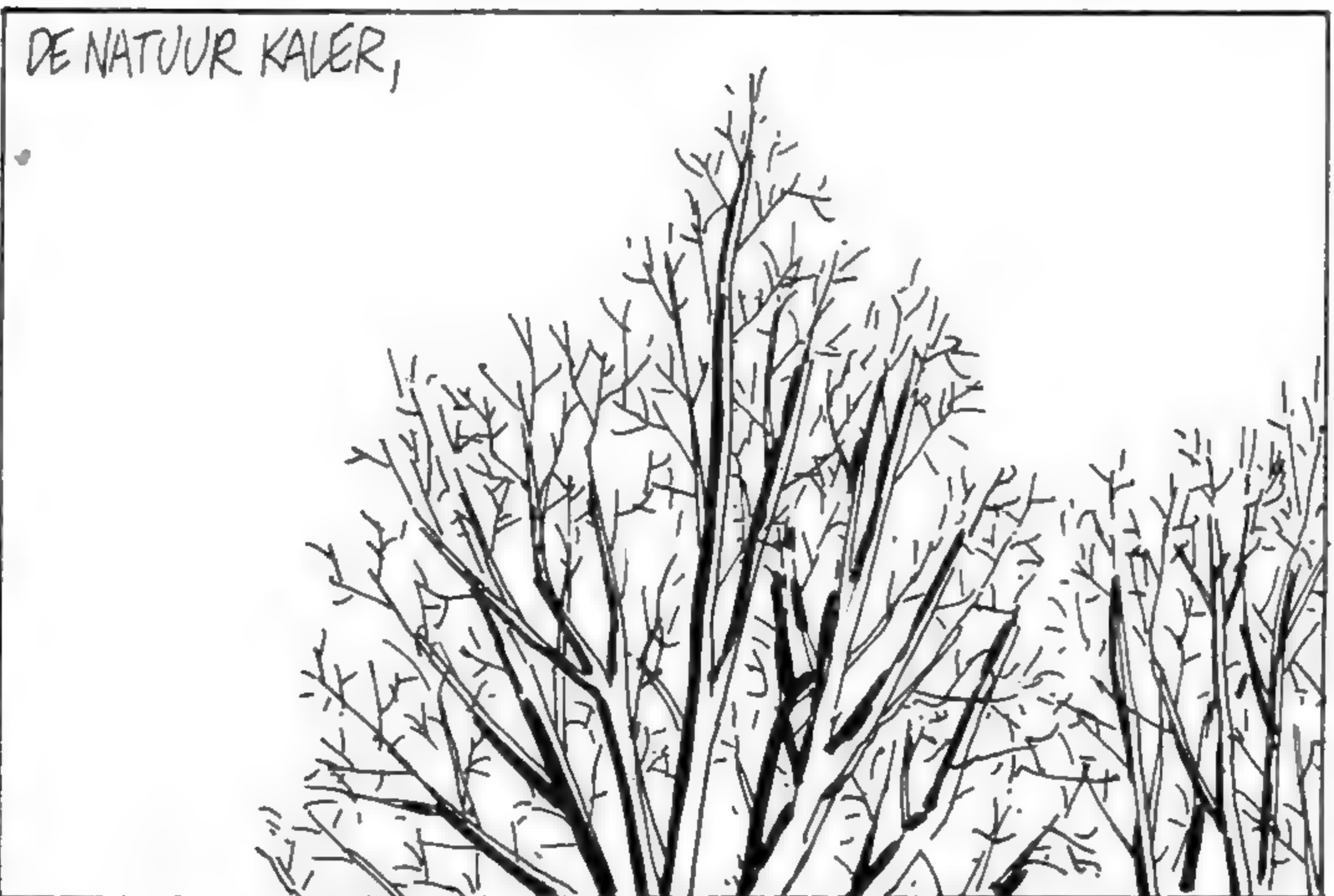

EN NAARMATE HET FELLER GING WAAIEN,

DE GROND HARDER WERD,

DE NATUUR KALER,

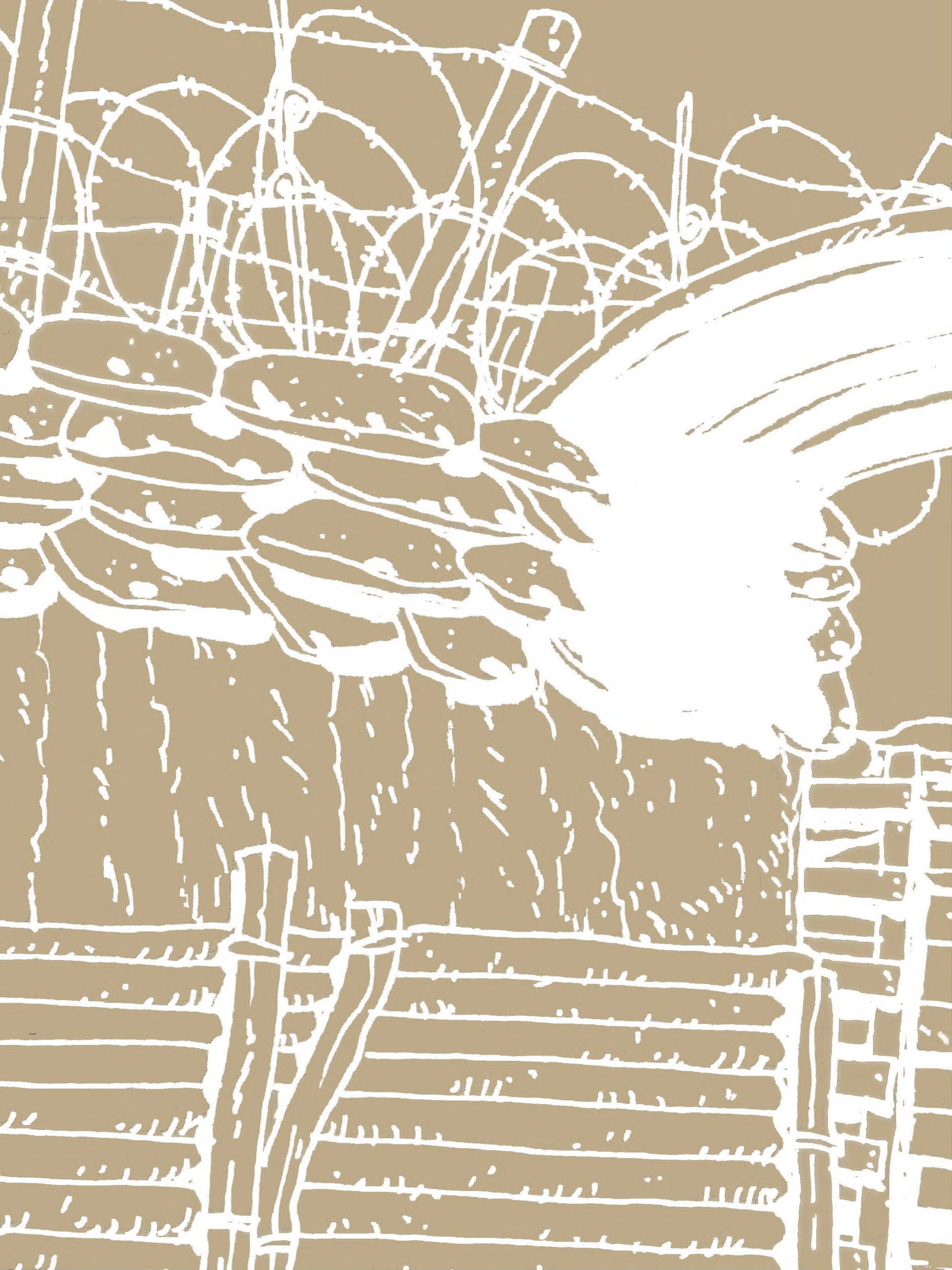
... EINDIGDE DE EERSTE WERELDOORLOG.

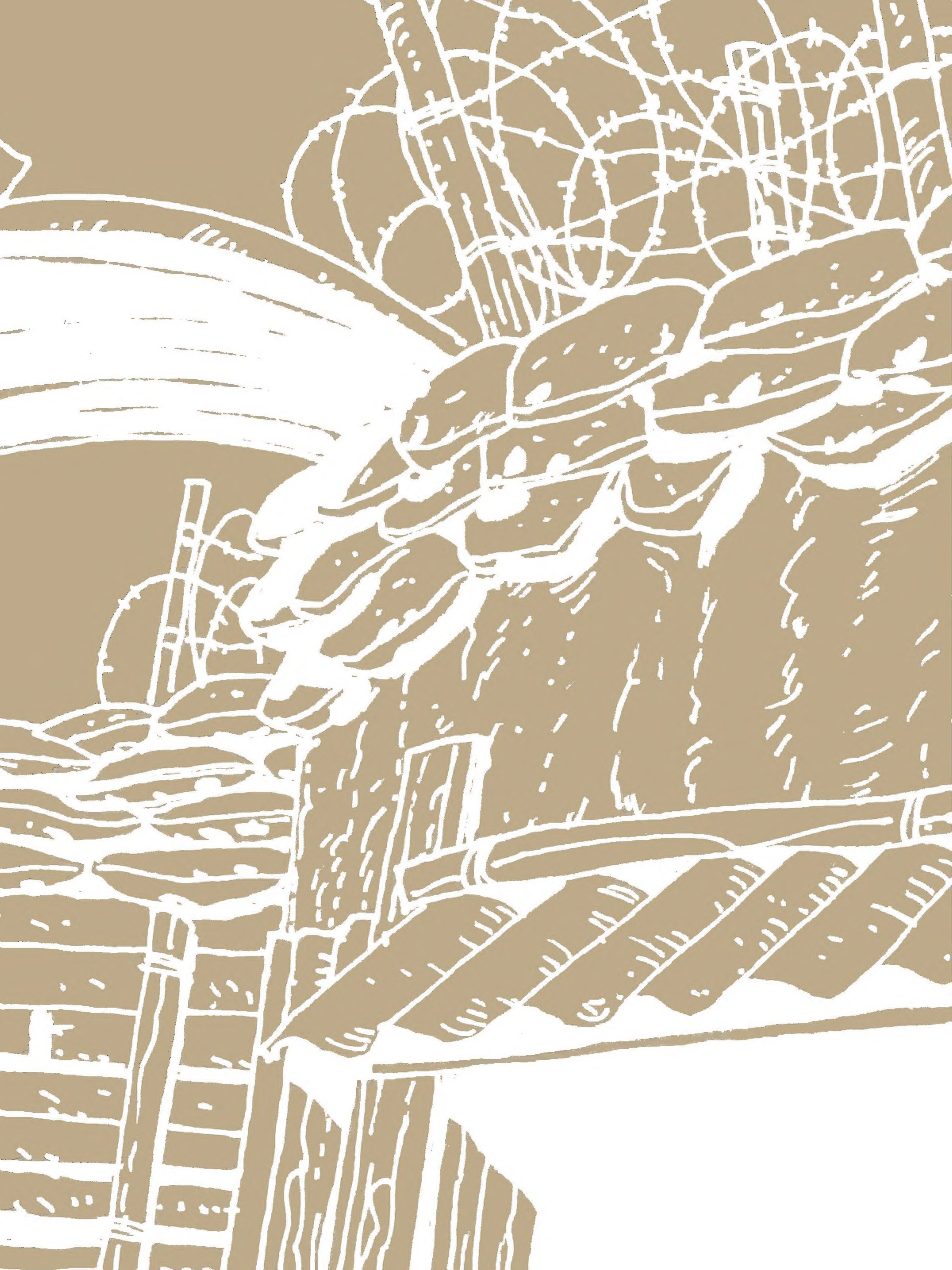
ROUEN
10/3/1987.

Soms kots ik op straat.
Dan houdt alles op.
Het wordt bijna stil.
Maar al gauw beginnen
de muren weer te wankelen,
de auto's rijden achteruit.
Ik beef mee met de aarde.
Ik zeg niks.
We gaan weer door met leven.

Louis Ferdinand Celine
(uit *Mort à crédit*)

Création

Een stripserie met allure

1. De Ogen van Louise	<i>Herody</i>
2. De Klauw van de Beer	<i>Cordonnier</i>
3. Er gebeurt nooit iets	<i>Verdoodt</i>
4. Fanfulla	<i>Pratt</i>
5. Mombassa Road	<i>Micheluzzi</i>
6. Chavez, De Dolle Reporter	<i>Altuna</i>
7. Freddy Lombard : Het Testament	<i>Chaland</i>
8. De Reiziger	<i>Couto</i>
9. Schimmen	<i>Rouffa</i>